

Laja Laka Ma MATAYO Kugu

*Yi Liŋgi 'Ba Yësu Ga
(LK 3:23-38)*

^I Ame na rɔ möyi 'bu löbu 'ba Yësu Kurisitö kupö Dawidi kupö Abarayama.

^{II} Abarayama na köyö Yisika, Yisika na köyö Yakoba, Yakoba na köyö Yuda ni ti löndö bo ga.

^{III} Yuda na köyö Pereze ni ti Zera ame mönni na rɔ Tamara ne. Pereze na köyö Ezerona, Ezerona na köyö Rami. ^{IV} Rami na köyö Aminadaba, Aminadaba na köyö Nasona, Nasona na köyö Salamono. ^V Salamono na köyö Bowaza ame ma mo rɔ Raba ne. Bowaza na köyö Obede ame ma mo rɔ Ruta ne. Obede na köyö Yisayi. ^{VI} Yisayi na köyö Dawidi bo doliŋɔ.

Dawidi na köyö Solomo ame ma mo rɔ makuru'bë pötö Uriya ne. ^{VII} Solomo na köyö Rebama, Rebama na köyö Abiya, Abiya na köyö Asa. ^{VIII} Asa na köyö Yesopata, Yesopata na köyö Yorama, Yorama na köyö Uzïya. ^{IX} Uzïya na köyö Yotama, Yotama na köyö Aza, Aza na köyö Ezikiya. ^X Ezikiya na köyö Manase, Manase na köyö Amona, Amona na köyö Yosiya. ^{XI} Yosiya na köyö Yekoniya ni ti löndö bo ga mi kada 'ba tinda'ba bilaka kari Babele.

^{XII} Di pötö tinda'ba bilaka kari Babele na Yekoniya köyö Salatele, Salatele na köyö Zerobabele, ^{XIII} Zerobabele na köyö Abiyuda, Abiyuda na köyö Elekima, Elekima na köyö Azora, ^{XIV} Azora na köyö Zadoka, Zadoka na köyö Akimi, Akimi na köyö Eliyuda, ^{XV} Eliyuda na köyö Elezara, Elezara na köyö Matana, Matana na köyö Yakoba, ^{XVI} Yakoba na köyö Yesepa ame bo na rɔ mē'dē 'ba Mariya ma 'ba Yēsu ma kīdēki rɔ Kurīsītō ne.

^{XVII} Tine 'bu löbu ma kisaki di zi Abarayama ḡbö kömō zi Dawidi ēdī pili 'butē dōmosowɔ. Kina ma kisaki di zi Dawidi ḡbö kömō mī kada 'ba tinda'ba bilaka kari Babele ēdī pili 'butē dōmosowɔ. Kina ma kisaki di mī kada 'ba tinda'ba bilaka kari Babele ḡbö kömō zi Kurīsītō ēdī gbī pili 'butē dōmosowɔ.

Töyö Yēsu
(LK 2:1-7)

^{XVIII} Tine töyö Yēsu Kurīsītō na kɔzɔ a nime te. Ɔdɔ kilibō ma bo Mariya 'deni 'dɔ togbe mo zi Yesepa tine gba kinza lijē kodɔ'bo dōnnī dē loko ari kikali rōnī loko ɔmɔ 'deni ti tigɔ 'ba Nyī Kɔtɔ Laka. ^{XIX} Tine mē'dē nī Yesepa rɔ bo lende laka, kina bo o'dɔkɔ dē 'dɔ tuburu loko kɔmɔ bilaka ma konzi. Kina bo komeri ḡgī 'dɔ tope loko lowo. ^{XX} Kina ɔdɔ bo ko'dɔ meri mo 'deni tara tine, Bɔko'ba i'di nyī ko'de ḡgī dɔ bo kina malayika 'ba Bɔko'ba kilende zi bo, iya te, “Yesepa kupō Dawidi, kinza kere dē di bi togba Mariya ziyī liḡɔ rɔ 'ja 'bī. Rōmōyī kole nima mīnī ne Nyī Kɔtɔ Laka na ki'di loko kɔmɔ. ^{XXI} Loko ti köyö kole kina ti kīdēki möyī mo rɔ Yēsu. Rōmōyī bo na

ti kɔmɔ bilaka abo ga yaga di mi lende kɛnyɛ 'bɛnni ga."

^{XXII} Wa naga nime o'dɔ rɔnni 'deni 'dɔ kɛdi kɔzɔ wa ma tɔnɛ ga Bɔko'ba ki'di bɔ kumɛ lende abo ga kiya 'deni mɔlo ne tara. Ame kiya te, ^{XXIII} "Nyiti mɔtɔ gba rɔ yitɔ ti kɔmɔ 'deni kɔyɔ kole. Kina ti kidɛki mɔyi mo rɔ Imanuwɛlɛ." Ame 'jɔ 'ba lende 'ba mɔyi nima iya te, "Bɔko'ba ɛdi tize."

^{XXIV} Kina ɔdɔ Yesepa kɔŋɔ bi tine bo ogbe Mariya ŋgi kɔzɔ ma malayika 'ba Bɔko'ba kiya zi bo. ^{XXV} Tine Yesepa ni inda'ba dɔnni dɛ titi ti Mariya ŋbɔ loko kɔyɔ kole. Kina bo ki'di mɔyi mo ŋgi rɔ Yɛsu.

II

Tako 'Ba Bɔ Lende Kikali

^I Ɔyɔ Yɛsu 'deni Beteleme mi dɔyayi 'ba Yudayi mi kada 'ba Erode bɔ dɔlinɔ. Kina bɔ lende kikali mɔtɔ ga ako ra di bicɛ tɔrɔ ŋbɔ kɔmɔ Yerosalema.

^{II} Lijɛ ititi, tɛgɛ, "Kole nime kɔyɔ bine rɔ ŋere 'ba Yudayi ne, bo ɛdi yala ga? Kɛlu abo do'ja 'deni di bicɛ tɔrɔ, kina me dako tilɛlu bo."

^{III} Kina ɔdɔ Erode kuwɔ lende nime 'deni te tine, mi bo ɛnyi kombi ŋgi kina bilaka 'ba Yerosalema mɔtɔ ga yimo ombi 'deni gbi. ^{IV} Kina bo kari kidɛki lɔbu 'ba bɔ akumu ni ti bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kɔ'du ki'di ni ŋgi pili gɔ kako zi bo, kina bo kititi lijɛ, bo iya te, "Ɔdɔ tara ne Kurisitɔ ame Bɔko'ba kɛdi koja kako di mitɔrɔ ne ɛdi kɔyɔ bo yala ga ya?"

^V Lijɛ iya te, "Ɔdi kɔyɔ Kurisitɔ mi Beteleme mi dɔyayi 'ba Yudayi bine. Rɔmɔyi bɔ kumɛ lende

'ba Boko'ba mɔɔ ugu lende nime 'deni mɔlo ame kiya te, ^{VI} 'Ni, Beteleme, dɔyayi 'ba Yudayi nime, inza 'bëyi kulōwō wōtī titiyi bēri di mī dɔyayi 'ba Yudayi nime. Bilaka ma lōbu ti kɔɔɔ 'deni di miyī ame gɔ kokɔkɔ bilaka ma ga 'ba Yisarele.' "

^{VII} Kina Erode kidēki bɔ lende kikali tōnē ga ngī lowo kako zi bo gɔ lijē kiya kada 'ba tɔɔɔ 'ba kēlu nima zi bo. ^{VIII} Kina bo kēnyī koja lijē ngī kari, bo iya te, "Arike Beteleme toma gɔ kole nima. ɔɔɔ ko'jake bo 'deni ako kiyake lende mo zō gɔ mari gbī tilēlu bo."

^{IX-X} Kina ɔɔɔ lijē kuwō lende kiya 'ba Erode nima 'deni tine lijē ënyī ngī tari. Kina lijē ko'ja kēlu mo tōnē lijē ko'ja mɔlo di yībī ne ngī. Kina ɔɔɔ lijē ko'ja 'deni tara tine lijē ngī ti mī këyi rɔ mbēmbē.

Kēlu nima ɔsō nduwē dɔgba zinnī nbō kari kɔrɔ dɔ bi ame kole Yēsu kēdī teyi ne. ^{XI} Kina lijē kɔɔɔ ngī kari ko'ja kole ni kēdī rō yayi ti ma mo. Kina lijē kolɔɔɔ ngī bēri tilēlu bo. Kina lijē kunyē kpa sandu 'bēnnī ga ngī, lijē ki'di kpa kōzī ki'di 'bēnnī ga zi kole nima. Kpa kōzī ki'di mo ga rɔ yamo kōbōkōbō, ti akato kele ti wɔwɔ kele mɔɔ kidēki mōyi mo rɔ murī.

^{XII} Tine na Boko'ba kiyandi lijē ngī ti nyī kinza lijē kileki dē kpe kebe dɔ Erode. Kina lijē kileki ngī kari dɔyayi 'bēnnī ti kōri ma lōwō mɔɔɔ.

Tiriŋa Ti Yēsu Ezipeto

^{XIII} Kina ɔɔɔ ya naga nima kari 'deni tine, Boko'ba i'di nyī ko'de ngī dɔ Yesepa, kina malayika kiya zi bo, iya te, "Erode o'dɔkɔ toma

gɔ kole nime 'dɔ bo kupö yaga. Ënyï ti kole nime ti ma mo kirinɔ kari Ezipeto. Oloma yayi ɳbö ma na 'jaa ti miya ziiyi gɔ kileki.”

XIV Kina Yesepa kënyï ɳgï mi korɔndɔ nima kirinɔ kari Ezipeto ti kole tönë ti ma mo. **XV** Lijë ari 'dɔ toloma Ezipeto yayi ɳbö kömö mi kada 'ba tölë 'ba Erode.

Loma 'bënni yayi nima ëdi 'deni kɔzɔ lende 'ba Boko'ba ame tönë bo kiya 'deni mɔlo ti bɔ kumë lende abo mɔtɔ, kiya te, “Midëki kole ma 'deni kako di Ezipeto.”

Tupö Kole Bɔtɔni Di Mi Beteleme

XVI Kina ɔdɔ Erode kikali 'deni bɔ lende kikali naga nima indëndë dɔ bo 'deni kɔzɔ a nima tara tine, mi bo ënyï kata ɳgï. Kina bo koja bɔ kanya abo ga ɳgï kari mi dɔlinɔ pili 'ba Beteleme tupö kole titi ame ga pili rɔ bɔtɔni ne, ame kɔmɔ kɔɔ mo ga këdi 'deni riyo ɳbö kömö dɔ ame ga köyö mi kɔmɔ kɔɔ mo nima ne. Tisaki mo di dɔ ame ga kɔmɔ kɔɔ mo ga këdi 'deni riyo ne römöyi gɔ lende 'ba kada 'ba tɔdɔ 'ba këlu ame bo kuwö lende mo di zi bɔ lende kikali naga nima ne.

XVII Tupö kole titi 'ba Beteleme naga nime ëdi 'deni kɔzɔ lende 'ba Boko'ba ame bo kiya 'deni mɔlo ne tara, ame Yeremaya kumë 'deni mɔlo kiya te, **XVIII** “Birɔ ëdi kudu mi Rama, birɔ 'ba monɔ ni ti kuwu. Rayile na këdi kudu gɔ kole 'ba kole 'bënni ga. Lijë ölä 'deni pili kina loko o'dɔkɔ dë kpe gɔ kuyë kömöni.”

Loma Mi Nazareta

XIX Tine Yesepa ni ëdi 'deni koloma mi Ezipeto. Kina ɔdɔ Erode kölä 'deni tine, na Boko'ba ki'di nyi ko'de ɳgï dɔ Yesepa, kina malayika kɔdɔ ɳgï

zi bo, ^{XX} kiya te, “Ënyï di bine ti kole titi nime ti ma mo kileki kari mï dɔyayi 'ba Yisarele. Bilaka ma tönë ga yayi ko'dɔkɔ tupö kole nime ne lijë ölä 'deni.”

^{XXI} Kina bo kënyï ngï ti kole tönë ti ma mo, bo kileki kari mï dɔyayi 'ba Yisarele.

^{XXII} Tine bo ari kuwö 'böwu tégë kole 'ba Erode, ame kïdëkï möyï mo rɔ Arokelawo ne, na 'deni rɔ ɲere 'ba Yudayi. Kina bo kere ngï di bi tari toloma mï Yudayi. Kina Boko'ba ki'di nyï mɔtɔ ko'de gbï dɔ bo, kiya zi bo gɔ bo kari koloma Galilaya. ^{XXIII} Kina ɔdɔ bo kömö 'deni yayi tine, bo ari koloma 'deni mï gawo mɔtɔ kïdëkï rɔ Nazareta. Loma mï Nazareta nima ëdï 'deni kɔzɔ lende 'ba Boko'ba ame bo kiya 'deni mɔlo ne tara, ame bilaka mɔtɔ ga kumë lende mo 'deni, kiya te, “Bɔ nima ti kïdëkï bo 'deni rɔ bilaka 'ba Nazareta.”

III

Yowani Bɔ Bapatisi

(MK 1:1-8; LK 3:1-18; YN 1:19-28)

^I Mï kada naga nima yayi Yowani bɔ bapatisi ɔdɔ 'deni yï mökö mï dɔyayi 'ba Yudayi. Kina bo kisaki 'deni tuwöwö laja 'ba Boko'ba zi bilaka.

^{II} Iya te, “Otoke dɔye di mï lende kënyë 'be ga römöyï ɲere löbu 'ba Boko'ba ëdï 'deni ɲoli.”

^{III} Yowani nime na tönë Yesaya bɔ kumë lende 'ba Boko'ba kiya lende mɔlo gɔ kö'du mo, ame bo kiya te, “Bɔ mɔtɔ ëdï kuwöwö dɔ bo di yï mökö kiya te, ‘Ilenjoke kɔri zi ɲere. Odɔrɔke gɔ kɔri zi bo.’ ”

^{IV} Bɔŋɔ 'ba rɔ Yowani o'dɔ di mi sunɛ gamele. Kina kilaka na bo kudödu 'bömbö bo rɔ gasi. Akonyo abo ga rɔ mömĩ ni ti tagi 'ba mi 'bɔrɔ. ^V Bilaka ɔɔ 'deni kari zi bo di mi Yerosalema, di mi dɔliŋɔ 'ba Yudayi pili kina gbĩ di mi liŋɔ ame ga pili ŋɔsi kpa yöpö 'ba Yaradene ne. ^{VI} Lijë odo kpenni go lende kënyë 'benni ga kina bo kodo mini 'ba bapatisi ŋgĩ dönni mi yöpö 'ba Yaradene.

^{VII} Tine odo bo koŋɔ ya ma kidëki rɔ Parosi ni ti Sadoke ma konzi 'deni këdi kako zi bo mi bapatisi tine, bo iya te, "Kpe kole 'ba murë naga nime, yë na ku'bölu ye tiraŋa di kpa ya nime këdi kako dɔye ne? ^{VIII} O'doke wa ame ga 'do kileme otoke dɔye 'deni di mi lende kënyë 'be ga ne. ^{IX} Kinza kebeke dë tomeri mo ti komoke di mi gomɔ nima go ame kiyake te kpe kupö Abarayama na ne. Rɔ ma laka miya ziye Boko'ba ti kikali ŋgĩ togba döku naga nime ko'dɔ rɔ kupö zi Abarayama. ^X Goroŋa ëdi 'deni ndö ndi ŋgëri toga mo bëri ti ŋgira'da mo. Ngëri ame ga pili kana a ma laka dë ne ti koga bëri ku'du mi pa'do. ^{XI} Mëdi mo'dɔ 'bama bapatisi ŋge dɔye ti mini 'do kileme dɔ kotɔ. Tine bɔ ma këdi kako di pötö ma nime, bo na mbiri di dɔma, pele rɔ tombi wari abo mɔ'bɔ dë. Bo ti ko'dɔ 'ba bo bapatisi dɔye ti Nyi Kɔtɔ Laka gbĩ ti pa'do. ^{XII} Bo ëdi ti kizëri abo 'do tubö nyönyu timo. Bo ti kotowa dɔkandilere abo, bo ki'di nyönyu abo ga mi mata tine turu mo bo ti koŋma yaga ti pa'do ame kinza kölu dë ne."

Bapatisi 'Ba Yësu
(MK 1:9-11; LK 3:21-22)

XIII Kina Yësu kako di Galilaya kömö kpa yöpö 'ba Yaradene zi Yowani 'dö ko'dö bapatisi dö bo. **XIV** Tine Yowani oma tota bo, iya te, "Ako za 'böwu zö, o'ja ma na 'dö mari ziyi 'dö ko'dö bapatisi döma 'di?"

XV Tine Yësu ileki dömo iya te, "I'di kedi töti tara. Römöyi ti to'dö mo te na ti do'dö ngi közo ako'dökö abo 'ba Boko'ba tara." Kina Yowani kuti ngi gömo.

XVI Kina ödö ko'dö bapatisi 'deni dö Yësu bo kedi ködö yaga di mi mini tine na mitöro kurögö röni ngi zi bo. Kina bo ko'ja Nyi Köto Laka 'ba Boko'ba kedi kako beri dö bo di mitöro közo matukpuru tara. **XVII** Kina birö kudu ngi di mitöro kiya te, "Ame na rö kole ma. M'ö bo 'deni kulöwö. Ma ti mi keyi rö mbembë gö lende abo."

IV

Akiyözo Ma Kömö Zi Yësu (MK 1:12-13; LK 4:1-13)

I Kina Nyi Köto Laka koto Yësu ngi kari yi mökö 'dö Satani kiyözo bo. **II** Kina ödö bo ko'dö tö'dö 'deni dö 'buté sowö bo konyo öto dö tine bo 'deni rö 'bö. **III** Kina Satani kako ngi zi bo kiya te, "Ödö keddi ngi rö kole 'ba Boko'ba ilende zi kulugbi döku naga nime 'dö kuyi rönni rö mangolo'bo ziyi."

IV Tine Yësu ileki dömo, iya te, "Ugu 'deni mi buku 'ba Boko'ba iya te, 'Bilaka oloma dö nge köto gö akonyo tine ti lende ame ga pili kedi ködö di kpa Boko'ba ne.' "

^V Kina Satani koto Yēsu ṅgī kari Yerosalema gawo koto laka nima, kina ki'di bo ṅbö dɔ kumu rō löbu 'ba Boko'ba, ^{VI} kina kiya zi bo, iya te, “Ɔdɔ kēddi ṅgī rɔ kole 'ba Boko'ba ola rōyī bēri. Römōyī ugu 'deni mī buku 'ba Boko'ba iya te, 'Bo ti ki'di lende zi malayika abo ga gɔ kö'du 'bī 'dɔ lijē kikapo yī kinza koga ndiyyi ra yoki dōku ma koto mɔto.’ ”

^{VII} Tine Yēsu ileki dɔmo iya te, “Ugu 'deni gbī iya te, 'Kinza kiyɔɔ nɛre Boko'ba 'bī dē.’ ”

^{VIII} Kina Satani koto bo 'böwu ṅbö dɔ dōku ma kakpa rɔ dɔ kiteli kina kileme dɔliṅɔ nime ti tele mo ga pili zi bo, ^{IX} iya te, “Wa naga nime pili ti mi'di ziyyi ɔdɔ kolɔdɔ bēri zō kumōtu ma.”

^X Yēsu ileki dɔmo zi bo, iya te, “Ese yaga di rɔma Satani. Römōyī ugu 'deni iya te, 'Nɛre Boko'ba 'bī na ṅge koto 'dɔ kumōtu kulōmu kpēyī teyi.’ ”

^{XI} Kina Satani kola bo ṅgī na malayika kako ṅgī tokɔnyi bo.

Tisaki Ndɔbɔ 'Ba Yēsu
(MK 1:14-15; LK 4:14-15)

^{XII} Kina ɔdɔ Yēsu kuwō 'deni kiya te i'di Yowani 'deni mī maboso tine, na bo kēnyī ṅgī kari Galilaya. ^{XIII} Tine bo oloma dē Nazareta bo ari ṅgī nduwē Kaparanoma. Ame rɔ gawo ma kpa pöpö 'ba Galilaya mī dɔyayi 'ba Zebolona ni ti Napatali. ^{XIV} O'dɔ rōnī 'deni 'dɔ kēdi kɔzɔ ma tōnē Yesaya bɔ kumē lende 'ba Boko'ba kiya ne tara. Ame kiya te, ^{XV} “Ya ma mī dɔyayi 'ba Zebolona ni ti Napatali, ti ya ma kpa kōri mini löbu ti ya ma gönyī yöpö 'ba Yaradene ti bilaka

'ba Galilaya dɔyayi ma ti bo löwö yimo, ^{XVI} lijë ame ga pili kedi koloma mi bi kolu ne o'ja bi kopɔ ma löbu 'deni. Bi kopɔ oyi röni 'deni dɔ ya ma kedi koloma mi mandölu 'ba tolë naga."

^{XVII} Mi kada nima yayi Yësu isaki 'deni tuwöwö laja abo zi bilaka, iya te, "Otoke dɔye di mi lende kënyë 'be ga römöyï nere löbu 'ba Boko'ba edi 'deni noli."

Tösö 'Ba Atoyi Gɔ Yësu

(MK 1:16-20; LK 5:1-11)

^{XVIII} Kina ɔdɔ Yësu kedi 'deni kilingere kebe kpa pöpö 'ba Galilaya tine, na bo kari ko'ja atoyi riyo mɔtɔ ga ngi, Simona ma kidëki rɔ Pitörö ni ti löndö bo Andareya kedi ga rɔ tugu kenze di mi pöpö ti duru. ^{XIX} Kina Yësu kiya zinni, iya te, "Ösöke goma, ti mi'di ye rɔ atoyi 'ba to'de bilaka kako zi Boko'ba."

^{XX} Kina lijë kola duru 'benni ga ngi lijë kösö gɔ bo. ^{XXI} Kina ɔdɔ bo kari nduwë dɔgba di yayi tine bo ari ko'ja löndö ma riyo mɔtɔ ga gbi, Yakoba ni ti Yowani kole 'ba Zebedayo ga kedi mi sorope ti 'bu nni tileŋo duru 'benni. Kina ɔdɔ Yësu kidëki lijë tine, ^{XXII} lijë enyi ngi kola sorope ti 'bu nni yayi, lijë kösö gɔ Yësu.

^{XXIII} Yësu ilingere kote mi Galilaya toko tiyandi komɔ bilaka mi rö 'ba mötu 'ba Yudayi, tuwöwö laja laka 'ba nere löbu 'ba Boko'ba, gbi tileŋo bilaka ame ga pili kedi ti dɔkomali rɔkɔ'ɔ mɔtɔ ga ne. ^{XXIV} Lebï abo ote mi dɔyayi 'ba Suriya 'deni, kina bilaka koloma ngi rɔ to'de bo rɔkɔ'ɔ pili kako zi bo. Bilaka ame ga pili ti dɔkomali

roko'ɔ ma gege ti ya ma ti abëri naga kpaki ti bo nöki ni ti ya ma keŋme bëri naga o'de 'deni pili kako zi bo kina bo kileŋo lijë 'deni pili. ^{XXV} Tindï ma konzi 'ba bilaka ösö 'deni gɔ bo di Galilaya ni ti Gawo 'Butë, gbï di Yerosalema gbï di mi Yudayi, kina gbï di mi doyyayi ma gönyï Yaradene.

V

Akiyandi 'Ba Yësu

^I Kina ɔdo Yësu koŋgɔ tindï 'deni tara tine bo ëki ŋgï kari koloma do doku tɔrɔ. Bo kösö gɔ bo ga ako zi bo ^{II} na bo koloma ŋgï ro tiyandi lijë kpaki ti tindï naga nima, kiya te,

^{III} “Lijë ame ga ro rumö na laka römöyï nere löbu 'ba Boko'ba nime na ro 'bënni. ^{IV} Lijë ame ga ti mono na laka römöyï ti kiyëyï lijë 'deni. ^V Lijë ame ga ko'do do kombi de na laka römöyï lijë ti ko'ja wa ma Boko'ba kulömu 'deni zi bilaka abo ga ne ŋgï. ^{VI} Lijë ame ga minni löbu gɔ to'do ako'doko 'ba Boko'ba na laka römöyï Boko'ba ti ki'di 'deni ŋgï ko'bo lijë. ^{VII} Lijë ame ga ro bo mi koŋmi na laka römöyï Boko'ba ti ko'do mi koŋmi gbï zinni. ^{VIII} Lijë ame ga döki'di nni ŋge koto gɔ lende 'ba Boko'ba na laka römöyï lijë ti ko'ja Boko'ba ŋgï. ^{IX} Lijë ame ga ro bo lata to'do lende këyï mi löngö bilaka na laka römöyï Boko'ba ti kidëki lijë 'deni ro kole abo ga. ^X Lijë ame ga bilaka këdi ko'do közi kasi zinni gɔ lende laka 'ba Boko'ba na laka römöyï nere löbu 'ba Boko'ba na ro 'bënni.

^{XI} Kpe ame bilaka këdi kiti'ja ye ko'do közi kasi ziye kiya kpa kënyë roye ro mbëmbë römöyï kpe

bo kösö goma ga na ne, kpe na laka. ^{XII} Kina olomake ro lonjo ti mi këyi römöyi Boko'ba ulu kpa közi ma löbu 'deni koda ye mitoro. Bo kumë lende 'ba Boko'ba ma tönë ga koloma dogba bine bilaka o'do közi kasi gbï teyi kozo 'beye te."

Tiko'do Ni Ti Bi Koro
(MK 9:50; LK 14:34-35)

^{XIII} "Kpe 'beye ëddike kozo tiko'do tara zi bilaka lesi 'ba mi doyyayi nime. Ne tine odo tiko'do kote tulöwu ma kiyoko 'beni 'deni ti ko'do 'böwu kileki kiyoko totondo mo ga ya? Ele de kpe nburu mi koto, tine 'deni ngi 'do tu'du mo mökö tututu domo ti ndi. ^{XIV} Kina ëddike gbï kozo bi koro 'ba dolinjo nime. Gawo ame kubö 'deni do kurungu ne ikali de kpe tusu domo. ^{XV} Kina bilaka i'di pa'do de gbï do lamba kogba kutu'bö domo ti kete. Tine edi ki'di lamba ngi do a 'ba tidëyi mo 'do kiyoro go bi pili mi ro yayi. ^{XVI} Kina gbï tara 'do bi koro 'be kiyoro go bi komo bilaka go lijë ko'ja wa ma laka ame ga keddi ko'doke ne. Römöyi 'do lijë kilëlu 'bu ye ame mitoro ne go kö'du mo."

Kö'du Ki'di

^{XVII} "Kinza komerike de te mako 'deni tuburu kö'du ki'di 'ba Musa ni ti akiyandi 'ba bo kumë lende 'ba Boko'ba. Mako de tuburu mo tine mako 'do to'do mo keddi ngi kozo ame lijë kiya ne. ^{XVIII} I'dike lende nime keddi doye, kozo mitoro ni ma ti doyyayi ame kö'bö 'deni nburu ne tara, go bi ma titi 'deki moto di mi kö'du ki'di nime inza kolu koto te. Tine nbö ko'do rönï ko kozo ame kiya rönï ne.

XIX Gɔ kö'du mo na bilaka ame kuwö dö kö'du ki'di nime dë ala pele nge rɔ kapa ma mbowa mo mɔto, kina bo kutu ya mɔto ga gbï to'do mo tara ne ti kidëki bo ngï wöti titiyi di mi nere löbu 'ba Boko'ba. Kina gbï tara, bo ame kuwö dömo kina bo kutu ya mɔto ga gbï to'do mo tara ne bo ti këdi ngï rɔ löbu mi nere löbu 'ba Boko'ba. **XX** Kina me miya ziye inza ko'bake tɔdo mi nere löbu 'ba Boko'ba ɔdo kiya te kogbake rɔye dë ngï laka kebe bo komo kiyandi 'ba kö'du ki'di ni ti Parosi ni bi to'do wa ame ga pili Boko'ba ko'doko ne."

'Diri
(LK 12:57-59)

XXI "Uwöke 'deni tönë molo bine, iya te, 'Kinza ko'do röyi dë rɔ bo közi roma. Boto ame kupö bilaka ti koto ngï mi bi 'ba burë.' **XXII** Tine kina me miya ziye, boto ame rɔ 'diri ti löndö mɔto ti ko'de ngï mi gɔ bi 'ba burë. Boto ame kiya zi löndö mɔto kiya te, 'Ni wa yawa nime,' ti ko'de ngï komo kitï 'ba burë ma löbu. Boto ame kiya zi löndö mɔto kiya te, 'Ni rumö yawa nime,' bo irasi lende 'deni 'do tu'du bo mi pa'do 'ba Gehena.

XXIII Gɔ kö'du mo na ni bo mɔto ɔdo këddi koto kpa közi 'bi 'deni ti'di mo do bi 'ba akumu zi Boko'ba kina lende mo köyö miyi lende mɔto këdi mbowa mi löngö ye ti löndö mɔto, **XXIV** ola kpa közi 'bi töti yayi kileki titi kari koteke lende nima yaga. Kina 'do kako 'jaa ki'di kpa közi 'bi zi Boko'ba. **XXV** ɔdo bo mɔto kinda'ba yi toto yi mi bi 'ba burë, ote lende nima welo yaga ti bo gba kota kinza komo mi bi 'ba burë. Römöyi ɔdo kiya te komo 'deni yayi bo ëdi ki'di yi ngï közi bo burë

kina lījē kēdī ki'di yi ngī kōzī bō kanya kina kēdī koto yi ngī mī maboso. ^{XXVI} Kina ti koloma ngī yayi ṅbō kopi taripa 'ba karama ma kodō dōyi nima ngī titi du. Rō ma laka mēdī miya ziye.”

Kinza Ko'do Yēri Dē

^{XXVII} “Uwōke 'deni iya te kinza ko'do yēri dē. ^{XXVIII} Tine kina me mēdī miya ziye, bōtō mōtō ame koṅgō 'ja mōtō pele ṅge ti kōmō bo kina meri 'ba mī bo kiteri 'ja nima 'deni, bo o'do yēri 'deni ti 'ja nima ti mī bo.

^{XXIX} Gō kō'du mo na, ɔdō kōmōyī ma dōrī na ki'di yi ko'do lende kēnyē, iyagba bo yaga ku'du mōkō. Tu'du ṅge rō kapa yī ma kōtō mōkō ēdī laka rō dō kiteli di dō ame 'dō ku'du yi pili mī pa'do 'ba Gehena ne. ^{XXX} Kina ɔdō kōzīyī ma dōrī na ki'di yi ko'do lende kēnyē, oke bo yaga ku'du mōkō. Tu'du ṅge rō kapa yī ma kōtō mōkō ēdī laka rō dō kiteli di dō ame 'dō koto yi pili mī pa'do 'ba Gehena ne.”

Toga 'Ja

(MT 19:9; MK 10:11-12; LK 16:18)

^{XXXI} “Iya 'deni gbī te ɔdō bō mōtō koga 'ja abo 'dō bo kugu waraga 'ba tēyī ki'di teyi. ^{XXXII} Tine kina me miya ziye, ɔdō bōtō mōtō koga 'ja abo gō lende mōtō 'beri di gō kōmō kololo 'ba tō'dō ti rō, bo irasi lende 'deni. Bo na ki'di 'ja nima 'deni 'dō ko'do yēri ɔdō loko kari kogbe mē'dē mōtō 'bōwu. Kina mē'dē mōtō mo ame kari kogbe loko 'bōwu ne o'do yēri 'deni gbī.”

Kinza Kulōmuke Rōye Dē

XXXIII “Uwöke 'deni tönë molo bine, iya te, 'Kinza kiyeyi mi lömu 'bi dë. Tine o'do wa ame kulömu röyi 'deni zi Boko'ba 'do to'do mo ne.’ XXXIV Kina me mēdi miya ziye, odo ki'dike kö'du 'ba a mōto kinza ko'doke lömu dë teyi. Kinza kulömuke rōye dë ti mītōto rōmōyi kiti 'ba Boko'ba na. XXXV Kina kinza kulömuke rōye dë ti doyyai rōmōyi bi tūdeyi ndi bo na. Tine kinza kulömuke rōye dë gbī ti Yerosalema rōmōyi gawo 'ba Boko'ba bo dōliḡo ma löbu na. XXXVI Kinza kulömuke rōye dë gbī ti doye ga rōmōyi inza ko'bōke tuyi sunë ma koto kaḡmi yaga ala kileki 'böwu kölu. XXXVII I'dike lende kiya 'be kö'bō ḡge ro, 'Yëë' ala 'Ee'. Wa mōto ame 'beri di go ame ako di zi Satani.”

Dokolo
(LK 6:29-30)

XXXVIII “Uwöke 'deni, iya te, 'odo kitiko komo bo mōto 'do kitiko kömōyi gbī. Kina odo koto kpa bo mōto 'do koto kpēyi gbī.’ XXXIX Tine kina me mēdi miya ziye. Ni bo mōto, odo bōto mōto kirasi lende mōto ziyi kinza kopi dokolo mo dë. Odo bōto mōto kokoso lo'bo yi ma kapa dōri uyi kapa ma gali gbī zi bo 'do bo kokoso. XL Odo bōto mōto koto yi zi bo burë 'do kogba bōḡo 'ba röyi i'di bo kogba ma kēdi kolo dōmo gbī. XLI Odo bo kanya ki'di yi tombi wa tari timo mayile koto, tine ombi koto ḡbö mayile riyō. XLII I'di wa zi bilaka ame ko'doko wa di ziyi ne. Kina i'di gbī zi bo ma ko'doko togba mo tōti 'do kileki 'jaa ne.”

Ako'o
(LK 6:27-28, 32-36)

XLIII “Uwöke 'deni iya te, ‘Ɔ’o lëpī yī ga kina o’ji bo ya ‘bī ga.’ XLIV Tine kina me mēdī miya ziye, Ɔ’oke bo ya ‘be ga kina o’doke mötu go ya ma kēdī ko’dō kōzī kasi ziye naga. XLV Ɔdō ko’doke te ti kēddīke ngī rō kole ‘ba ‘bu ye ame mītorō ne. Römōyī bo i’di kada abo ‘deni keze dō bo lende kēnyē ni kpaki ti bo lende laka. Kina bo i’di tōrō ka’di ‘deni zi bo ko’dō lende kēnyē ni kpaki ti bo ko’dō lende laka. XLVI Ne Ɔdō ko’oke nge rō ya ame ga ko’o ye ne, ‘dō Boko’ba ki’di kpa kōzī ziye go wa’di? Bō kireke awada ni o’dō gbī tara. XLVII Ne Ɔdō löndō ye ga na nge kumötōke rō ma laka, lende laka wa’di na ko’doke kulōwō bine di dō ‘ba ya ma laki? Ya ma kikali Boko’ba dē naga o’dō gbī tara.

XLVIII Kina me olomake ti mī kotō rō ma laka kōzō ‘ba ‘bu ye ame mītorō ne tara.”

VI

Aki'di

I “Ziye tikali mo laka, kinza kebeke dē to’dō lende laka ‘be kōmō bilaka ‘dō ko’ja. Ɔdō ko’doke tara inza ko’jake a mōtō du te gōmō di zi ‘bu ye ame mītorō ne.

II Tine Ɔdō nī mōtō kēddī ki’di wa zi bo lisa kinza kome more dē dōmō kōzō ‘ba bo kōmō kandi naga nima kēdī ko’dō mī rō ‘ba mötu ala go kōri ‘dō bilaka koro lījē gōmō ne tara. Rō ma laka miya ziye kpa kōzī ‘bēnnī na ‘deni pili ma. III Tine Ɔdō kēddī ki’di wa zi bo lisa kinza ki’di bōtō ame pele ngeōsi ngeila yi ne kikali gōmō dē. IV Ne ‘dō kēdī ngī liwo. Kina ‘bu yī Boko’ba ame ko’ja wa

ma ko'do liwo nima ne ti ki'di kpa kōzimo ḡḡi zīyī.”

Mōtu Ko'do
(LK 11:2-4)

^V “Tine ɔdo kēddī ko'doke mōtu kinza kēddīke dē kɔzo bɔ kɔmɔ kandi naga nima. Rōmōyī ako'doko 'bēnnī ma do kiteli mo na rɔ tɔrɔ to'do mōtu mī rō 'ba mōtu ala kpa dokoka kori 'do bilaka ko'ja lijē. Rɔ ma laka miya ziye kpa kōzi 'bēnnī na 'deni pili ma. ^{VI} Ne ɔdo kēddī ko'do mōtu ɔdo rō 'bī kurōgō kpadōrī teyi 'do ko'do mōtu zi 'bu yī Boko'ba ame bɔtɔ ko'ja dē ne. Kina 'bu yī Boko'ba ame ko'ja wa ma ko'do liwo nima ne ti ki'di kpa kōzimo ḡḡi zīyī.

^{VII} Kina ɔdo kēddī ko'do mōtu kinza kebe dē tojolo lende ma kinza 'jo mo naga rɔ gɔ kɔwɔ kɔzo 'ba ya ma kinza kikali Boko'ba dē naga. Rōmōyī lijē omeri 'bēnnī tēgē ti kuwō lijē gɔ lende konzi 'bēnnī naga nima. ^{VIII} Kinza kēddīke dē gbī kɔzo lijē rōmōyī 'bu ye Boko'ba ikali wa ma ko'dokoke nima 'deni molo gba kinza kititike dē. ^{IX} Tine na 'do kumōtuke kɔzo a nime te,

“Bu ze nī ame mītorɔ ne, mōyī yī kō'bō rɔ ma koro. ^X I'di ḡere löbu 'bī kako, ako'doko 'bī ko'do rōnī mī dɔliḡɔ kɔzo ma kēdī ko'do rōnī mītorɔ. ^{XI} Oja gɔ akonyo 'ba mī kada ma tōne zize. ^{XII} Ola ze gɔ lende kirasi ze ga kɔzo ma dēdī dola lēpī ze ga ma kirasi lende zize naga tara. ^{XIII} Kinza koto ze dē mī bi 'ba akiyɔzo. Tine olɔ ze di zi bo bɔ ma kēnyē nime.’

^{XIV} Rōmōyī ɔdo kolake bilaka gɔ lende ame lijē kirasi ziye, 'bu ye ame mītorɔ ne ti kola ye gbī gɔ lende kirasi 'be ga. ^{XV} Ne ɔdo kolake bilaka dē gɔ

lende kënyë 'bu ye ame mitoro ne inza kola ye gbï go lende kënyë 'be ga."

Kpa Koro

^{XVI} "Ɔdo këddi koroke kpeye kinza kebeke de tirasi komoye kozo 'ba bo komo kandi naga nima. Lije upupu ronni tulëtulë 'do laki pili kikali lije edi ro toro kpenni. Ro ma laka miya ziye kpa kosi 'benni na 'deni pili ma. ^{XVII} Tine Ɔdo këddi koroke kpeye, urögöke komoye kosake 'bu, kujëke doye, ^{XVIII} kinza ya ma laki kikali ra ma këddi koroke kpeye 'do 'bu ye ame ko'ja kinë mo de ne na nge kikali. Kina 'bu ye ame ko'ja wa ma ko'doke liwo nima ti ki'di kpa kozoimo nge ziye."

Ulu Kpa Wa Ziyi Mitoro (LK 12:33-34)

^{XIX} "Kinza kuluke kpa wa de ziye mi dolingo nime bine, ame madoböndi ni kedï kirasi wa di teyi, kina gbï ame a mo ga kedï koromaro ne, kina gbï ame bo 'bögo kedï ku'bögo wa di teyi ne. ^{XX} Tine ma laka mo 'do kuluke kpa wa ziye mitoro go bi ame madoböndi kirasi wa de di teyi a mo ga koromaro de bo 'bögo ku'bögo de gbï ne. ^{XXI} Römöyï go bi ame kulu kpa wa 'deni teyi ne na doki'di yi ti kö'bo nburu gomo."

^{XXII} "Kömöyï na ro lamba 'ba röyï. Ɔdo kömöyï kedï rekereke, yida röyï pili ti kedï nge mi bi koro ma löbu. ^{XXIII} Ne Ɔdo kömöyï kele de, yida röyï pili ti kedï nge mi bi kölu. Tine Ɔdo doki'di ame ro bi koro 'ba ro didi yi ne na kedï 'deni za ro bi kölu ti kedï nge ziyi ro mandölu ma kinza kiya."

Boko'ba Ni Ti Yamo
(LK 16:13; 12:22-31)

XXIV “Bilaka koto ikali dē 'do kēdī ro bo laja zi n̄ere r̄iyō. Bo ti kō'ɔ n̄ge ro ma koto tine bo ti kō'ji m̄oto. Bo ti kod̄o m̄i bo zi m̄oto tine ro yōgō zi ma koto. Kina gb̄i tara, inza kō'bo toja laja zi Boko'ba gb̄i zi a 'ba d̄olin̄o nime.

XXV Gō kō'du mo na me mēdī miya ziye, kinza kolomake dē ti kōm̄o kilē'dī gō kō'du 'ba akonyo ni ti akuwē ame ro a 'ba tulu yida r̄oye timo ne. Kina gb̄i kinza kolomake dē ti kōm̄o kilē'dī gō kō'du 'ba b̄on̄gō tusu mo r̄oye. Ma komerike 'beye, d̄idī na dē kebe akonyo? Kina gb̄i yida ro na dē kebe b̄on̄gō? XXVI On̄gōke yali ni te, lijē or̄o'do ɔto dē gb̄i, kina lijē umu ɔto dē gb̄i ki'di m̄i mata. Tine pele tara 'bu ye ame m̄itoro ne na kēdī kulu lijē. Ma komerike, kpe na dē kulōwō mbiri ro do kiteli di do yali? XXVII Boto m̄oto ikali dē 'do tiyese gō loma abo kōwō mbowa m̄i d̄oyayi nime ti kōm̄o kilē'dī 'ba gō wa.

XXVIII Tine ēddī kolomake ti kōm̄o kilē'dī gō kō'du 'ba b̄on̄gō gō wa'di? On̄gōke d̄ōwōru ni te, lijē o'do nd̄obo dē gb̄i toma b̄on̄gō r̄ōnni.

XXIX Tine ro ma laka miya ziye, bo d̄olin̄o Solomo pele ti wa mbēmbē abo naga nima usu b̄on̄gō ma kele kebe d̄ōwōru ni dē. XXX Ne ɔdo Boko'ba na kēdī kiyada m̄oli ni ame kēdī kō'ja t̄one bine, tine tilēndō dayi kusu pa'do 'deni ȳimo kilan̄ma yaga ne bo ti kola ye kinza tusu b̄on̄gō r̄oye? Kpe bo kinza ki'dike d̄oye laka gō lende 'ba Boko'ba naga nime.

XXXI Kina me miya ziye, kinza kolomake dē ti kōm̄o kilē'dī tiya mo te, 'Ti monyo t̄one di yala?'

ala, ‘Ti muwë di yala? Kina gbï ti mo'ja bonḡo di yala?’ ^{XXXII} Wa naga nime na ya ma kinza kikali Boko'ba dë naga këdï kulö dönni ḡburu ḡomo. 'Bu ye Boko'ba ame mitoro ne ikali 'deni ma ko'dokoke wa naga nime pili. ^{XXXIII} Tine wa ma 'do kulö döyï ro mbëmbë toma kori mo na ro ḡere löbu 'ba Boko'ba nime gbï ti wa ma bo ko'dokoko di ziyï. Kina bo ti koja ḡo wa mato naga nima ḡḡi pili ziyï. ^{XXXIV} Kina gbï kinza kolomake dë ti komo kilë'di ḡo wa 'ba tilëndö. Komo kilë'di ma tilëndö koloma ë'bëni gbï tötï koda bo yayi. Kinza ko'deke gomo 'ba kada mato dë korake do a ma kada nima këdï ko'de ne.”

VII

Ni Gbï Tara (LK 6:37-38, 41-42)

^I “Kinza ko'do burë 'ba boto mato dë. Do ko'do ti ko'do burë 'bi gbï. ^{II} Römöyï kori ame këddi ko'do burë 'ba bilaka timo ne na gbï Boko'ba ti ko'do burë 'bi timo. Ndï lende ame këddi kodoro ro bilaka ne na ti kodoro 'beyi gbï timo tara.

^{III} Ne ḡo wa'di na kebe tonḡo porï di komo lepï yï mato konyo lende 'ba kpa kulugbu ma löbu nima komöyï ne dë? ^{IV} Ti kiya ro ma tondo zi löndö nima, kiya te, 'T'di miyagba porï nima yaga di komöyï,' ko'ja këddi 'beyi ti kpa kulugbu komöyï? ^V Ni bo komo kandi nime, iyagba kpa kulugbu nima titi dogba yaga di komöyï 'do ko'ja bi laka tiyagba porï nima yaga di komo löndö yï moto.

^{VI} Kina kinza ki'di laja ma koto laka dē zi bī, rōmōyī lijē ti kileki kuyī kpēnnī kirica miyī yaga. Kinza ku'du wa ma kele 'bī dē bēri komo ba'do, lijē ti kututu domo ti ndinni kirasi yaga."

Ɔdo Koma Ti Ko'ja Ngī
(LK 11:9-13)

^{VII} "Ititi kina ti ki'di ngī ziyī. Oma kina ti ko'ja ngī. Ukōkō kina ti kurōgō kpadōrī ngī ziyī. ^{VIII} Rōmōyī lijē ame ga pili kititi ne, i'di ngī teyi. Kina lijē ame ga pili koma ne, o'ja ngī. Kina zi ame ga kukōkō ne, urōgō ngī.

^{IX} Yē na Ɔdo kole abo kīdēkī manḡolo'bo bo kēnyī kogba za rō kulugbī dōku ki'di teyi? ^X Ala mōto Ɔdo kole abo kīdēkī kenze bo kogba za rō murē ki'di teyi? ^{XI} Ne Ɔdo kpe ame rō bo lende kēnyē ne kikalike ti'di wa ma laka zi kole 'be ga tara, 'bu ye ame rō ma laka mītoro ne ti ki'di wa ma laka rō do kiteli ngī zīnnī lijē ame ga kititi di zi bo ne.

^{XII} Wa ame ga ko'doko 'do lēpī yī ga ko'do ziyī ne o'do gbī zīnnī. Rōmōyī wa nime na kō'du ki'di ni kpaki ti bo kumē lende 'ba Boko'ba ni koro domo."

^{XIII} "Arike todo kebe kpadōrī ma titiyi rōmōyī ma löbu nima ari mī go bi 'ba tölē do kote. Kina kori mo gbī ngī rō ma kitēwu. Ya ma kēdī kari kebe gōmo lijē rō ma konzi. ^{XIV} Tine kpadōrī ma kēdī kari mī go bi 'ba dīdī ma ḡburuḡburu ḡge titiyi, kina kori mo gbī rō gomō. Ya ma ko'ja mo ga ḡge mbowa."

I'dike Kòmoye Kandi Laka
(LK 6:43-44)

XV “I'dike kòmoye kandi laka di zi bɔ kumɛ lende ma dɔ kindɛndɛ naga nima. Rɔmɔyɪ lijɛ ɛdɪ kako ziye kɔzɔ kamɔlɔ di rɔnnɪ ma yaga, tine di minnɪ lijɛ rɔ kuruku wɔliwɔli ma kɛnyɛ. XVI Ti kikalike lijɛ di mɪ wa ma lijɛ kɛdɪ ko'dɔ. Rɔmɔyɪ kono ana maa dɛ, kina ɲɔpɔliŋga ana kɛlu dɛ gbɪ. XVII Kina gbɪ tara, ɲɛrɪ ma la'ja ana 'bɛnɪ gbɪ rɔ dɔŋɛrɪ ma laka. Kina ɲɛrɪ ame rɔ gɔtɔ ne ana 'bɛnɪ gbɪ rɔ dɔŋɛrɪ ma kɛnyɛ. XVIII ɲɛrɪ ma la'ja ikali dɛ tana dɔŋɛrɪ ma kɛnyɛ, kina ɲɛrɪ ma gɔtɔ ikali dɛ tana dɔŋɛrɪ ma laka. XIX ɲɛrɪ ame ga pili kana dɔŋɛrɪ ma laka ɔtɔ dɛ ne ti koga yaga ku'du mɪ pa'do. XX Kina me 'dɔ kikalike bɔ kumɛ lende ma dɔ kindɛndɛ naga nima di mɪ wa ma lijɛ kɛdɪ ko'dɔ.”

XXI “Bilaka ame ga kɔ'bɔ to'dɔ kpa koŋmi tɪdɛki ma rɔ ɲere ɲere ne inza kɔmɔ kɔtɔ te mɪ ɲere lɔbu 'ba Bɔko'ba. Tine ya ame ga ɲge kɛdɪ ko'dɔ wa ame 'bu ma, ma mɪtɔrɔ nime ko'dɔkɔ ne na ɲge ti kɔmɔ yɪmo. XXII Mɪ kada 'ba burɛ nima bilaka ma konzi ti kiya 'deni zɔ te, ‘Nere, ɲere, ze na dɛ tɔnɛ doloma tiya laja 'ba Bɔko'ba ti mɔyɪ yɪ ne ya? Kina ti mɔyɪ yɪ na dɛ gbɪ tɔnɛ doloma ti'di nɔki ma konzi kita'ba yaga di dɔ bilaka, kina doloma gbɪ to'dɔ gɔ kɔtɔ ma lɔbu naga ya?’

XXIII Tine ti mileki miya zɪnnɪ, miya te, ‘Mikali ye dɛ kɔtɔ te, arike yaga di rɔma, kpe bɔ ko'dɔ lende kɛnyɛ naga nime.’ ”

Rö Ko'ba Riyö
(LK 6:47-49)

XXIV “Kina me 'deni, bɔ ame kuwö lende ma nime kina ko'dɔ ɲgi tara ti kedi kɔzɔ bɔ ma kandi ame ko'ba rö abo dɔ doku ne. XXV Ame tɔrɔ ka'di mini koso, kina lili piwu kome kiketi roni yoki rö nima, tine ulöru de römöyi isaki to'ba gbɔndɔ mo 'deni di dɔ doku. XXVI Ne bɔ ame kuwö lende ma nime tine ko'dɔ de tara ne edi kɔzɔ bɔ rumö ame ko'ba rö abo dɔ yayi lida ne. XXVII Ame tɔrɔ ka'di mini koso, kina lili piwu kome kiketi roni yoki rö nima yɔ na kurö ɲgi. Tine tulöru mo ti kedi ɲgi rɔ ma kënyë rɔ dɔ kiteli.”

XXVIII Kina ɔdɔ Yësu kote tiya lende naga nime 'deni tine tindi naga nima otɔ ɲgi rɔ gönni rɔ mbëmbë gɔ kö'du 'ba akiyandi abo. XXIX Römöyi bo iyandi wa 'deni ɲgi kɔzɔ bɔ közi kakpa, tine inza kɔzɔ 'ba bɔ kɔmɔ kiyandi ni tara.

VIII

Yësu Ileŋo Bɔ Mönyu
(MK 1:40-45; LK 5:12-16)

^I Kina ɔdɔ Yësu këki 'deni bëri di dɔ doku tine tindi ma konzi ösö ɲgi gɔ bo. ^{II} Kina bɔ mɔtɔ ame roma kila'ba 'deni rɔmo ne kako ɲgi kolɔdɔ bëri kɔmɔ Yësu, kiya te, “Njere, ɔdɔ ko'dɔkɔ ɲgi ti kileŋo ma ɲgi yaga rɔ ma kɔpɔ.”

^{III} Kina Yësu koja közi bo kosa rɔ bɔ nima, kiya te, “Mo'dɔkɔ 'deni ɲgi, ileŋo yi 'deni.”

Kina rɔkɔ'ɔ tönë kola bɔ nima ɲgi welo. ^{IV} Kina Yësu kose zi bo, iya te, “Uwö te, kinza kari kiya lende nime de zi bɔtɔ mɔtɔ, tine ari zi bɔ akumu

'do bo kinyeli röyï. Kina 'do ki'di kpa közi 'ba akileño kozo ame Musa ki'di kö'du mo molo ne tara. Ame 'do kileme zi bilaka pili ileño yi 'deni."

Bɔ Laja 'Ba Bɔ Dɔ Bɔ Kanya
(LK 7:1-10)

^V Kina ɔdo Yësu kɔdo 'deni mi Kaparanoma bo do bo kanya mɔto 'ba Romo ako zi bo koma'jo ro bo zi Yësu, ^{VI} kiya te, "Nere, bo laja ma edi ro rokɔ'o do sora liɔ ma 'de yayi. Edi ngi kilisa sowa, uyi roni de gbi."

^{VII} Yësu iya te, "Ti mari tileño bo."

^{VIII} Tine bo do bo kanya nime ileki domo, iya te, "Nere, mo'bo de 'do ti'di yi kako mi go bi 'ba loma ma. Tine iya nge ti kpëyi kina ti kileño bo laja ma nima ngi. ^{IX} Römöyi mikali közi kakpa 'bi edi gbi kozo 'bama ame medï bici közi kakpa ti bo kanya nbanj kpa bicö ne. ɔdo milende zi mɔto, miya te, 'Ari,' kina kari ngi. ɔdo milende zi mɔto, miya te, 'Ako,' kina kako ngi. Kina gbi ɔdo milende zi bo laja ma, miya te, 'O'do wa nime,' kina ko'do ngi."

^X Kina ɔdo Yësu kuwö lende 'ba bo nime 'deni te tine, lende mo igayi bo ngi. Kina bo kiya zi bo kösö go bo ga, iya te, "Ro ma laka miya ziye, mo'ja botɔ de di mi bilaka 'ba Yisarele ame ki'di doni go lende ma kozo bo nime te. ^{XI} Ro ma laka medï miya ziye, ma konzi ti kako di mi doyayi ma kapa yibi ti do tɔro kodo'bo ronnï ti Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba mi lɔɔ 'ba nbele 'ba nere löbu 'ba Boko'ba. ^{XII} Tine ya ame ga molo ro kole 'ba mi nere löbu nima ne ti ku'du 'deni nbö yaga mi go bi kölu ame ro bi 'ba monɔ ni ti kpa kunyi."

XIII Kina Yēsu kileki kiya zi bo do bo kanya tönē, iya te, “Ari liṅo, wa ame komeri 'deni miyi go tigo ma ne ti ko'do rōni 'deni ngi tara ziyi.”

Kina kileṅo bo laja 'ba bo do bo kanya tönē ngi mi saa nima.

Yēsu Ileṅo Bo Roko'o Ma Konzi
(MK 1:29-34; LK 4:38-41)

XIV Kina do Yēsu kari 'deni kodo rō 'ba Pitorō tine bo ari ko'ja mese 'ba Pitorō kedi kō'do do sora yayi ti zeyi. XV Kina bo kosa kōzimo yo na zeyi nima kola ngi, na loko kēnyi ngi kari toja laja zi bo.

XVI Mi dokopiyari tine na ko'de ya ma konzi ame ga kedi ti noki ne ngi kako zi bo. Kina bo kamo ngi do noki ni kita'ba yaga di domo. Kina bo kileṅo ya ame ga pili ro roko'o ne ngi gbi. XVII Bo o'do wa nime 'deni 'do kedi kozo ma tönē Yesaya bo kumē lende 'ba Boko'ba kiya ne. Ame kiya te, “Bo gbagba bo na kombi roko'o ze ga 'deni kpaki yaga.”

Gomo Mi Toso Go Yēsu
(LK 9:57-62)

XVIII Kina do Yēsu konṅo tindi 'deni kedi kuru bo beri tara tine na bo kilende ngi zi bo koso go bo ga 'do kumu kari gonyi popo ma kapa moto. XIX Kina bo kamo kiyandi moto 'ba kō'du ki'di kako ngi zi bo, kiya te, “Bo kamo kiyandi, ti moso ngi nduwē goyi nbō bi to ame keddi kari pele teyi.”

XX Yēsu ileki domo, iya te, “Kiraba ni pele edi ti go 'benni ga, kina yali ni gbi edi ti ro 'benni

ga. Tine kole 'ba bilaka lesi inza 'ba bo ti bi mɔto ame go bo ko'ba do bo teyi tindawo ro bo."

XXI Bo mɔto ame ro bo koso go bo ne ako kiya te, "Lobu ma, i'di mileki titi tusu 'bu ma."

XXII Yesu iya te, "Osö goma, ola toku ni kusu toku lepi nni ga."

Yesu Oga Pihu

(MK 4:35-41; LK 8:22-25)

XXIII Kina Yesu ni kekü ngi mi sorope ti bo koso go bo ga tari ro do mini. **XXIV** Mbowa yo na pihu ki'di ngi tome kebe do popo yayi. Lili pihu nima i'di ngi tonbenbe sorope ko'do 'do konzu beri. Tine Yesu edi bi to'do. **XXV** Kina lije kari ngi kindini bo, kiya te, "Nere, okonyi ze, dedi 'deni dölö."

XXVI Tine bo iya te, "Eddi kereke go wa'di? Kpe bo kinza ki'dike doye laka go lende ma naga nime."

Kina bo kenyi toro kamo do lili ni ti mini kikagba nima 'do korö. Kina korö ngi liwo. **XXVII** Kina lije pili koto ngi ro gönni, iya te, "Bo nime, bo wa'di ga na? Lili ni ti mini lobu ni kpaki ro wa kuwo do bo."

Nöki Ni Ti Ba'do

(MK 5:1-20; LK 8:26-39)

XXVIII Kina odo Yesu komo 'deni kapa popo mɔto mi doyyai 'ba Gadara tine na ya mɔto ga riyö ro bo nöki kondoso ngi ti bo di yayi. Ya riyö naga nima edi kako di kpa ti'börö 'ba tusu toku. Ya naga nima nöki ila'ba 'deni domo koworo ngi ro ma kenyë. Go kö'du mo na boto ilaṇa ronni de kpe tudö kebe yayi. **XXIX** Kina lije kulöri ngi

ro ma kembe, iya te, “Ni kole 'ba Boko'ba nime, wa'di na ko'doko di zize? Ako 'deni tote doze toti gba kinza kada mo komo?”

XXX Tindi 'ba ba'do 'ba lijo edi tonyo kpenni noli yayi, XXXI kina noki naga nima koma'jo ronni ngi zi Yesu, iya te, “Odo kedi koga ze yaga oja ze dari mi ba'do naga nime 'de.”

XXXII Kina bo kiya zinni, iya te, “Arike.” Kina odo lije kari kila'ba ngi do ba'do tone ga yo, kina ba'do naga nima kenyi ngi pili kirija kari bi kuluni 'ba popo kila'ba mi mini kote donni pili yaga.

XXXIII Bo koda ba'do naga nima irija kari kiya ko'du mo mi gawo. Kina lije kyeti go wa ma ko'do roni nima gbi pili ti lende 'ba bo noki tone ga. XXXIV Kina bilaka 'ba mi gawo nima kolo ngi pili kako tongo Yesu. Kina odo lije ko'ja bo 'deni tine lije ititi bo 'do bo kenyi kari yaga di mi doyyai 'beni.

IX

Yesu Ileno Bo Kenje Beri Moto (MK 2:1-12; LK 5:17-26)

^I Kina Yesu keki ngi mi sorope kumu do popo kileki kari mi gawo 'beni. ^{II} Di yayi na ya moto ga ko'de bo moto ame kenje 'deni beri ne ngi kako zi bo. Bo nima ro ma ko'do do sora. Kina odo Yesu kongo 'deni lije kikali ngi bo edi ti tigo tileno bo nima tine, bo ilende zi bo nima, iya te, “Kole ma, ogo doki'di yi, ola yi 'deni go lende kenyi 'bi ga.”

III Kina bo koma kiyandi moto ga ame kedı yayi ne kenyi ngi tomeri mo ti minni, iya te, "Bo nime edi kudoli Boko'ba."

IV Tine Yesu ikali meri 'benni nima ngi na bo kiya te, "Eddi komerike lende ma kenyë ma tara ga miye go wa'di? V Ma yala na kitewu 'do tiya mo? 'Ola yi 'deni go lende kenyë 'bi,' ala 'do kiya te, 'Enyi kilingere'? VI Ne ziye tikali mo ro ma laka kole 'ba bilaka lesi edi ti tigo dolinjo bine tola bilaka go lende kenyë."

Kina bo kiya zi bo kenme beri nima, iya te, "Enyi toro kombi sora 'bi kari linjo."

VII Kina bo tone kenyi ngi toro kari linjo. VIII Tine odo tindi ko'ja bo nima 'deni tara tine lijë ngi ro tikere. Na lijë kebe ngi tilëlu Boko'ba go ti'di kızı kakpa ma kozo a nima tara zi bilaka lesi.

*Bo Rok'o Na Nge Ko'doko Wowa
(MK 2:13-17; LK 5:27-32)*

IX Kina odo Yesu kiteli 'deni di yayi na bo kari ko'ja Matayo bo kireke awada koloma 'deni mi go bi 'ba tireke awada. Kina Yesu kiya zi Matayo, iya te, "Osö goma." Kina Matayo kenyi ngi kosö go Yesu.

X Tine odo Yesu ni ti bo kosö go bo ga koloma 'deni tonyo akonyo di linjo 'ba Matayo yayi na bo kireke awada ma konzi ti bo lende kenyë moto ga kototo ronni ngi yayi kodo'bo ronni ti Yesu ni. XI Kina odo Parosi moto ga ko'ja 'deni tara tine lijë ititi bo kosö go Yesu ga, iya te, "Bo koma kiyandi 'be nima edi konyo wa bi koto ti bilaka ma tara ga go wa'di?"

XII Tine ɔɔo Yēsu kuwō lende 'bēnnī nima 'deni tara, bo iya te, “Bō rōko'ɔ na nge kari zi bō ki'di wɔwɔ. Ya ma kinza ti rōko'ɔ naga ari ē'bēnnī dē. XIII Ari koŋgɔke 'jɔ 'ba lende nime kugu mī buku 'ba Boko'ba kiya te, 'Mī kēyi na mo'doko di zi bilaka, tine inza rɔ akumu.’ Kina me ma mako dē tīdēki bō lende laka, mako gɔ bō lende kēnyē.”

*Lende 'Ba Kpa Koro
(MK 2:18-22; LK 5:33-39)*

XIV Bō kōsō gɔ Yowani bō bapatisi ga ako zi Yēsu kititi, kiya te, “Ze 'beze ti Parosi ni dēdi dorokpeze nduwē, ne gɔ wa'di na bō kōsō gōyi ga koro 'bēnnī kpēnnī dē?”

XV Yēsu iya te, “Ma komerike 'beye, ŋba 'ba mī gbe ti koloma rɔ meri ko'ja mē'dē 'ba nyiti kēdi gba tīnnī? Tine inza tara, kada mo ti kōmō 'deni ame 'dɔ kogba mē'dē 'ba nyiti yaga di mī lōngō lijē. Kina lijē ti koro kpēnnī 'jaa mī kada mo nima.

XVI Kina gbī bɔto mɔto uru bɔŋgɔ ma la'ja dē yoki bɔŋgɔ ma molo. Rōmōyi bɔŋgɔ ma la'ja ti kosoŋi rōni ŋgi kirica ma molo nima ko'dɔ bi gbōŋɔ ma lōbu. XVII Kina bɔto mɔto ɔɔo layi ma la'ja dē gbī mī kilaka ma molo 'ba layi. Rōmōyi kilaka ti kotopa ŋgi yaga layi nima kolodo mōkō. Kina kilaka mo kēdi kirasi rōni ŋgi. Tine layi ma la'ja ēdi kodo gbī mī kilaka ma la'ja kina 'dɔ lijē pili koloma laka.”

*Nyiti Titi Ti 'Ja Kosa Rɔ Bɔŋgɔ 'Ba Yēsu
(MK 5:21-43; LK 8:40-56)*

XVIII Ko'ja Yësu kedi gba ro tiya lende nime na bo mato ro turu 'ba Yudayi kako ngi zi bo kila'ba beri koma bo kilëlu bo, iya te, "Nyiti ma ole 'deni giri nime tine ako ki'di kiziyi roni na loko ti kidi ngi 'bowu."

XIX Kina Yësu ni kenyi ngi ti bo kosö go bo ga kari ti bo nima. **XX** Kina 'ja mato ame roma kö'bö tolodo ngi di romo koma koo mo 'deni jbo 'butë domoriyo ne kako ngi kosa kpa bonggo 'ba ro Yësu. **XXI** Römöyi loko omeri kiya ti mini te, "odo mosa pele nge ro kpa bonggo 'ba ro bo, ti kilejo ma ngi koro."

XXII Kina Yësu kuyi koma bo ko'ja 'ja nima. Na bo kiya te, "Nyiti ma, ogbo doki'di yi. Ti'di döyi go tigo ma na kilejo yi 'deni." Kina kilejo 'ja nima ngi mi saa nima.

XXIII Kina odo Yësu kari komo mi lijo 'ba turu tonë, bo ari ko'ja bo kome more ni ti tindi ma kedi kome kuwu ni ti bo tonyo koku ni pili yayi. **XXIV** Kina bo kiya zinni, iya te, "Kpe nima pili odoke yaga, nyiti titi nime ole de ro tole tine loko edi bi to'do."

Tine lije ögo bo ngi ro laja. **XXV** Kina odo koga tindi naga nima 'deni yaga tine, na Yësu kodo ngi ro go toku nima kinda'ba kozimo. Kina loko kenyi ngi toro.

XXVI Kina lebï 'ba lende nime kiyele roni ngi kote mi dolijo nima toko.

Yësu Iyopo Koma Kolu

XXVII Kina odo Yësu kenyi 'deni di yayi na bo koma kolu ma riyo mato ga kosö ngi go bo ti

tulöri kiya te, “Kole 'ba Dawidi bo doliŋo, i'di miyi kpe keyi roze.”

XXVIII Kina odo bo kari kodo 'deni rö tine na bo komo kölu tönë ga kako ngi zi bo. Kina bo kititi lijë, bo iya te, “Ikalike ngi ro ma laka ti mo'bo tileno ye?”

Lijë iya te, “Yëë, nere.”

XXIX Kina bo kosa kömönni, bo kiya te, “Ko'do rönï zize kozo ame ki'dike doye 'deni gomo ne tara.”

XXX Kina kömönni kopo ngi yaga. Tine Yësu ose gomo kitigo zinni, iya te, “Kinza kari kiyake lende nime dë zi boto moto.”

XXXI Tine lijë ari kiyelë lebï 'ba Yësu ngi kote mi doliŋo nima toko.

Yësu Ileno Bo Kpa Kudödu

XXXII Ko'ja ya tönë ga kedï kënyi 'deni tari tine na ya moto ga ko'de bo nöki moto ame kpamo kudödu rönï 'deni teyi ne ngi kako zi Yësu.

XXXIII Tine odo koga nöki nima 'deni yaga yo na bo tönë ki'di tilende ngi. Kina kö'du mo kigayi tindi naga nima ngi pili. Lijë iya te, “Do'ja a ma te dë molo mi doyayi 'ba Yisarele.”

XXXIV Tine Parosi ni iya te, “Nere 'ba nöki na ki'di közi kakpa nima zi bo toga nöki timo.”

XXXV Yësu ënyi kilingere pili toko kote mi gawo ti doliŋo ma titi naga tiyandi komo bilaka mi rö 'ba motu, kina gbï tuwöwö laja laka 'ba nere löbu 'ba Boko'ba. Bo ileno ya ma kedï ti dokomali rok'o' ma konzi naga 'deni pili. **XXXVI** Kina odo bo ko'ja tindi 'deni tine meri 'ba lisa 'bënni ma bo konjo oso ngi lo döki'di bo. Römöyi ilikö dönni

'deni ngi kinza bo kokoko lujje kozo kamolo ame bo koda mo kinza ne tara. ^{XXXVII} Kina bo kiya zi bo kosö go bo ga, bo iya te, “Wa 'ba kpa dolili nime ngi kpaye. Tine bo ndobo 'ba romo ga onzi de. ^{XXXVIII} Ititike bo nere bo domo 'do bo koja bo ndobo mi nyaka abo nime.”

X

Bo Kosö Go Yesu Ga (MK 3:13-19; LK 6:12-16)

^I Yesu ideki bo kosö go bo ga ma 'butë domoriyö naga nima bi koto. Kina bo ki'di kazi kakpa zinni 'do toga nöki kita'ba yaga timo di do bilaka, kina gbi 'do tilejo roko'ö ma konzi. ^{II} Bo laja ma 'butë domoriyö naga nime möyi mo ga na me. Ma dogba mo Simona ame kideki möyi mo gbi ro Pitöro ne, kina ti löndö bo Andareya ti Yakoba kole 'ba Zebedayo ti löndö bo Yowani. ^{III} Pilipö ni ti Batolimayo ti Toma ti Matayo bo kireke awada ti Yakoba kole 'ba Alapayo ti Tadayo ^{IV} ti Simona bo ko'do ya go dayayi 'benni ti Yuda Isikarita ame kususu Yesu ne.

Laja 'Ba Ya Ma 'Butë Domoriyö (MK 6:7-13; LK 9:1-6)

^V Yesu oja ya 'butë domoriyö naga nima kari ti ndose nime kiya te, “Kinza kodoke de mi dolijo 'ba bo löwö ma kinza ro Yudayi naga. Kina kinza kodoke de gbi mi gawo 'ba Somorona ni. ^{VI} Tine arike nge zi kamolo 'ba Yisarele naga nime kolu 'deni ne. ^{VII} Kina 'do kari kuwöwöke zinni, kiya te, ‘Nere löbu 'ba Boko'ba edi 'deni ngosi.’

VIII Kina 'dɔ kilenjoke bɔ rɔkɔ'ɔ kindinjike tɔku ni. Ilenjoke bɔ mɔnyu ni, kina 'dɔ kogake nɔkɔ gbɔ kita'ba yaga di dɔ bilaka. Ogbake 'deni di zɔ rɔ ma sari kinza topi ɔtɔ teyi, kina 'dɔ kari ki'dike gbɔ rɔ ma sari kinza topi ɔtɔ gomo. IX Kinza kogbake girisi dɛ tiye. X Kina kinza kogbake mbo'da 'ba kpasi dɛ teyi. Kina kinza kogbake bɔngɔ mɔtɔ ala wari mɔtɔ ala pɛri adɔkotɔni mɔtɔ dɛ tiye. Rɔmɔyɔ bɔ ndɔbɔ pili ɛdi ti bi gomɔ 'ba rɔnni.

XI Ɔdɔ kɔmɔke mi gawo ala liɔ mɔtɔ omake rɔ bilaka ame laka ko'dɔkɔ tota ye rɔ nɔba ne. Kina 'dɔ kolomake liɔ abo nɔbɔ kɛnyike di gɔ bi nima. XII Tine ɔdɔ kɔmɔke mi liɔ iyake te, 'Lende kɛyɔ koloma tiye.' XIII Ɔdɔ bilaka 'ba liɔ mo nima kota ye rɔ nɔba olake lende kɛyɔ 'be nima koloma tinni. Ne ɔdɔ lijɛ kota ye dɛ ogbake e'be yaga di zinni. XIV Kina ɔdɔ kɔmɔke mi gawo ala liɔ mɔtɔ ga ame bilaka mo ga koga ye ko'dɔkɔ dɛ tuwɔ lende 'be ɛnyike di teyi. Kina 'dɔ kombake lupu mo yaga di ndiye rɔ lɔmu rɔnni. XV Rɔ ma laka miya ziye mi kada 'ba burɛ mi Bɔko'ba ti kɛyɔ rɔ mbɛmbɛ rɔ bilaka 'ba Sodomɔ ni ti Gomora di dɔ bilaka 'ba gɔ bi mo tɔ nima."

Gomɔ 'Ba Gɔ Laja 'Ba Bɔko'ba
(MK 13:9-13; LK 21:12-17)

XVI "Uwɔke te, mɛdi moja ye nime kɔzɔ kamɔlɔ tara mi lɔngɔ wɔliwɔli ma konzi. Tine i'dike kɔmɔye kandi kɔzɔ kɔmɔ murɛ kina gbɔ liya rɔ rumɔ kɔzɔ matukpuru. XVII Onjɔke rɔye laka rɔmɔyɔ ya mɔtɔ ga ɛdi ame lijɛ ti kinda'ba ye koto ye mi gɔ bi 'ba burɛ. Kina lijɛ ti komba ye

gbī di mī rō 'ba mōtu 'bēnnī ga. ^{XXVIII} Ti kususu ye ko'de ye kōmō kītī 'ba bō dōlīṅo ni ti turu ma lōbu naga gō lende ma kina ti kiyētike laja kōto laka ma nime zīnnī kina gbī zi bō lōwō. ^{XIX} Tine odo ko'de ye mī gō bi 'ba burē kinza ki'dike kōmōye kilē'dī dē gō wa ma 'dō kiyake ala kiyētike zīnnī. Rōmōyī wa ame ga kēddī kiyake ne Boko'ba ti ki'di ṅgī ziye mī saa mo nima. ^{XX} Rōmōyī kpe na dē kēddī kilendeke tine Nyī Kōto Laka 'ba 'bu ye na kēdī ki'di lende ma kēddī kiyake mo ga kpeye.

^{XXI} Mī kada mo nima bilaka ti kebe togba lōndō lījē ga ki'di mī tōlē. Kina 'bu ti ko'do gbī tara zi kole 'bēnnī ga. Kina kole ti kebe gbī tuyī kpēnnī dō 'bu nnī ga ti mōnnī ga ti'di mo mī tōlē. ^{XXII} Laki pili ti ko'ji ye gō kō'du ma. Ne bō ame ki'di mī bō kēddī teyi ṅbō kōmō mī kada 'ba tote mo ti kōmō ṅgī di mī tōlē. ^{XXIII} Kina odo lījē kēdī ko'do kōzī kasi ziye di mī gawo mōto olōloke kirīṅake gbī karike mī gawo mōto. Rōmōyī rō ma laka miya ziye inza koteke mī gawo 'ba Yisarele pili gba kota kinza kole 'ba bilaka lesi kileki kako dōlīṅo nime.

^{XXIV} Kina oṅgōke, kole 'ba sukulu inza mbiri di dō bō kōmō kiyandi abo, kina bō laja inza gbī mbiri di dō bō ma rō bō dō bō. ^{XXV} Kina 'dō kole 'ba sukulu kēdī ti mī kēyī tēdī kōzo bō kōmō kiyandi abo, kina 'dō bō laja gbī kōzo bō ma rō bō dō bō nima. Kina me odo kiti'ja bō dōlīṅo 'deni kīdēkī rō Belezebola, tine bilaka 'ba līṅo abo ga ti kīdēkī ṅgī ti mōyī ma kēnyē rō dō kiteli."

Ere Boko'ba
(LK 12:2-7)

XXVI “Kina kinza kereke bilaka dë. Wa ame ga pili rɔ ma kusu le'jete ne ti kiyagba 'deni ŋɔ̄ yaga. Kina wa ame ga pili rɔ mulugu ne ti kumö yïmo 'deni kikali yaga. XXVII Wa ame ga mēdi miya liwo ziye ne ti kileki kiyake gomo 'deni yaga bi kɔpɔ. Kina wa ame ga kuwöke liwo ne ti kuwöwöke 'deni ŋɔ̄ di dɔ rö tɔrɔ. XXVIII Kina me kinza kereke ya ma kēdi kupö ŋge rɔ yida rɔ kinza kupö didi naga nima dë. Tine Boko'ba ame kēdi kote 'ba bo dɔ yida rɔ ni kpaki ti didi mi pa'do 'ba Gehena ne na ŋge 'dɔ kereke.

XXIX Ne onɔ̄ke, ndögö 'ba silɔ riyö ŋge ti taripa kɔtɔ. Tine pele silɔ ma kɔtɔ mɔtɔ ölu dë lowo kinza ma 'bu ye kikali gomo. XXX Kina sunë 'ba dɔye gbï bo ikali gomo me. XXXI Kinza kereke dë. Kpe na rɔ dɔ kiteli zi bo kebe silɔ ma konzi.”

XXXII “Lijë ame ga kiya yaga bi kɔpɔ, kiya te lijë 'bama na ne, ti mo'dɔ gbï tara zinni kɔmɔ 'bu ma ame mītɔrɔ ne. XXXIII Ne lijë ame ga kilagi ma yaga bi kɔpɔ ne ti milagi lijë gbï tara kɔmɔ 'bu ma ame mītɔrɔ ne.”

Ya Na Yësu Ko'de Mi Dɔliŋɔ
(LK 12:51-53; 14:26-27)

XXXIV “Kinza komerike dë te mako to'dɔ lende këyi mi dɔliŋɔ. Tine inza tara, mako dë to'de lende këyi mi dɔliŋɔ tine ya na mo'de. XXXV Mako toso kpa kole tēnyï rɔ 'dirï ti 'bu nni ga, kina yitötï gbï 'dɔ kënyï rɔ 'dirï ti mönni ga. Kina 'ja 'ba kole ni 'dɔ kënyï rɔ 'dirï ti mese lijë ga. XXXVI Bɔ ya ma kënyë 'bëyi 'ba bo mɔtɔ ti kēdi aa

ro bilaka 'ba mi liṅo 'bi. XXXVII Kina me bilaka ame ko'ɔ 'bu bo ni ti ma bo ro do kiteli di doma ne ɔ'bo de tedi ro bo kosö goma. Kina gbi tara bo ame ko'ɔ kole abo ala nyiti abo ro do kiteli di doma ne ɔ'bo de tedi ro bo kosö goma. XXXVIII Bo ame ko'doko de tileṅo ro bo tole go lende ma ɔ'bo de tedi ro bo kosö goma. XXXIX Bo ame ko'doko tomo didi bo ti kiyölu domo ngi yaga. Tine bo ma kiyölu do didi bo go lende ma ti komo ngi."

Kpa Közi
(MK 9:41)

XL "Bo ame kota ye ro nba ota ma 'deni gbi. Kina bo ame kota ma ro nba bo ota bo ame koja ma ne 'deni gbi. XLI Bo ame kota bo laja 'ba Boko'ba ro nba ne ti ko'ja kpa közimo gbi kozo 'ba bo laja nima. Kina gbi bo ame kota bo lende laka romöyi bo nima edi ro ma laka ne ti ko'ja kpa közi mo gbi kozo 'ba bo lende laka. XLII Ti kikalike 'deni ngi ro ma laka botö ame ki'di pele nge ro mini kuwe zi bo kosö goma ma titi oto moto romöyi bo bo kosö goma na ne ti ko'ja kpa közimo ngi."

XI

Akititi 'Ba Yowani
(LK 7:18-23)

I Kina odo Yesu kote tose ndose naga nime 'deni zi bo kosö go bo ga tine, na bo kenyi ngi di yayi kari tiyandi komo bilaka gbi ti tuwöwö laja laka abo mi doliṅo ma ngosingosi yayi.

II Odo Yowani bo bapatisi kuwö wa ame ga Kurisitö keddi ko'do ne 'deni tara di mi maboso

yayi tine na bo koja bo laja abo ga ngi kari zi Yesu. ^{III} Kina lijē kititi Yesu, iya te, “Ni mo na ro bo ma tōnē kēdi kako di pōtō ma ne? Ala 'dō doje kōmōze gba gō bo mōtō?”

^{IV} Yesu ileki dōmo zinnī, iya te, “Ilekike zi Yowani kiyētike wa ame ga kuwōke kina ko'jake gbī ne zi bo kōzō a nime te. ^V Iyōpō kōmō bo kōmō kōlu ni 'deni. Kina bo ka'bo ni ilingere 'deni. Ilenjo bo mōnyu ni 'deni yaga ro ma kōpō. Bō mbili ku'bē ni uwō bi 'deni. Tōku ni indiŋi 'deni kina laja laka uwōwō rōnī 'deni zi bo lisa ni. ^{VI} Lijē ame ga lende ma kilikō dē dōnnī ne na ti yēyi.”

*Yē Na Mbiri?
(LK 7:24-35)*

^{VII} Di pōtō bo laja 'ba Yowani ga kari 'deni na Yesu koloma tiya lende 'ba Yowani zi tīndī naga nima. Bo iya te, “Me karike yi mōkō zi Yowani ne wa'di na karike tōngō mo? Mbili mōli ma kēdi kudē dōnī di zi lili? ^{VIII} Wa'di na karike tōngō mo? Bō kusu bōngō kele? Tine bo kusu bōngō kele ni ēdī koloma 'bēnnī mī liŋō 'ba bo doliŋō. ^{IX} Ne arike tōngō wa'di? Bō kumē lende 'ba Boko'ba? Yēē, ro ma laka o'jake bo ame kebe bo kumē lende 'ba Boko'ba pili ne 'deni. ^X Rōmōyi Yowani na tōnē kugu lende mo mī buku 'ba Boko'ba kiya te, 'Boko'ba iya te, “Mēdī moja bo laja ma kari dōgba kōmōyi tilenjo kōri ziyi.” ’

^{XI} Rō ma laka miya ziye, kole kōyō 'ba 'ja mōtō inza mbiri di dō Yowani. Tine bo ame titiyi mī ŋere lōbu 'ba Boko'ba ne na mbiri di dō Yowani. ^{XII} Di mī kada ma Yowani kisasi tuwōwō lende

'ba Boko'ba ɲbö kömö mi kada nime tɔne, ma konzi ɛdi ko'do 'deni ɲgi rɔ ya 'do tɔdo mi ɲere löbu 'ba Boko'ba. Lijé ɛdi ko'doko 'do tinda'ba mo 'deni ɲgi rɔ gbörökötö. ^{XIII} Kina mɔlo ɲbö kömö mi kada 'ba Yowani bɔ kumé lende 'ba Boko'ba ga pili ti kö'du ki'di 'ba Musa ileme lende 'ba ɲere löbu 'ba Boko'ba nime 'deni. ^{XIV} Ma kédđi ko'dokoke ra ɲgi ti'di dɔye gɔ lende 'benni, Yowani na rɔ Eliya bɔ kumé lende ame kédđi kileki kako dɔgba ne. ^{XV} Bɔ ame kédđi ti mbili ne i'dike bo kuwö lende nime.

^{XVI} Ti miyari ye kpe bilaka ma le'jete naga nime ti wa'di? Kpe ɲgi kɔzo kole titi ame ga koloma mi gɔ bi 'ba ndögö. Ame dɔtumu mɔto kulöri zi mɔto kiya te, ^{XVII} 'Domba dokole mbili pele ziye, odoweke gɔye dɛ gbɪ yɔ. Kina me duci leri 'ba tolé pele ziye, uduke dɛ gbɪ yɔ.' ^{XVIII} Römöyɪ Yowani ako bine koro kpa bo, kuwé a ma kata naga dɛ, iyake te, 'Yowani bɔ nöki na.' ^{XIX} Kina me kole 'ba bilaka lesi kako konyo kpa bo kuwé wa iyake te, 'Onɔke yayi, bo ɲgi rɔ bɔ kpa ɲböɲbö bɔ kuwé layi bɔ pɔri 'ba bɔ kireke awada ni ti bɔ lende kényé mɔto ga.' Ne tine akikali 'ba Boko'ba ti kinda 'deni yaga di mi ndobo mo."

Bu'bu
(LK 10:13-15)

^{XX} Bilaka 'ba mi gawo naga nime Yésu ko'do gɔ koto kulöwö yimo ne oto dönni dɛ du te. Kina bo kényi tose kpa gawo naga nima, ^{XXI} kiya te, "Bu'bu ziyi Korazina, kina bu'bu gbɪ ziyi Betesayida. Römöyɪ ma kiya te kédđi ko'do gɔ koto naga nime ko'do miyi ne ra mi Tura ni ti Sidona dɛne, bilaka mo ga oto dönni 'deni mɔlo

kolo boŋgo 'ba mono rōnni, kosa buruku rōnni 'do kileme ma lijē koto dōnni 'deni di mi lende kēnyē 'bēnni ga. ^{XXII} Ro ma laka miya ziye mi kada 'ba burē kada mōto Boko'ba ti ki'di mi bo kēyi rō mbēmbē rō Tura ni ti Sidona di dōye.

^{XXIII} Ne ni 'bēyi Kaparanoma o'doko tombi rōyi 'deni ŋbō mitoro? Ne ti ku'du yi 'deni ŋgi bēri mi pa'do 'ba Gehena. Rōmōyi ma kiya te go koto naga nime ko'do miyi ne na kēdi ko'do ra mi Sodomō dēne Sodomō ēdi gba ko'ja kabate. ^{XXIV} Kina 'do kikali rō ma laka mi kada 'ba burē Boko'ba ti ki'di mi bo kēyi rō mbēmbē rō Sodomō di dōyi."

Akoke, Kina Ti Momo Ye Ŋgi

(LK 10:21-22)

^{XXV} Mi kada nima yayi Yēsu iya te, "Mīlēlu yi 'bu ma, ŋere 'ba do mitoro ni ti dōyayi rōmōyi wa ame kusu dōmo di zi bo akikali ni ne ileme 'deni zi ma kinza kikali oto dē naga. ^{XXVI} 'Bu ma, rō ma laka wa nime na ko'doko 'do ko'do rōni te."

^{XXVII} Kina bo kiya te zi bilaka naga nima, "'Bu ma i'di wa pili 'deni zō tine boto ikali ma kole dē, 'bu ma na ŋge kikali. Kina boto ikali 'bu ma dē gbī tine ma kole ma na ŋge mikali ti ya ame ga migeli 'deni 'do tileme bo teyi ne.

^{XXVIII} Kpe ame ga 'deni pili rō gomō di zi akirindī ne akoke zō. Kina ti momo ye ŋgi. ^{XXIX} Ombike kpa kulugbu ma mugu ye ame rō akiyandi ma ne. Rōmōyi dōki'di ma na liya rō rumō kinza do kombi. Kina ti ko'jake rō kindawo ŋgi. ^{XXX} Rōmōyi kpa kulugbu ma nime mi'di ziye ne embe dē kina tombi mo ŋgi kinza gomō."

XII

Kö'du Ki'di 'Ba Kada 'Ba Rɔ Kindawo (MK 2:23-28; LK 6:1-5)

^I Mbowa di pötö mo mi kada 'ba rɔ kindawo na Yësu ni kedi kilingere kebe mi nyaka 'ba nyönyu. Bɔ kösö gɔ bo ga 'deni rɔ 'bö kina lijë ki'di ngi tomborosi dɔ nyönyu tonyo 'jɔ mo.

^{II} Kina ɔdɔ Parosi ni ko'ja 'deni tara tine na lijë kebe ngi tititi Yësu, iya te, “Onɔgɔ te, wa nima bɔ kösö göyi ga kedi ko'dɔ ne lijë edi rɔ tiiyeyi mi kö'du ki'di 'ba kada 'ba rɔ kindawo.”

^{III} Bo ileki zinni, iya te, “Idëkike wa ma tönë Dawidi ko'dɔ mi kada nima yayi ne dë? Ame lijë rɔ 'bö ti bilaka abo ga ne. ^{IV} Bo ari ngi mi rö löbu 'ba Boko'ba kina lijë ti bilaka abo ga konyo mangolɔ'bɔ koro ame ki'di zi Boko'ba ne ngi di yayi. Wa nima inza rɔ ma laka zinni mi kö'du ki'di 'ba Boko'ba 'dɔ tonyo mo. Tine bɔ akumu ni na nge 'dɔ konyo. ^V Kina idëkike dë gbi di mi kö'du ki'di 'ba Musa? Ame kiya te mi kada 'ba rɔ kindawo pili bɔ akumu ame mi rö löbu 'ba Boko'ba ne iyeyi kö'du ki'di 'ba kada 'ba rɔ kindawo. Tine pele inza rɔ lende kënyë zinni.

^{VI} Kina me medii miya ziye wa moto ma kebe rö löbu 'ba Boko'ba edi bine. ^{VII} Ugu 'deni mi buku 'ba Boko'ba iya te, ‘Mi këyi na mo'dɔkɔ di zi bilaka tine inza rɔ akumu.’ Ma keddi kikalike 'jɔ 'ba lende nime ra, dëne inza kodoke karama dɔ bilaka ame kirasi ɔtɔ dë ne. ^{VIII} Römöyi kole 'ba bilaka lesi na rɔ nɛere 'ba dɔ kada 'ba rɔ kindawo.”

Bɔ Kɔnyɔ Keɲme Rɔ Kilawo
(MK 3:1-6; LK 6:6-11)

^{IX} Yēsu ēnyī 'deni di yayi kari mī rō 'ba mōtu mōtɔ. ^X Kina bo kari ko'ja bɔ mōtɔ kōzimo keɲme 'deni rɔ kilawo ɲgī di yayi. Tine ya mōtɔ ga ēdī yayi ame kēdī koma kōri 'ba 'dɔ tususu Yēsu gɔ tirasi wa mōtɔ. Kina lijē kititi bo, iya te, “Ēdī ɲgī rɔ ma laka mī kō'du ki'di ze 'dɔ tileɲo bilaka tɔne mī kada 'ba rɔ kindawo?”

^{XI} Yēsu ileki dɔmo zīnnī iya te, “Ɔdɔ kamölö 'bī 'ba bɔ mōtɔ kila'ba mī gō ma kalo mī kada 'ba rɔ kindawo, ti kari dē kinda'ba kotɔ yaga di mī gō mī kada 'ba rɔ kindawo nima? ^{XII} Tine bilaka lesi ni ma ti kamölö, yē na mbiri? Ɔdɔ kēdī 'deni tara kō'du ki'di ze i'di ze 'deni tokonyi bilaka mī kada 'ba rɔ kindawo.”

^{XIII} Kina bo kiya zi bɔ kɔnyɔ keɲme rɔ kilawo nima, bo iya te, “Oja gɔ kōziyī.”

Kina bɔ nima koja ɲgī na kileki ɲgī rɔ ma laka kɔzɔ ma kapa ama. ^{XIV} Tine Parosi ni ēnyī ɲgī di yayi kari tususu kpēnnī 'dɔ tupö Yēsu.

Yēsu Na Boko'ba Koweli 'Deni

^{XV} Kina ɔdɔ Yēsu kuwö 'deni kēdī kususu kpa rɔ bo tara tine na bo kēnyī ɲgī kari abo yaga di yayi. Kina tīndī ma konzi kōsö ɲgī gɔ bo. Tine bo ileɲo ya ame ga ti rɔkɔ'ɔ ne ɲgī pili. ^{XVI} Kina bo kose zīnnī kinza lijē kiyēlē lende abo dē zi ya mōtɔ ga. ^{XVII} Bo o'dɔ wa nime 'deni 'dɔ kēdī kɔzɔ wa ma tōnē Yesaya bɔ kumē lende 'ba Boko'ba kiya ne tara. ^{XVIII} Ame kiya te, “Bo na rɔ bɔ laja ma ame moweli 'deni ne. Bo na mɔ'ɔ 'deni kulöwö kina ma gbī ti mī kēyī rɔ mbēmbē

gɔ kɔ'du abo. Ti mi'di Nyi Koto Laka ma koloma dɔ bo kina bo ti kuwöwö burë ma mëdi mo'dɔ dɔ, dɔ kupö pili. ^{XIX} Bo inza ko'dɔ kowasa ala kulöri rɔ ma kembe. Boto inza kuwö mugu bo këdi kulöri kebe gɔ kori. ^{XX} Bo ti kiliya rɔ bo zi lijë ame ga pili rɔ rumö ne, mi këyi abo ti këdi zi lijë ame ga pili rɔ lisa ne. Bo ti kö'bö to'dɔ mo ñbö bo ko'de ako'doko kodoro 'ba Boko'ba nime ndimo këddi. ^{XXI} Kina bilaka pili 'ba doliɔ nime ti ki'di kömönni ñgi dɔ bo.”

Yësu Ileno Bo Nöki

(MK 3:20-30; LK 11:14-23)

^{XXII} Kina ya moto ga ko'de bo nöki komo kölu moto ame kpamo kudödu röni 'deni gbï teyi ne ñgi zi Yësu. Kina Yësu kileno bo nima ñgi kpamo kope röni yaga tilende. Kina komo mo koro ñgi gbï yaga. ^{XXIII} Kina tindï naga nima pili koto ñgi rɔ gönni gɔ wa ame Yësu ko'dɔ ne. Lijë ititi rönni rɔ gɔ rönni, iya te, “Bo nima bo na ti këdi rɔ kupö Dawidi bo doliɔ mo tönë?”

^{XXIV} Tine odo Parosi ni kuwö 'deni tara tine, lijë iya te, “Bo oga nöki naga nima yaga römöyi ñere 'bënni Bezebola na ki'di tigo mo zi bo to'dɔ mo.”

^{XXV} Yësu ikali wa nima lijë këdi komeri ne 'deni kina bo kiya te, “Doliɔ ame koza mini 'deni riyo to'dɔ ya rɔ gɔ rönni ne igabi dë kpe ëdi këyëyi röni ñgi. Kina gawo ala liɔ moto ame koza mini 'deni to'dɔ ya rɔ gɔ rönni ne ëdi kita'ba ñgi. ^{XXVI} Kina me odo Satani na 'deni koga bo laja abo ga yaga di dɔ bilaka bo oza rɔ bo 'deni to'dɔ ya ti gbagba bo kina lijë këdi kita'ba ñgi.

^{XXVII} Ne odo mëdi 'deni moga nöki ti közi kakpa

'ba Belezebola tine, lëpī ye naga nima ëdī koga 'bënnī ti wa'di? Ndɔbo 'bënnī nima na ti kodɔɔ bīcī lende rɔye. ^{XXVIII} Tine ɔɔ moga nōkī 'deni ti tigo 'ba Nyī Kɔto Laka 'ba Boko'ba, rɔ ma laka nɛre löbu abo ako 'deni mī dɔyayi.

^{XXIX} Onɔke te, bo mɔto ti kari kodɔ tondo mī rō 'ba bo tigo mɔto kolɔ wa mo ga? Rɔ ma laka ɔɔ bo kudɔdu bo nima dē titi dɔgba bo inza kolɔ wa mo.

^{XXX} Bo ame ko'dɔkɔ ma dē ëdī rɔ ndo'ji tō. Kina bo ame kotɔto kpamo dē tō ëdī 'ba bo tiyëyi yīmo. ^{XXXI} Gɔ kö'du nime na 'dɔ miya ziye, ti kola bilaka gɔ kö'du kënyë pili, kina gbī gɔ wa ma kënyë ame ga pili lījē kiya ne. Tine bo ame kiya kpa kënyë rɔ Nyī Kɔto Laka ne, inza kola du te gɔ lende kënyë nime. ^{XXXII} Bo ame kiya kpa bo gɔ kole 'ba bilaka lesi ne ti kola gɔ lende kënyë, tine bo ame kiya kpēnī gɔ Nyī Kɔto Laka ne inza kola pele gīrī nime ala mī kada ma nɔburunɔburu.”

Dɔngala 'Ba Dɔngëri
(LK 6:43-45)

^{XXXIII} “Onɔke te, nɔgëri ma la'ja ëdī kana 'bëni rɔ dɔngëri ma laka, kina nɔgëri ma götō ëdī kana 'bëni rɔ dɔngëri ma kënyë. Ëdī kikali nɔgëri gɔ kinë ame bo këdī kana ne.

^{XXXIV} Kpe kole 'ba murë naga nime, ti kɔ'boke tiya wa ma laka tondo ko'ja këddike rɔ wa kënyë? Römöyī kpa ëdī koja 'bëni wa ame koso 'deni mī dōkī'dī ne. ^{XXXV} Bo lende laka ëdī koja gbī rɔ wa ma laka di mī mata 'ba lende laka abo. Kina bo lende kënyë ëdī koja 'bëni gbī rɔ wa ma kënyë di mī mata 'ba lende kënyë abo.

XXXVI Rɔ ma laka miya ziye, mī kada 'ba burē ēdī kititi kpa bilaka pili 'dɔ kiyētī gɔ lende yawa ame ga pili lijē kiya ne. XXXVII Lende 'bī 'ba bɔ mɔtɔ na ti kileme yi di mī burē nima rɔ ma laka ala rɔ ma kēnyē.”

Bɔ Titi Ma Le'jete

(MK 8:11-12; LK 11:29-32)

XXXVIII Kina bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kō'du ki'di ni ti Parosi mɔtɔ ga kēnyī kiya zi Yēsu iya te, “Bɔ kɔmɔ kiyandi, dɔ'dɔkɔ 'dɔ tɔŋgɔ lende 'ba gɔ kɔtɔ ma kēddī ko'dɔ.”

XXXIX Tine bo ileki dɔmo iya te, “Kpe bɔ titi ma le'jete nime kpe ŋgī rɔ ma kēnyē, ereke Bɔko'ba dē. Gɔ wa'di na kiterike 'dɔ to'ja gɔ kɔtɔ? Ne inza kileme du te ziye. Tine gɔ kɔtɔ ma 'dɔ kileme ziye na ŋge tōnē rɔ 'ba Yona bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba. XL Kɔzɔ ame Yona ko'dɔ tō'dō dɔ mota mī kenze lōbu ne, ti kole 'ba bilaka lesi ko'dɔ tō'dō gbī dɔ mota tara bīcī yayi bēri. XLI Mī kada 'ba burē bilaka 'ba Nīnēwē ti kēnyī kɔrɔ kɔmɔ kitī 'ba burē tususu ye kpe bɔ titi ma le'jete naga nime. Rōmōyī mī kada ma Yona kuwōwō laja nima zīnnī lijē oɔ dōnnī ŋgī di mī lende kēnyē 'bēnnī ga. Kina me rɔ ma laka mēdī miya ziye wa mɔtɔ ēdī bine ame kebe Yona.

XLII Mī kada 'ba burē 'ja bɔ dɔliŋɔ 'ba Seba tōnē ti kɔrɔ kɔmɔ kitī 'ba burē todɔrɔ bīcī lende rɔye kpe bɔ titi ma le'jete naga nime. Rōmōyī lɔko ako tōnē ŋbō rɔ ma kɔwɔ di dɔliŋɔ 'bēnī tuwō akikali mbēmbē 'ba Solomo. Kina me rɔ ma laka mēdī miya ziye bɔ mɔtɔ ēdī bine ame kebe Solomo.”

Tileki 'Ba Nōkī

(LK 11:24-26)

XLIII “Ɔɔɔ nŏkŏ kita'ba 'deni di ɔɔ bilaka ɛnyŏ kari mŏ goki toma bi 'ba rŏ kindawo zi bo. Tine ɔɔɔ bo ko'ja dɛ yŏ, XLIV na bo kiya zi gbagba bo, iya te, ‘Ti mileki mari mŏ rŏ ma nime mɛnyŏ di yŏmo ne.’ Bo ileki kari ko'ja mŏ rŏ tŏnɛ 'deni rŏ ma sari kotowa yŏmo 'deni kŏɔɔ kiyija wa mo ga pili rŏ ma laka. XLV Kina bo kileki ŋgŏ kari ko'de nŏkŏ ma modɔmoriyŏ mŏtŏ ga ame kɛnyɛ ŋgŏ rŏ ɔɔ kiteli kebe bo ne. Kina lijɛ kako koloma ŋgŏ yayi. Tine na kŏsŏ loma 'ba bŏ nima kɛdŏ kɛnyɛ ŋgŏ rŏ ɔɔ kiteli kebe ma dŏgba. Wa nime na kɛdŏ ko'dŏ rŏnŏ tara zi bilaka bŏ lende kɛnyɛ ma le'jete naga nime.”

Yɛ Na Rŏ Iya?

(MK 3:31-35; LK 8:19-21)

XLVI Yɛsu ɛdŏ gba kilende na ma bo ni ti lŏndŏ bo ga kŏmŏ ŋgŏ. Lijɛ ɔɔɔ yaga koja laja gŏ bo 'ɔɔ bo kako kilende tinnŏ. XLVII Kina bŏ mŏtŏ yayi kiya zi Yɛsu, iya te, “Oŋgŏ te, mŏyŏ ni ti lŏndŏ yŏ ga na me 'dɛ yaga lijɛ o'dŏkŏ tilende tŏyŏ.”

XLVIII Yɛsu ileki dŏmo, iya te, “Yɛ na rŏ iya? Kina yɛ mo ga na rŏ lŏndŏ ma ga?”

XLIX Kina bo kileme bŏ kŏsŏ gŏ bo ga, na bo kiya te, “Iya ni ti lŏndŏ ma ga na rŏ ya naga nime. L Bo ame ko'dŏ wa ame 'bu ma, ma mŏtŏrŏ ko'dŏkŏ 'ɔɔ bo ko'dŏ ne na rŏ lŏndŏ ma ti lɛmŏ ma ga gbŏ rŏ iya.”

XIII

Dŏŋgala 'Ba Bŏ Kulŏ Kupŏ

(MK 4:1-9; LK 8:4-8)

^I Mî kada koto mo nima na Yësu kënyî di liŋo kari kpa pöpö, bo koloma tiyandi bilaka di yayi. ^{II} Kina bilaka kototo rönni ngî zi bo yayi ro tîndi ma kinza kiya. Na bo kari këkî abo ngî koloma mi sorope do mini. Tine na tîndi naga nima koro 'bënni ngî yaga do kpa götö. ^{III} Kina bo koloma ngî tiya wa ma konzi zînni ro dɔŋgala.

Bo iya te, “Bo moto odo 'deni kari tuli kupö abo. ^{IV} Kina odo bo këdi koto 'deni tuli mo tine kupö moto ga ila'ba ngî do kpa kori. Kina yali kako kogö ngî yaga. ^V Moto ga ila'ba 'bënni do kirigoyo ame yayi mo kalo de ne. Kina kôtu ngî welo römöyî yayi mo alo de. ^{VI} Tine odo kada keze mbowa yo na koŋma ngî kututu yaga römöyî ngira'da mo alo de. ^{VII} Kupö moto ga ila'ba 'bënni bicî kono. Kina odo kono kiyöbu yo na kuböwu ngî. ^{VIII} Tine kupö moto ga ila'ba 'bënni mi yayi ma laka, kina kiyöbu ngî kana. Moto ga ana ŋbaŋi, moto ga ana laka, moto ga ana mbowa.

^{IX} Bo ame këdi ti mbili ne i'dike bo kuwö lende nime.”

'Jo 'Ba Dɔŋgala 'Ba Kupö
(MK 4:10-20; LK 8:9-15)

^X Kina bo kösö go bo ga kako zi bo kititi bo, iya te, “Eddi kiya lende ro dɔŋgala zi bilaka naga nime go wa'di?”

^{XI} Bo ileki domo zînni, iya te, “'Beye Boko'ba i'di akikali 'ba ŋere löbu abo ame ro ma kusu ne 'deni ziye. Tine 'bënni i'di de zînni. ^{XII} Römöyî bo ame këdi pele tîmo Boko'ba ti ki'di gbî domo, 'do bo këdi tîmo ro mbëmbë. Tine bo ame kinza

timo ne ti kogba yaga di teyi. Ɔɔɔ ma titi mɔto kēdi pele yayi ti kopepe yaga di zi bo.

XIII Wa nime 'dɔ ki'di ma mēdi milende zīnni rɔ dɔŋgala ne, rōmōyi lende 'ba Boko'ba nime lijē oŋɔ pele tine lijē o'ja dē, lijē uwō pele tine lijē uwō dē laka kina ɔɔɔ dē gbī dōnni. **XIV** Ēdi 'deni kɔzɔ lende tōnē Yesaya kumē ɔɔ kō'du 'bēnni ne tara. Ame kiya te, 'Bilaka naga nima ti kuwō ŋɔi rɔ tuwō tine inza kɔɔɔ du te dōnni. Lijē ti koŋɔ ŋɔi rɔ toŋɔ tine lijē inza ko'ja du te. **XV** Rōmōyi kpa kori 'ba dōku dōnni idiri 'deni teyi. Mbili lijē u'bē 'deni, kina lijē otomo kōmōnni 'deni gbī teyi. Ma kiya te kinza tara dēne lijē ēdi ko'ja ti kōmōnni kuwō gbī ti mbili nni lende mo kɔɔɔ dōnni ɔɔ lijē koto dōnni kako zō 'dɔ milenjo lijē.'

XVI Tine kpe 'beye na laka rōmōyi kōmōye o'ja 'deni kina mbili ye uwō 'deni gbī. **XVII** Rɔ ma laka miya ziye bɔ kumē lende 'ba Boko'ba ti bɔ lende laka ma konzi oloma 'deni ti kōmɔ ki'di 'dɔ to'ja wa naga nime kēddi ko'jake ne, tine lijē o'ja dē du te. Kina lijē oloma 'deni gbī ti kōmɔ ki'di 'dɔ tuwō mo kɔzɔ ame kēddi kuwōke ne, tine lijē uwō dē du te.

XVIII Kina me ojeke mbili ye ti kuwōke 'jɔ 'ba dɔŋgala 'ba bɔ kuli kupō nime. **XIX** Bɔ ame kuwō lende 'ba ŋere lōbu 'ba Boko'ba pele tine kɔɔɔ dē dōmo ne, bo na kɔzɔ kupō ame kila'ba dɔ kpa kori ne. Kina Satani kako ŋɔi kolɔ lende nima yaga di mī dōki'di bo. **XX** Kupō ma kila'ba dɔ kirigoyɔ na rɔ ya ame ga kinda'ba lende 'ba Boko'ba ŋɔi ti mī kēyi di bi tuwō mo. **XXI** Tine ŋgira'da mo alo dē minni. Kina ki'di ŋɔi kigabi dē. Kina ɔɔɔ gomɔ ala kōzi kasi ma ko'do zīnni

gɔ laja nime kɔmɔ yɔ, na lijɛ koga kpɛnni ngi gɔmo. **XXII** Kina kupɔ ma kila'ba bici kono na rɔ ya ame ga kuwɔ laja laka nime pele tine kɔmɔ kilɛ'di 'ba gɔ wa 'ba dɔliɔ nime ti tɔ'ɔ mɔri ko'dɔ ubɔwu ngi yaga di minni. Kina ki'di lijɛ ngi kana ɔtɔ dɛ kpe. **XXIII** Kupɔ ma kuli mi yayi ma laka na rɔ ya ame ga kuwɔ laja nime ki'di kɔdɔ dɔnni. Kina lijɛ kana ngi mɔtɔ ga rɔ mbɛmbɛ, mɔtɔ ga ana laka, mɔtɔ ga ana mbowa.”

Dɔngala 'Ba Beli

XXIV Yɛsu iya dɔngala mɔtɔ zinni, iya te, “Nɛre lɔbu 'ba Bɔko'ba ɛdi kɔzɔ wa nime te. Bɔ mɔtɔ ari kuli kupɔ nyɔnyu ma laka mi nyaka abo. **XXV** Mi korɔndɔ 'deni tine na bɔ ya kako ngi kuli 'jɔ beli mi lɔngɔ mo. Kina bo kari abo ngi. **XXVI** Kina ɔdɔ nyɔnyu kiyɔbu 'deni kɛdi kɔyɔ tine na beli kinda ngi ki'di gbɛ tɔyɔ mi lɔngɔ mo. **XXVII** Kina bɔ laja 'ba bɔ tɔnɛ kako kiya zi bo, iya te, ‘Kupɔ ma laka na tɔnɛ kuli mi nyaka 'bi, ne beli naga nima ako di yala?’

XXVIII Bo ileki dɔmo, iya te, ‘Bɔ ya na ko'dɔ lende nima.’

Lijɛ ititi bo, iya te, ‘O'dɔkɔ 'dɔ dari dɔtɔ beli naga nima yaga?’

XXIX Bo iya te, ‘Inza tara. ɔdɔ kari kɔtɔke ɛddi kɔtɔke nyɔnyu ma laka gbɛ timo. **XXX** Tine olake nyɔnyu ni ti beli naga nima kana kpaki bi kɔtɔ ɛbɔ kɔmɔ mi kada 'ba tumu wa di mi nyaka. Kina ti miya 'jaa zi bɔ kumu nyɔnyu 'dɔ lijɛ kɔtɔtɔ kpa beli naga nima titi dɔgba kudɔdu

bi koto ro do konma yaga. Kina 'do lijë kumu nyönyu ma ki'di mi mata.' "

Dongala 'Ba 'Jo Titiyi

(MK 4:30-32; LK 13:18-19)

XXXI Yësu iya dongala moto gbï zinni, iya te, "Nere löbu 'ba Boko'ba ëdi kozo 'jo 'ba ngëri moto ame wöti titiyi ne tara tine odo bilaka kogba kari kulï mi nyaka XXXII na kiyöbu ngi ro ngëri ma löbu ame yali ni kako kubö rö 'bënni ga ngi dongila mo."

XXXIII Yësu iya dongala moto gbï zinni, iya te, "Nere löbu 'ba Boko'ba ëdi kozo lannga ame 'ja kogba pele mbowa kuturö ti ruzu koso mi a ma mbiri ki'di ngi pili kö'bu ne."

XXXIV Wa naga nime pili Yësu oloma 'deni ro tiya mo ro dongala zi tindi naga nima. Bo iya a moto de zinni du te kinza dongala teyi. XXXV Bo o'do 'deni tara 'do këdi kozo wa ma tönë bo kumë lende 'ba Boko'ba kiya ne, "Ti milende zinni ro dongala. Wa ame ga kikali de molo di bi tisaki 'ba dolinjo nime ne ti miya zinni."

'Jo 'Ba Dongala 'Ba Beli

XXXVI Kina odo Yësu kënyï 'deni di mi löngö tindi naga nima bo kari 'deni linjo tine na bo köso go bo ga kako ngi zi bo kititi bo, iya te, "Iyëti 'jo 'ba dongala 'ba beli 'ba mi nyaka nime te zize."

XXXVII Yësu ileki domo, iya te, "Bo kulï kupö nima na ro kole 'ba bilaka lesi. XXXVIII Tine nyaka mo nima na ro dolinjo, kina kupö nyönyu mo nima na ro bilaka 'ba nere löbu 'ba Boko'ba, kina beli mo nima na ro bilaka 'ba Satani. XXXIX Kina bo ya ma kako kulï kupö beli mo nima na ro

Satani. Kada 'ba tumu wa di mi nyaka na ro nburunburu 'ba dolinjo. Kina bo kumu nyonyu mo ga na ro malayika. ^{XL} Kina gbi kozo ame kedii kototo kpa beli konma yaga ne tara, ti kedii gbi kozo wa nima tara mi nburunburu 'ba dolinjo. ^{XLI} Kole 'ba bilaka lesi ti koja malayika abo ga kari kutodu bo do kirasi ni ti bo lende kenyee ni yaga di mi nere lobu abo. ^{XLII} Kina malayika ti ku'du lijee ngi mi pa'do 'ba tolee do kote 'do lijee kudu kunyi kpenni yayi. ^{XLIII} Tine bo lende laka ni ti kedii ro lobu ma do kiteli ame koboo kozo kada tara mi dolinjo 'ba 'bu nni. Bo ame kedii ti mbili ne i'dike bo kuwo lende nime."

Dangala 'Ba Nere Lobu 'Ba Boko'ba

^{XLIV} "Nere lobu 'ba Boko'ba edii kozo wa nime te. Bo moto ari komoo ngi do yamo adalamini sokowo kusu domo 'deni mi nyaka. Kina bo kitiri domo ngi totii teyi. Bo 'deni ngi ro lonjo na bo kari kugoo wa ame ga bo kedii timo ne ngi me moko, kina bo kileki ngi kari kugoo nyaka tone ti yamo yimo ne ro abo.

^{XLV} Kina nere lobu 'ba Boko'ba edii gbi kozo wa nime te. Bo ndogo moto i'di toma tiyi nyileki ma kele. ^{XLVI} Tine odo bo kari ko'ja ame kele ngi ro do kiteli ne 'deni tine, bo ari ngi kugoo abo ga me moko na bo kileki ngi kari kugoo tiyi nyileki tone.

^{XLVII} Kina nere lobu 'ba Boko'ba edii gbi kozo wa nime te. Atoyii moto ga u'du duru 'benni mi mini na kunzo kenze ngi ro ma kenyee. ^{XLVIII} Kina odo koso 'deni yimo tine na lijee koto ngi yaga do kpa gotoo lijee koloma beri tigeli ma laka mo ga. Ma laka mo ga u'du mi kee tine ma kenyee

mo ga u'du ngi mökö. XLIX Kina ti kedi gbi tara mi kada 'ba nburunburu 'ba dolinɔ. Malayika ti kako kigeli bo lende kenyë yaga di mi longö bo lende laka. L Kina lijë ti ku'du bo lende kenyë ngi mi pa'do 'ba tolë do kote 'do lijë kudu kunyi kpenni yayi."

LI Yësu ititi lijë, iya te, "Ikalike wa naga nima ra?"

Lijë iya te, "Yëë."

LII Kina bo kileki kiya zinni, bo iya te, "Bo komo kiyandi 'ba kö'du ki'di ame ga pili kuyi rönni 'deni ro bo laja mi nere löbu 'ba Boko'ba ne edi kozo bo mori ame koja wa ma molo ni ti ma la'ja yaga di mi mata abo ne tara."

Yësu Iyandi Wa Mi Doyayi 'Bënni (MK 6:1-6; LK 4:16-30)

LIII Kina doo Yësu kote tiya donjala naga nime 'deni tine na bo kenyi ngi di go bi nima LIV bo kileki kari Nazareta mi doayayi 'bënni. Bo oloma tiyandi komo bilaka mi rö 'ba motu kina bilaka pili koto ngi ro gönni. Lijë iya te, "Bo nima o'ja akikali ma te di yala? Kina bo ikali to'do go koto löbu naga nime di yala? LV Bo nime bo na de ro kole 'ba bo kose ngeri tonë? Ma bo na de ro Mariya? Löndö bo ga na de ro Yakoba ni ti Yesepa ti Simona ti Yuda? LVI Lëmi bo ga na de me gbi kedi koloma tize bine ne? Ne bo o'ja wa naga nime te di yala?" LVII Kina lijë kilagi lende abo ngi.

Yësu ileki kiya zinni te, "Ro ma laka, bilaka 'ba mi go bi ma laki pili ro ma koro bo kumë lende.

Tine bilaka 'ba dɔyayi abo ga ti ma wado abo ga oro bo dē.”

^{LVIII} Kina ngi bo o'do go koto ma konzi dē kpe di yayi römöyi lijē i'di dönni dē go lende abo.

XIV

Tupö Yowani Bɔ Bapatisi (MK 6:14-29; LK 9:7-9)

^I Mi kada nima yayi na Erode bɔ dolinɔ 'ba Galilaya kuwö läbi 'ba Yésu. ^{II} Kina bo kiya zi bɔ laja abo ga, iya te, “Yowani bɔ bapatisi na. Bo na kënyī 'deni 'böwu kɔdɔ yaga di mi tölä. Kina me ki'di bo këdi ko'do go koto naga nime ne.”

^{III} Römöyi Erode bo na kinda'ba Yowani tönē mɔlo bine ki'di kudödu ku'du mi maboso. Bo o'do go kö'du 'ba Erodiya 'ja 'ba bɔ löndö bo Piliöpö. ^{IV} Römöyi Yowani oloma tiya mo zi Erode, iya te, “Tuyi kɔmɔ 'ja 'ba löndö ele dē. Tiyeyi mi kö'du ki'di 'ba Boko'ba na.”

^V Bo o'dokɔ tupö Yowani yaga tine bo ere bilaka 'bënni ga 'ba Yudayi römöyi lijē iya Yowani rɔ bɔ kumē lende 'ba Boko'ba. ^{VI} Tine mi kada 'ba karama 'ba töyö Erode na nyiti 'ba Erodiya kari kusi ngala ngi kɔmɔ nba 'ba mi karama naga nima pili. Kina tusi ngala 'bëni ki'di Erode ngi këdi ti mi këyi rɔ mbëmbë. ^{VII} Go kö'du mo na bo kulömu rɔ bo zini, iya te, “Mulömu roma 'deni, wa mɔto ame kititi ne ti mi'di ngi ziyi.”

^{VIII} Kina möni kiya ngi zini 'do loko kari kititi Erode, kiya te, “Do Yowani bɔ bapatisi na ki'di zö giri nime mi kita'ba.”

IX Lende nime i'di Erode ngi ro meri. Tine go lömu ame bo kulömu ro bo 'deni komo nba abo ga pili ne, na bo ki'di lende mo ngi 'do ko'do kozo wa ma loko ko'doko nima tara. **X** Kina bo ki'di ngi kari koke do Yowani di mi maboso, **XI** kina ko'de ngi mi kita'ba ki'di zi nyiti tonë koto kari zi möni.

XII Kina bo koso go bo ga kako kombi toku bo ngi kari kusu. Na lijë kari kiya lende mo ngi zi Yesu.

Yesu I'di Akonyo Ko'bo Bilaka Kuluku 'Butë Bi 'Butë

(MK 6:30-44; LK 9:10-17; YN 6:1-14)

XIII Kina odo Yesu kuwo meri 'ba Erode nima bo kiya ne 'deni tara tine na lijë kënyi ngi di yayi këki mi sorope kari ro dönni mi go bi ame boto kinza teyi ne. Tine odo bilaka kuwo lende abo 'deni tara na lijë kënyi ngi di mi lijö kozi 'benni ti ndinni kebe do kpa götö. **XIV** Kina odo Yesu këki 'deni yaga di mi sorope tine bo ongo bilaka edi 'deni ngi kako ro tindi. Kina odo bo kongo lisa 'benni 'deni tara tine, na bo kilejo ya ma ro roko'o naga ngi pili.

XV Ko'ja kada kedä koso 'deni tine na bo koso go bo ga kako zi bo kiya te, "Kada inza kpe, bi nime ro yi mökö. Oja bilaka naga nime kari mi lijö moto ga ma ngosi bine 'do lijë kari kugö akonyo zinni di yayi."

XVI Bo iya te, "Lijë kari de bi to, kpe na 'do ki'dike akonyo zinni."

XVII Lijë iya te, "Dinza ti oto bine tine nge ro mangolo'bo muyi ti kenze riyö."

XVIII Bo iya te, "O'deke kako zö dayi."

XIX Kina bo kiya ngi 'do bilaka naga nima pili koloma beri do moli. Kina bo kogba mangolo'bo muyi tone ngi ti kenze riyö mo naga nima, na bo kongö bi kari mitoro, bo kileki yee'di mo zi Boko'ba. Na bo konye yimo ki'di zi bo kosö go bo ga kari koza zi tindi tone ga. **XX** Kina lijë pili konyo ngi kitëkpë lijë. Kina bo kosö go bo ga kari kutö'du kosö ma kileke beri mo ga ngi koso mi kee 'butë domoriyö. **XXI** Bilaka naga nima konyo ne botoni mo ga edi pili kuluku 'butë bi 'butë (5000). Kina 'ja edi gbi ti kole titi ame kitëte de yimo.

Yësu Ilingere Kebe Do Mini
(MK 6:45-52; YN 6:15-21)

XXII Yësu i'di bo kosö go bo ga këki mi sorope 'do lijë kumu toti kari dogba gönyi pöpö. Tine na bo kileke 'ba bo toti tyyeyi tindi naga nima go lijë kari e'benni ti. **XXIII** Di potö mo ko'ja bo kiyeyi tindi naga nima 'deni kari tine na bo kënyi ngi kari do doku ro do kutu bo tilende ti Boko'ba. Mi kpalila 'deni tine bo edi 'deni ngi nge kutu bo yayi. **XXIV** Kina sorope edi e'benni 'deni gbi nbö ro ma kowö mi zana mini lili kedä konbenbe ro ma kënyë. Römöyi lili nima edi kome kako di komo mo.

XXV Mi kano bi 'deni na Yësu kari komö ngi zinni yayi bo kedä kilingere kebe do mini. **XXVI** Tine odo lijë ko'ja bo 'deni kedä kilingere kebe do mini tara tine na ko'de tikere ngi zinni. Kina lijë kulöri ro ma kembe ro komo 'ba tikere, kiya te, "Sëgë na."

XXVII Kina Yësu kënyi kilende zinni, iya te, "Ogboke doki'di ye. Ma na. Kinza kereke de."

XXVIII Kina Pītōrō kēnyī kiya zi bo, iya te, “Nere, ɔɔ kēdi ngī rɔ nī na, idēki ma te milingere kebe dɔ mini mari ziyī yayi.”

XXIX Yēsu iya te, “Ako.”

Kina Pītōrō kēki ngī di mī sorope ki'di tilingere kebe dɔ mini kari zi Yēsu. XXX Tine ɔɔ bo ko'ja lili 'deni tara na ko'de tikere ngī zi bo. Kina bo ki'di ngī tōnzu kari bēri mī mini, na bo kulōri kopapa kiya te, “Nere, okonyi ma.”

XXXI Kina Yēsu koja kōzi bo ngī welo kikapo bo, kiya te, “Gɔ wa'di na ki'di dōyi dē gba laka gɔ lende ma? Ikali dē ma mēdi mɔmɔ yi?”

XXXII Kina ɔɔ lijē kēki 'deni mī sorope yɔ na lili tōnē kɔrɔ ngī. XXXIII Kina ya ma mī sorope yayi naga nima koloma ngī tilēlu bo, iya te, “Rɔ ma laka nī na ngī rɔ kole 'ba Boko'ba.”

XXXIV Lijē umu dɔ pōpō nima nbō lijē kōmō mī dɔyayi 'ba Genesareta. XXXV Kina bilaka mo ga kikali Yēsu ngī, na lijē koja laja ngī gɔ bɔ rɔkɔ'ɔ ame ga pili toko mī dɔyayi nima yayi ne 'dɔ ko'de zi Yēsu. XXXVI Lijē oma'jo rōnni zi bo 'dɔ ya ma rɔ rɔkɔ'ɔ naga kosa nge pele rɔ dɔ kpa bɔngɔ abo. Kina bɔ rɔkɔ'ɔ ma konzi ame ga kosa dɔ kpa bɔngɔ 'ba rɔ bo nima ne kileŋo ngī pili di dɔ rɔkɔ'ɔ mo ga.

XV

Dōlētī 'Ba Yudayi

(MK 7:1-13)

¹ Parosi mɔtɔ ga ti bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kō'du ki'di ni ako di Yerosalema zi Yēsu kititi, iya te,

II “Go wa'di na bo kösö göyi ga koro akiyandi 'ba 'bu ze löbu ga dē? Römöyi lijē ēdī 'deni konyo akonyo ngi tara kinza to'do dölēti 'ba közi kurögö.”

III Yēsu ileki dōmo zīnnī, iya te, “Ne go wa'di na kiyēyike mī kö'du ki'di 'ba Boko'ba 'do to'do akiyandi 'ba gbagba ye ga? IV Römöyi Boko'ba iya te, ‘Oro 'bu yi ni ti möyi,’ kina mōto gbī, ‘Botō ame kumu kpa bo go 'bu bo ni ti ma bo ne kölē yaga.’ V Tine ebe kiyake te, odo bo mōto kēdī ti wa ame 'do bo kokonyi ma bo ni ti 'bu bo timo kina odo bo kiya 'deni te, ‘Wa nima mulōmu 'deni 'do ti'di mo zi Boko'ba,’ VI bine iyandike bo 'deni za 'böwu 'do bo koro 'bu bo ni ti ma bo dē kpe tokonyi mo ti wa nima. A nime na kiyēyike mī kö'du ki'di 'ba Boko'ba 'deni 'do to'do kö'du ki'di 'ba gbagba ye ga.

VII Kpe bo kōmō kandi naga nime, Yesaya umē lende ngi rō ma laka go kö'du 'be ame kiya te, VIII ‘Bilaka naga nime lijē oro ma nere Boko'ba nge ti kpēnnī tine minnī nbō rō ma kōwō di zō. IX Mōtu 'bēnnī ka rō a yawa, römöyi kö'du ki'di 'bēnnī 'ba bilaka lesi na za lijē kebe tiyandi mo kiya rō lende ma 'ba Boko'ba.’ ”

A Ma Rō Ti'da
(MK 7:14-23)

X Kina Yēsu kidēki tīndī naga nima ngi kako zi bo kilende teyi, iya te, “Ojeke mbili ye kuwōke lende nime 'do kōdo dōye. XI Wa ma kēdī kari mī bilaka i'di bilaka dē kēdī rō ma kēnyē kōmō Boko'ba. Tine wa ma kēdī kōdo di kpa bilaka na kēdī ki'di bilaka rō ma kēnyē di kōmō bo.”

XII Kina bo kösö go bo ga kako zi bo, iya te, “Ikali ra? Lende nima kiya ne ila'ba ngi ro ma kënyë mi Parosi ni.”

XIII Bo ileki domo zinni, iya te, “Ngëri ame ga pili kinza ro ma kidiyë 'ba 'bu ma ame mitoro ne ti koto yaga. **XIV** Kinza kupoke roye de go lende 'benni. Lije 'benni nima bo komo kolu ma kedï kiteri tokoko bo komo kolu lepi nni ga na. Ne odo bo komo kolu kebe tokoko bo komo kolu moto, lije nima kpaki riyo ti kila'ba ngi mi go.”

XV Kina Pitoro kënyi kititi bo, iya te, “Iyeti 'jo 'ba dangala nime kiya ne zize.”

XVI Yesu ileki domo zinni, iya te, “Kpe gba ghi tara ikalike oto de? **XVII** Ikalike de wa ame kodo kari di kpa bilaka ne ari ngi mi tokpe kuwu roni di yayi kiteli e'benni kodo yaga di mi yida ro? **XVIII** Tine wa ame kedï kodo yaga di kpa bilaka ne odo 'benni kako di mi doki'di. Lije na ro wa ma kedï ki'di bilaka kedï ro ma kënyë komo Boko'ba. **XIX** Romoyi wa ma kedï kodo di mi doki'di na ro meri ma kënyë naga ti akupo ti yeri ti to'do ti ro ame ro ma kënyë ne ti 'bogo ti susu beti ti ti'ja. **XX** Wa naga nime na ro wa ma kedï ki'di bilaka kedï ro ma kënyë komo Boko'ba. Ne tonyo akonyo tara kinza turogo kosi kozo ame lije Parosi ni kiya ziye ne i'di bilaka de kedï koto te ro ma kënyë komo Boko'ba.”

Nyiti 'Ba 'Ja Kanana Moto
(MK 7:24-30)

XXI Kina Yesu kënyi ngi di yayi kari mi go bi ma ngosi ngila gawo 'ba Tura ni ti Sidona. **XXII** Di yayi na 'ja moto ro bilaka 'ba Kanana ame kedï

koloma mi dɔyayi nima yayi kako ngi zi bo ti tulori, iya te, “Nere kole 'ba Dawidi, i'di miyi keyi roma. Noki edi 'deni ngi konbenbe nyiti ma ro ma kenyeh.”

XXIII Tine Yesu ileki lende moto de kiya zini. Kina bo kosoro go bo ga kako kilende zi bo, iya te, “Oja 'ja nime kari yaga di roze. Loko edi kozi nduweh goze ti tulori.”

XXIV Bo ileki domo, iya te, “Oja ma nge mako mi dolingo nime go kamolo 'ba Yisarele ma kolu 'deni.”

XXV Kina odo 'ja tone kuwo 'deni tara na loko kako kila'ba ngi kolodo beri komo Yesu, kiya te, “Nere, okonyi ma.”

XXVI Bo ileki domo zini, iya te, “Tu'du akonyo 'ba kole zipe bi ele de.”

XXVII 'Ja tone ileki domo, iya te, “Nere, ro ma laka, pele tara bi edi konyo ruruzu ma kedii kilayi beri di do tarabiza 'ba bo donni ga.”

XXVIII Kina Yesu kileki domo zini, iya te, “'Ja, i'di doyi 'deni ro ma laka go lende ma, ne ko'do roni ngi ziyi tara.”

Kina kileo nyiti 'beni tone ngi mi saa nima.

Yesu I'di Akonyo Ko'bo Bilaka Kuluku 'Buteh Bi Modomota
(MK 8:1-10)

XXIX Yesu enyi di yayi kari nduweh kebe kpa popo 'ba Galilaya. Kina bo kari keki ngi do kurungu bo koloma beri. XXX Kina tindii ma kinza kiya kolo ngi kako zi bo. Lijeh o'de ya ma ro ka'bo naga ti bo komo kolu ni ti ya ma kenme beri naga ti bo kpa kudodu ni ti bo rokoro moto

ga. Lijë o'de pili ko'ba kɔmɔ Yësu. Kina bo kileŋo lijë ŋgï pili. **XXXI** Kina ɔɔɔ bilaka naga nima koŋɔ bɔ kpa kudödu ni kedi kilende 'deni, ya ma keŋme beri naga 'deni laka, bɔ ka'bo ni kedi kilingere 'deni, bɔ kɔmɔ kolu ni kedi ko'ja bi 'deni, lende mo igayi lijë ŋgï. Kina lijë kebe ŋgï tilëlu Boko'ba 'ba Yisarele.

XXXII Kina Yësu kidëki bɔ kösö gɔ bo ga kako zi bo, iya te, “Moŋɔ lisa 'ba rɔ bilaka naga nime 'deni, lijë o'dɔ tö'dö 'deni dɔ mota tö bine, akonyo 'benni ga ote roni 'deni. Mo'dokɔ dë toja lijë ŋgï kari tara ti 'bö kinza ma lijë konyo ɔɔ, römöyï kinza lijë kari kidaki gɔ kori.”

XXXIII Bɔ kösö gɔ bo ga ititi bo, iya te, “Ti do'ja akonyo di yala di yi mökö nime ma 'dɔ kɔ'bo tindi 'ba bilaka naga nime?”

XXXIV Bo ileki kititi lijë, iya te, “Akonyo wa'di ga na keddike timo bina?”

Lijë iya te, “Dedi nge ti maŋolo'bo modomorïyö, ti kole kenze titi tɔ ne ga.”

XXXV Kina Yësu ki'di 'dɔ tindi naga nima koloma beri. **XXXVI** Kina bo kogba maŋolo'bo modomorïyö tonë ga ŋgï ti kenze mo ga, bo kileki yeedi mo zi Boko'ba. Kina bo konye yimo ŋgï ki'di zi bɔ kösö gɔ bo ga kari ki'di zi bilaka tonë ga. **XXXVII** Kina lijë pili konyo ŋgï kɔ'bo lijë. Kina bɔ kösö gɔ bo ga kako ŋgï kotɔɔ kɔsɔ ma kileke mo ga koso mi kee modomorïyö. **XXXVIII** Bilaka naga nima konyo ne botoni mo ga edi pili kuluku 'butë bi modomota (4000). Kina 'ja edi gbï ti kole titi ame kitëtë dë yimo.

XXXIX Kina ɔɔɔ Yēsu kiyēyi bilaka naga nima 'deni kari tine, na bo kēki ŋgī mī sorope kari mī dɔyayi 'ba Magadana.

XVI

Bɔ Titi Ma Le'jete

(MK 8:11-13; LK 12:54-56)

^I Parosi mɔtɔ ga ti Sadoke ako zi Yēsu 'dɔ to'ba bo. Kina lijē kititi bo 'dɔ bo ko'dɔ gɔ koto ame 'dɔ kileme tigɔ 'ba Boko'ba di mitorɔ ne. ^{II} Tine Yēsu ileki dɔmo zinni, iya te, “Kpe bilaka, ɔɔɔ kada kēdi kōsɔ ē'bēni 'deni iyake te, ‘Ma tilēndɔ kada ēdi keze rōmōyi mitorɔ rɔ ma kasi.’ ^{III} Kina gbī mɔlo mī dɔŋbo iyake te, ‘Tɔrɔ ēdi ka'di tone rōmōyi mitorɔ 'deni rɔ ma kasi gbī ti pɔli kōlu.’ Kina me 'deni ikalike tiyētī kɔmɔ pɔli ma kēdi kuyī rōni tilēndɔ rɔ ma kasi ala rɔ ma kōlu. Tine inza kɔ'bɔke tiyētī wa ma kēdi ko'dɔ rōni mī kada naga nime. ^{IV} Gɔ wa'di na kpe bɔ titi ma le'jete nime ŋgī rɔ ma kēnyē kereke Boko'ba dē te? Ebeke tititi ma 'dɔ to'dɔ gɔ koto ziye, tine minza mileme du te ziye. Gɔ koto ma 'dɔ kileme ziye na ŋge tōnē rɔ 'ba Yona bɔ kumē lende 'ba Boko'ba.”

Kina Yēsu kēnyī ŋgī kari abo di ŋgila lijē.

Laŋga 'Ba Parosi Ni Ti Sadoke

(MK 8:14-21)

^V Kina ɔɔɔ Yēsu ni kari 'deni kumu dɔ pɔpɔ kōmɔ gōnyī ma kapa mɔtɔ tine, bɔ kōsɔ gɔ bo ga ari kɔŋgɔ dōnni udōlu 'deni di bi togba maŋgolɔ'bo kako timo. ^{VI} Yēsu iya zinni, iya te,

“I'dike kómoye kandi laka di zi lan̄ga 'ba Parosi ni ti Sadoke ni.”

VII Kina bɔ kɔsɔ gɔ bo tɔnɛ ga koloma ŋgɪ rɔ tiya mo rɔ gɔ rɔnnɪ, liɟɛ iya te, “Bo ɛdɪ kiya lende nima tara gɔ ame dakoke dɛ ti maŋgolɔ'bo ne ya?”

VIII Tine Yɛsu ikali wa nima liɟɛ kɛdɪ kiya ne 'deni mɔlo. Kina bo kiya zɪnnɪ, iya te, “Kpe bɔ kinza ki'dike dɔye dɛ gba laka gɔ lende ma naga nime. Gɔ wa'di na kɛddɪ kiyake lende 'ba maŋgolɔ'bo ame kakoke dɛ timo ne rɔ gɔ rɔye gɔmo? **IX** Lende nime ɔdɔ dɛ gba dɔye? Omerike lende 'ba maŋgolɔ'bo muyɪ tɔnɛ monye yimo ki'dike zi bilaka kuluku 'butɛ bi 'butɛ (5000) ne dɛ? Utɔ'duke kɔsɔ mo koso mi kee ndɔ? **X** Kina gbɪ maŋgolɔ'bo modɔmoriyɔ tɔnɛ ga mi'di zi bilaka kuluku 'butɛ bi modɔmota (4000) ne, utɔ'duke kɔsɔ mo koso mi kee ndɔ? **XI** Ne gɔ wa'di na ki'dike dɛ kɛdɪ dɔye, lende 'ba maŋgolɔ'bo na dɛ me mɛdɪ miya ziye bine ne? I'dike kómoye kandi laka di zi lan̄ga 'ba Parosi ni ti Sadoke ni.”

XII Kina lende mo kɔdɔ 'jaa dɔnnɪ Yɛsu inza kiya zɪnnɪ 'dɔ liɟɛ ki'di kɔmɔnnɪ kandi laka di zi lan̄ga 'ba gɔ maŋgolɔ'bo, tine 'dɔ liɟɛ ki'di kɔmɔnnɪ kandi laka di zi akiyandi 'ba Parosi ni ti Sadoke ni.

*Kole 'Ba Bilaka Lesi Yɛ Na?
(MK 8:27-30; LK 9:18-21)*

XIII Kina ɔdɔ Yɛsu ni kari 'deni mi dɔyayi ma ŋgɔsi ŋgila gawo 'ba Kayisariya Pɪlipɔ, na bo kititi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga, iya te, “Bilaka ɛdɪ kiya kole 'ba bilaka lesi rɔ yɛ?”

XIV Lijë ileki dōmo, iya te, “Ya mōto ga iya te nī Yowani bō bapatisi na. Ya mōto ga iya te nī Eliya mo na, mōto ga iya te nī Yeremaya ala bō kumē lende 'ba Boko'ba ma kōto mōto na.”

XV Bo ileki kititi lijë, iya te, “Ne kpe 'beye iyake ma rō yē?”

XVI Simona Pitōrō ileki dōmo, iya te, “Nī na rō Kurisītō kole 'ba Boko'ba ame koja kako di mītōrō ne.”

XVII Yēsu ileki dōmo, iya te, “Yēē'di kēdi ziyi Simona kole 'ba Yowani. Rōmōyī akikali kodōrō nime bilaka lesi na dē ki'di ziyi, tine ako di zi 'bu ma ame mītōrō ne. **XVIII** Pitōrō, rō ma laka miya ziyi, nī na rō dōku. Dōku nime na ti mo'ba kanisa ma dōmo ame pele rō tōlē dō kote inza kikali ta'da mo. **XIX** Ti mi'di kpadōri 'ba n̄ere lōbu 'ba Boko'ba ziyi. Lende ame kēddi kudōdu zi bilaka 'ba mi dōyayi bine Boko'ba udōdu 'deni gbī mōlo di mītōrō. Kina wa ame kodō kpamo di mi dōyayi bine, Boko'ba odō kpamo 'deni gbī mōlo di mītōrō.”

XX Tine Yēsu ose gōmo zi bō kōsō gō bo ga kinza lijë kari kiya dē zi bōto ma kōto mōto kiya te, bo na rō Kurisītō ame Boko'ba koja kako di mītōrō ne.

*Yēsu Iya Gō Lende 'Ba Tōlē Abo
(MK 8:31-9:1; LK 9:22-27)*

XXI Mī kada nima na Yēsu kisaki n̄gī tiya mo yaga bi kōpō zi bō kōsō gō bo ga, kiya te, “Ti mari mī Yerosalema kina lōbu 'ba bilaka ni ti 'ba bō akumu ni ti bō kōmō kiyandi mo ga kpaki ti kodō gomō rōma n̄bō lijë kupō ma. Tine mī tō'dō

do mota Boko'ba ti ki'di ma mēnyī mōdo yaga di mī tölē.”

XXII Kina Pitörö kogba Yēsu ṅgī kese timo sege yaga, bo kowasa lende nima yaga di kpa Yēsu, iya te, “Njere, Boko'ba kitata yaga di rōyī, ko'do rōnī dē zīyī.”

XXIII Kina Yēsu kuyī kōmō bo do Pitörö, iya te, “Nī Satani nime, ese yaga di rōma. Nī 'bēyī wa 'ba turōkpō rōnī gō kōri ma na. Meri 'bī nima 'ba bilaka lesi na, 'ba Boko'ba na dē.”

XXIV Kina Yēsu koloma ṅgī rō tiya mo zi bo kōsō gō bo ga, iya te, “Boto ame ko'doko tōsō gōma ne, i'dike bo komba gō bo zi gbagba bo, bo kombi gomō abo bo kōsō gōma pele ṅbō mī tölē. **XXV** Rōmōyī bo ame kiteri tōmō dīdī bo ne ti kupō ṅgī. Tine ame kupō dīdī bo gō lende ma ne ti kōmō ṅgī. **XXVI** Ɔdo bo mōto komōmi dōliṅo lōbu nime pele pili zi bo, tine bo kupō do dīdī bo, wa'di na bo ti ko'ja gōmo? Bo inza ko'ja wa mōto gōmo. Ɔdo bo kōlē 'deni wa mōto inza kpe ame 'do bo ki'di tutē gō dīdī bo timo. **XXVII** Tine kole 'ba bilaka lesi ti kako ti malayika abo ga mī tigo 'ba 'bu bo. Kina bo ti kopi ṅgī zīyī nī bo mōto gō ndōbo 'bī ma ko'do. **XXVIII** Rō ma laka miya ziye, ya mōto ga ēdī mī lōṅgō ye bine ame tako 'ba kole 'ba bilaka lesi ame bo kēdī kako rō njere 'ba do wa pili ne, ti kako kota lijē gba kinza kinene wa mōto mōyī mo rō tölē.”

XVII

Kinē Yēsu Uyī Rōnī
(MK 9:2-13; LK 9:28-36)

^I Mī tō'dō dɔ modɔɔkɔtɔ di pötö mo na Yësu kënyī ngī kogba Pitörö ni ti Yakoba ti löndö bo Yowani, bo koto lijë kari dɔ dökü ma löbu rɔ dönni. ^{II} Kina ngī ko'ja lijë kēdi koŋɔ Yësu tine kinē bo uyī rōni 'deni 'beri. Kɔmɔ bo öbö 'deni ngī kɔzɔ kada. Kina bɔŋɔ 'ba rɔ bo aŋmi 'deni ngī köbö yaga kɔzɔ mandara. ^{III} Kina lijë ko'ja Musa ni ti Eliya kɔdɔ 'deni yayi kēdi kilende ti bo. ^{IV} Kina Pitörö kënyī kilende kiya zi Yësu, iya te, “Nere, ele sowa ame dēdi 'deni bine. ɔdɔ ko'dɔkɔ ngī, ti mubö ngöŋgöbö mota bine, kɔtɔ ziyi kɔtɔ zi Musa kina ma kɔtɔ 'dɔ kēdi zi Eliya.”

^V Kota bo kēdi gba tilende na pɔli mɔtɔ rɔ ma köbö kako ngī kutu'bö lijë. Kina birɔ kudu ngī di mi pɔli nima, iya te, “Bo na rɔ kole ma ame mɔ'o kulöwö ne, ma ti mi këyi gɔ lende abo. Uwöke dɔ bo.”

^{VI} Kina ɔdɔ bo kösö gɔ Yësu naga nima kuwö birɔ nima 'deni tara ɔdɔ tikere ngī mīnni lijë kënyī kila'ba kutu'bö kömönni bëri. ^{VII} Yësu ako kosa rōnni, kiya te, “Ënyike torɔ. Kinza kereke dē.”

^{VIII} Kina lijë kombi kömönni torɔ tine lijë o'ja bɔtɔ dē kpe, Yësu na 'deni nge kutu bo yayi.

^{IX} Kina ɔdɔ lijë kēdi kēki 'deni kako bëri di dɔ dökü tine, Yësu ose zīnni, iya te, “Kinza kari kiyake lende 'ba wa naga nime ko'jake ne dē titi zi bɔtɔ ma kɔtɔ mɔtɔ. Tine 'dɔ kiyake 'jaa ɔdɔ Boko'ba ki'di kole 'ba bilaka lesi 'deni 'böwu kënyī kɔdɔ yaga di mi tölē.”

^X Lijë ititi bo, iya te, “Ne gɔ wa'di na bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di ni kiya te, Eliya na kēdi kako titi dɔgba kina 'jaa ti Kurisitö kako?”

^{XI} Yēsu ileki dōmo zīnnī, iya te, “Rō ma laka Eliya na kēdī kako titi dōgba 'dō bo kiyija wa pili ndō. ^{XII} Tine rō ma laka miya ziye, Eliya ako 'deni bine, tine bilaka ikali bo dē. Lījē o'dō bo ṅgī kōzō wa ma lījē ko'dokō ē'bēnnī to'dō mo tara. Kina lījē ti ko'dō kole 'ba bilaka lesi gbī kilisa di kōzīnnī tara.”

^{XIII} Kina bō kōsō gō bo tōnē ga kikali ṅgī Yowani bō bapatisi na bo kēdī kiya lende mo.

Kole Mōto Ti Abēri Dōmo
(MK 9:14-29; LK 9:37-43)

^{XIV} Kina o'dō lījē kileki 'deni kako kōmō zi tīndī naga nima na bō mōto kako ṅgī kolōdō bēri kōmō Yēsu, ^{XV} kiya te, “Nere, i'di mīyī kēyī rō kole ma. Kole ma ēdī ti abēri kēdī koṅma ṅgī rō ma kēnyē kebe mī pa'do ni, kebe mī mini ni. ^{XVI} Kina me mo'de bo kako zi bō kōsō gōyī naga nime tine lījē o'bo dē tileṅo mo.”

^{XVII} Yēsu ileki dōmo, iya te, “Kpe bilaka ma le'jete naga nime, kpe bō kinza ki'dike dōye dē gō lende ma naga nime, kpe bō lende kēnyē naga nime. 'Dō mō'bō tiye bine ṅbō nyanya? Kina 'dō mogbō dōkī'dī ma di zi gomō 'be nime ṅbō nyanya? O'deke kole nima kako zō dayi.”

^{XVIII} Kina Yēsu kamo ṅgī dō nōkī nima na kēnyī ṅgī di dō kole tōnē. Kina kileṅo kole tōnē ṅgī mī saa nima. ^{XIX} Kina bō kōsō gō Yēsu ga kako liya zi bo, kiya te, “Dō'bo 'beze dē toga mo yaga gō wa'di?”

^{XX-XXI} Yēsu ileki dōmo, iya te, “Rōmōyī i'dike dōye dē gba laka gō lende ma. Rō ma laka miya ziye, o'dō ki'dike dōye 'deni pele ṅge mbowa gō lende ma ti kiyake ṅgī zi dōku nime, kiyake te,

'Ese di bine kari 'dē.' Kina dōku nime ti kese ngi. Kina gbi wa moto inza konya dōye kpe."

Yēsu Iya Gɔ Lende 'Ba Tɔɔ Abo Di Mi Tölē
(MK 9:30-32; LK 9:43-45)

XXII Kina ɔɔ bɔ kōsɔ gɔ Yēsu ga kēdi 'deni pili bi kɔɔ Galilaya tine na Yēsu kiya zinni, iya te, "Ti kususu kole 'ba bilaka lesi ki'di zi bilaka, **XXIII** kina lijē ti kupɔ bo ngi. Tine mi tō'dɔ ɔɔ mota Boko'ba ti ki'di bo kēnyī kɔɔ yaga di mi tölē."

Gɔ kō'du mo na bɔ kōsɔ gɔ bo ga ngi ɔɔ meri rɔ kɔmɔ tɔɔ.

Yēsu Opi Awada 'Ba Rō Löbu 'Ba Boko'ba

XXIV Kina ɔɔ Yēsu ni kōmɔ 'deni Kaparanoma, bɔ kireke awada 'ba rō löbu 'ba Boko'ba ako kititi Pītörö, iya te, "Bɔ dōye nima bɔ kopi awada 'ba rō löbu 'ba Boko'ba na?"

XXV Pītörö iya te, "Kina ngi tara."

Kina ɔɔ Pītörö kɔɔ 'deni rō, tine na Yēsu kititi bo dɔgba, iya te, "Simona, meri 'bi tondo ga? Ēdi kireke awada 'ba bɔ dɔliɔ 'ba dɔyayi nime di zi yē mo ga? Di zi kole 'ba bɔ dɔliɔ ala di zi bɔ löwö?"

XXVI Pītörö iya te, "Ēdi kireke di zi bɔ löwö."

Yēsu iya te, "Tine kole 'ba bɔ dɔliɔ ireke ɔɔ dē di teyi. **XXVII** Ne do'dɔkɔ dē 'dɔ bilaka naga nime komeri lende kēnyē rɔze. Ari kpa pöpö ku'du jibada yimo. Oɔ kenze ma dɔgba ame kinda'ba jibada ne yaga. Kina ɔɔ kobenye kpamo ēddi ko'ja yamo di kpamo. Kina 'dɔ kogba yamo nima kari timo kopi zinni rɔ awada ze 'ba rō löbu 'ba Boko'ba."

XVIII

Yë Na Rɔ Dɔ Kiteli? (MK 9:33-37; LK 9:46-48)

^I Mi kada nima na bɔ kɔsɔ gɔ Yësu ga kako zi bo kititi bo, iya te, “Yë na rɔ dɔ kiteli mi nɛre löbu 'ba Bɔko'ba?”

^{II} Kina bo kɔdɛki kole titi mɔtɔ ngi ki'di kɔrɔ kɔmɔnni. ^{III} Kina bo kiya te, “Rɔ ma laka miya ziye, ɔdɔ kilekike rɔye dɛ ngi kɔzɔ kole titi nime tɔdɔ ziye mi nɛre löbu 'ba Bɔko'ba inza du te.

^{IV} Bɔ ame kileki rɔ bo 'deni titiyi kɔzɔ kole titi nime ne na rɔ dɔ kiteli mi nɛre löbu 'ba Bɔko'ba.

^V Bɔ ame kota kole titi ma kɔzɔ a nime te rɔ nɛba gɔ kɔ'du ma ne, ma na bo kota ma 'deni.

^{VI} Ne bɔ ame kɛdi ki'di kole titi ma kɔzɔ a nime te ame ga ki'di dɔnni 'deni gɔ lende ma ne kebe kila'ba mi lende kɛnyɛ, ma laka mo dɛne ɔ'bo 'dɔ kudɔdu toto kuwu ndɔwu ma löbu mugu bɔ tɔ nima 'dɔ kitinji bo timo mi mini löbu ma kalo.

^{VII} Bu'bu ziye kpe bilaka 'ba dɔlinɔ gɔ wa ma konzi ame ga kɛdi ki'di bilaka kɔcɔ yaga di mi kɔri ma nime ne. Eɔdi ngi tara 'dɔ lijɛ wa naga nima kɛdi bine. Tine bu'bu zi bɔ ame ki'di bilaka tɔcɔ yaga ne. ^{VIII} ɔdɔ kɔziyi ala ndiyi na ki'di yi kɔ'dɔ lende kɛnyɛ, oke yaga ku'du mɔkɔ. Ti kɛdi rɔ ma laka ziyi 'dɔ kɛddi ti didi ma nɛburunburu rɔ bɔ kɔzi kɔtɔ ala rɔ bɔ ndi kɔtɔ di dɔ ame 'dɔ ku'du yi mi pa'do ma nɛburunburu kpaki ti kɔziyi ga ti ndiyi ga ne. ^{IX} Kina ɔdɔ kɔmɔyi na ki'di yi kɔ'dɔ lende kɛnyɛ iyagba yaga ku'du mɔkɔ. Ti kɛdi rɔ ma laka ziyi 'dɔ kɛddi ti didi ma nɛburunburu rɔ bɔ kɔmɔ kɔtɔ di dɔ ame 'dɔ

ku'du yi mi pa'do 'ba tolë do kote ti kömöyi ga kpaki riyo ne.”

Kamölö Koto Odo Kolu
(LK 15:3-7)

X-XI “Onḡoke laka kinza kudölike lijë wa titi naga nime dë. Ro ma laka miya ziye malayika 'bënni ga ö'bö ḡḡi ḡburu kōmō 'bu ma Boko'ba di mitorō. XII Ti komerike tondo? Odo bo mōto kēdi ti kamölö kuluku riyo, kina ma koto mōto kōlu yaga di kōmō mo, tara ne bo ti kola ma konzi naga nima dë ḡḡi mōkō mi löwu yayi bo kari toma ma koto nima kōlu ne ya? XIII Ro ma laka miya ziye, odo bo kari ko'ja 'deni, bo ti kēdi ḡḡi ti loḡo ro mbëmbë ro do kiteli ḡomo di do loḡo ma bo kēdi timo ḡo ma konzi naga nima kōlu dë ne. XIV Kina ḡbi tara 'bu ye ame mitorō ne o'doko dë 'do lijë wa titi naga nime ma koto mo kōlu yaga.”

Tote Lende Ti Löndö

XV “Odo löndö yi mōto kirasi lende ziye ari kiyēti ḡo lende kirasi abo liya zi bo. Tine iyake ḡe dōye riyo ti bo. Kina odo bo kuwō dōyi 'deni omo bo 'deni di mi lende kirasi. XVI Ne odo bo kuwō dōyi dë ogba bo mōto ala bilaka ma riyo mōto ga ḡgila yi rōmöyi 'do bo kodoro bīci lende mo kēdi riyo ala mota, kozo ma buku 'ba Boko'ba kiya tara. XVII Tine odo bo kuwō dönni dë ḡbi ari kiyēti ḡomo pili mi kanisa. Kina odo bo kuwō do kanisa dë ḡbi tine o'do bo ḡḡi nati kozo bo löwō kozo bo lende kënyë naga tara.

XVIII Ro ma laka miya ziye lende ame kēddi kudöduke di mi dōyayi bine Boko'ba udödu 'deni ḡbi molo di mitorō. Kina ḡbi lende ame kodoke

kpamo di mi dɔyayi bine Boko'ba odo kpamo 'deni gbi di mitɔɔ. XIX Kina me mēdi miya gbi ziye, odo bilaka ma riyo di mi lɔngö ye bine kuti 'deni go wa mato ame 'do kititike 'bu ma ame mitɔɔ ne gomo bo ti ko'do ngi. XX Römöyī odo bilaka riyo ala mota kototo kpenni dömöyī ma, ti mēdi ngi mi lɔngö lijē.”

Tola Löndö Gɔ Lende Kirasi

XXI Kina Pitörö kako zi Yēsu kititi, iya te, “Njere, odo löndö mato kö'bö nduwē to'do lende kënyē zö, 'do mola bo gomo nbö mi ndö? Mi modomoriyö?”

XXII Yēsu iya te, “Inza tara, ola dē nge mi modomoriyö, tine ola bo nduwē gomo nbö mi kuluku ma kinza kiya. XXIII Römöyī njere löbu 'ba Boko'ba ēdi kozo lende 'ba bo doliŋo mato ame ko'doko tongo go akikeki 'ba bo laja abo ga ne. XXIV Kina odo bo kisasi to'do mo 'deni tara tine na ko'de bo mato ame konyo yamo 'deni ngi ame tütētē mo ngi ro kuluku ma kinza kiya ne. XXV Bo laja nima inza ti wa mato ma 'do kö'bo topi wali nima timo. Kina bo doliŋo nima ki'di lende mo ngi 'do tugö bo nima pili mökö ti 'ja mo ga ti kole mo ga kpaki ti wa mo ga 'do kopi kpa wali nima. XXVI Tine bo laja tönē ēnyī kolodo bēri komo bo doliŋo nima, kiya te, ‘Njere, i'di miyī kēdi liya ro ma këyī roma. Ti mopi wa 'bi naga nima 'deni ngi pili ziyyi.’

XXVII Mi bo doliŋo eyi ngi ro bo laja nima kina kola bo ngi go wali tönē kope bo kari abo. XXVIII Tine bo tönē ari kondoso ti bo laja lepī bo mato ame wali abo kēdi gomo nge kuluku ndö

tara. Kina bo kinda'ba ngöngörö bo nima ngi, iya te, 'Opi wali ma tönë göyi ne.'

XXX Tine bo laja läpi bo nima olodo bëri koma'jo ro bo zi bo tönë, iya te, 'T'di miyi këdi liya ro ma këyi roma. Ti mopi wa 'bi naga nime 'deni ngi pili zäyi.'

XXX Pele bo upupu mi bo ngi bëri bo koto bo tönë ku'du mi maboso, 'do koloma yayi nbö odo bo nima kopi wali nima pili.

XXXI Kina odo bo laja moto ga ko'ja 'deni tara lijë ngi ro meri ro mbëmbë, kina lijë kari kiyëti gomo ngi pili zi bo dolinjo tönë. XXXII Kina bo dolinjo kidëki bo tönë ngi, iya te, 'Ni bo laja kënyë kulöwö nime, mola yi bine go wali tönë ga römöyi oma'jo röyi zö. XXXIII Ne go wa'di na ki'di miyi de këyi ro bo laja läpi yi nima kozo ame mi'di yimö këyi röyi ne tara?'

XXXIV Bo dolinjo ngi ro 'diri ti bo kina ki'di lende ngi zi bo kanya 'ba go maboso 'do ku'du bo nima mi maboso komba nbö bo kopi wali nima kote."

XXXV Kina Yësu kileki zänni, iya te, "Wa nime na ti 'bu ma ame mitoro ne ko'do gbï tara ziye odo kolake läpi ye ga de di mi döki'di ye."

XIX

Akititi 'Ba Toga 'Ja (MK 10:1-12)

^I Kina odo Yësu kote tiya wa naga nime 'deni tine, na bo kënyi ngi di Galilaya kari mi kapa doyyayi 'ba Yudayi ame gönyï yöpö 'ba Yaradene ne. ^{II} Kina tindi 'ba bilaka kozi ngi go bo, na bo kilejo ya ma ti roko'o naga ngi di yayi.

III Parosi mɔtɔ ga ako zi bo tiyɔzɔ bo ti akititi, iya te, “Tara ne kɔ'du ki'di oɔɔ kpamo ŋgɛ 'dɔ bo mɔtɔ koga 'ja 'bɛ ŋgɛ gɔ lende mɔtɔ ga pili ya?”

IV Yɛsu ileki dɔmo zɛnnɛ, iya te, “Ɔdɛkike dɛ du di mɛ buku 'ba Bɔko'ba? Ame kiya te, di bi tisaki mo bo ma ko'ba lijɛ i'di lijɛ rɔ bɔtɔni ni ma ti 'ja.

V Kina bo kiya te gɔ kɔ'du nime, 'Bɔtɔni ti kolɔlɔ di yɔki 'bu bo ni ti ma bo, lijɛ kari kodo'bo rɔnnɛ ti 'ja abo. Kina lijɛ kpaki riyo 'deni rɔ akoto.'

VI Lijɛ inza kpe riyo tine 'deni rɔ akoto. Kina wa ame Bɔko'ba kodo'bo 'deni rɔ akoto ne kinza bilaka kebe koza yimo dɛ kpe yaga.”

VII Parosi naga nima ɛnyi kititi bo, iya te, “Ne gɔ wa'di na Musa ki'di kɔ'du mo kiya te oɔɔ bo mɔtɔ koga 'ja abo 'dɔ bo kugu waraga 'ba tɛyi ki'di tɛyi?”

VIII Yɛsu iya te, “Musa oɔɔ kpamo ziye 'dɔ kogake 'ja 'be ga yaga rɔmɔyi minyi 'be idari 'deni. Tine ma di bi tisaki mo inza tara. IX Rɔ ma laka miya ziye, bo ame koga 'ja abo gɔ lende mɔtɔ 'beri di gɔ kɔmɔ kolɔlɔ 'ba tɔ'dɔ ti rɔ ne o'dɔ yɛri 'deni oɔɔ bo kebe kari kogbe 'ja mɔtɔ gbɛ.”

X Kina bo kɔsɔ gɔ bo ga kititi bo, iya te, “Ne oɔɔ kɔ'du 'ba mɛ lɔngɔ 'ja ni ti bɔtɔni na 'deni tara tine, 'dɔ bilaka kogbe 'ja dɛ kpe ma?”

XI Yɛsu ileki dɔmo zɛnnɛ, iya te, “Akiyandi 'ba tɔ'bɔ kinza togbe 'ja nime iya rɔni dɛ zi bilaka pili rɔ buru, tine ŋge zi lijɛ ame ga Bɔko'ba ki'di 'deni zɛnnɛ ne. XII Rɔmɔyi kari 'ba lende mo ga ɛdi ŋbanɛ ame ki'di bilaka kɛdi koloma kinza togbe 'ja ne. 'Ba ya mɔtɔ ga ɔyo lijɛ mɔlo tara. 'Ba ya mɔtɔ ga bilaka na ko'dɔ lijɛ tara. Kina ya mɔtɔ

ga o'dokɔ 'bɛnni togbe 'ja dɛ ɔ kɔ'du 'ba ɲere lɔbu 'ba Boko'ba. Kina i'dike lijɛ ame ga kɔ'bo tuti ɔ akiyandi nime ne, ko'dɔ ɲɔ tara."

*Yɛsu O'dɔ Yɛyi Dɔ Kole Titi
(MK 10:13-16; LK 18:15-17)*

^{XIII} Bilaka mɔɔ ga o'de kole titi kako zi Yɛsu 'dɔ bo ki'di kɔzi bo dɔnni, bo ko'dɔ mɔtu ɔ lende 'bɛnni. Tine bɔ kɔsɔ ɔ bo ga ota bilaka naga nima. ^{XIV} Kina Yɛsu kiya te, "Kinza kotake kole titi naga nime dɛ, olake lijɛ kako zɔ. Rɔmɔyi lijɛ ame ga kɔzɔ a nime te ne ɲere lɔbu 'ba Boko'ba na ɔ 'bɛnni."

^{XV} Kina bo ki'di kɔzi bo ɲɔ dɔnni na bo kiteli ɲɔ nduwɛ di yayi.

*Bɔ Mɔri
(MK 10:17-31; LK 18:18-30)*

^{XVI} Kina bɔ mɔɔ kako zi Yɛsu kititi, iya te, "Bɔ kɔmɔ kiyandi, wa ma laka wa'di na ɔ mɔ'dɔ 'dɔ mɔ'ja didi ma ɲburunburu?"

^{XVII} Yɛsu iya te, "Ititi ma ɔ wa ma laka ɔ wa'di? Boko'ba na ɲge kɔɔ ɔ ma laka. Dɔ ko'dokɔ tɛdi ti didi ma ɲburunburu oro kɔ'du ki'di abo."

^{XVIII} Bɔ nima iya te, "Kɔ'du ki'di ma tondo mo ga?"

Yɛsu iya te, "Kinza ko'dɔ rɔyi dɛ ɔ bɔ kɔzi roma. Kinza ko'dɔ yɛri dɛ. Kinza ko'dɔ 'bɔgɔ dɛ. Kinza kususɔ bɔɔ mɔɔ dɛ ɔ bɛti. ^{XIX} Kina oro 'bu yi ni ti mɔyi. Kina gbi ɔ'ɔ bilaka lesi lɛpi yi mɔɔ kɔzɔ ame kɔ'ɔ yida rɔyi ne tara."

XX Yɔbi nima iya te, “Moro kɔ'du ki'di naga nima 'deni mɔlo kpaki rɔ gomo. Tine wa'di na kola gba zɔ 'dɔ mo'dɔ?”

XXI Yɛsu iya zi bo, iya te, “Ɔdɔ ko'dɔkɔ ngi 'dɔ kɛddi rɔ ma laka kinza a ma kɛnyɛ mɔtɔ miyi ari kugɔ wa 'bi ga me yaga 'dɔ koza giri si mo zi bo lisa. Kina ti kɛddi ngi ti wa rɔ mbɛmbɛ mi dɔyayi 'ba mitɔrɔ. Kina ti 'dɔ kako kɔsɔ goma.”

XXII Kina ɔdɔ yɔbi tɔnɛ kuwɔ lende nima 'deni tara tine, bo ɛnyi abo ngi kari ti meri, rɔmɔyi bo bo wa mbɛmbɛ na.

XXIII Kina Yɛsu kebe tiya mo zi bo kɔsɔ gɔ bo ga, bo iya te, “Rɔ ma laka miya ziye, ti kɛdi rɔ gomɔ zi bo wa gɔ kɔdɔ mi nɛre lɔbu 'ba Bɔko'ba.

XXIV Kina me mɛdi mileki gbɛ miya gomo ziye, tɔdɔ mi nɛre lɔbu 'ba Bɔko'ba ti kɛdi rɔ ma kitigɔ zi bo wa ni kɔzɔ tɔdɔ 'ba gamele di bi gbɔnɔ 'ba bici libira tara.”

XXV Kina ɔdɔ bo kɔsɔ gɔ bo ga kuwɔ lende nime 'deni te tine, lende mo igayi lijɛ ngi sowa. Kina lijɛ kebe tititi mo, iya te, “Tine yɛ na ti kɔmɔ ti di mi tɔlɛ ya?”

XXVI Yɛsu onɔɔ bi dɔnni, iya te, “Wa nime bilaka lesi ɔ'bo dɛ to'dɔ mo, tine Bɔko'ba na kɔ'bo to'dɔ wa pili.”

XXVII Kina Pitɔrɔ kɛnyi kileki dɔmo, iya te, “Onɔɔ te, ne ze 'beze nime dola wa pili 'deni dɔsɔ gɔyi. Tine wa'di na ti do'ja di gomo?”

XXVIII Yɛsu ileki dɔmo zinni, iya te, “Kina me ziye 'dɔ kikalike laka, ɔdɔ kole 'ba bilaka lesi kari koloma 'deni dɔ kitɛ ma dɔ kiteli abo mi dɔliɔ ma kileɔ rɔ ma la'ja nime tine, kpe bo kɔsɔ goma ma 'butɛ dɔmoriyɔ naga nime ti kolomake

'deni gbī dɔ kīti rɔ löbu dɔ kpa gɔli ma 'butë dɔmoriyö 'ba Yisarele. ^{XXIX} Kina ti lijë ame ga pili kola linɔ ala löndö ala lëmi ala 'bu ni ti ma ala kole ala nyaka gɔ lende ma ne, ti ko'ja 'deni ngi rɔ mbëmbë kebe dɔ ame ga lijë kola ne. Kina lijë ti ko'ja kpa közimo 'deni ngi rɔ didi ma nburunburu. ^{XXX} Tine ame ga rɔ löbu ne ti kileki 'deni titiyi. Kina ame ga titiyi ne ti kedi 'deni ngi rɔ löbu.”

XX

Dɔngala 'Ba Bɔ Ndɔbɔ Mi Nyaka

^I “Nere löbu 'ba Bɔko'ba edi kɔzɔ lende 'ba bɔ nyaka mɔtɔ ame kënyi mɔlo mi dɔngɔ kari toma bilaka 'ba 'dɔ ko'dɔ ndɔbɔ mi nyaka abo ne tara. ^{II} Kina ɔdɔ lijë kuti dɔ lende 'bënni 'deni bi kɔtɔ ti bɔ ndɔbɔ abo ga 'dɔ bo kopi yamo kuluku kɔtɔkɔtɔ zinni mi kada kɔtɔ tine, bo oja lijë ngi kari bi ndɔbɔ mi nyaka abo nima.

^{III} Kina bo kënyi kari 'böwu mi gɔ bi 'ba ndögö ko'ja ndi kada kedi 'deni modɔmosowɔ. Kina bo kari ko'ja ya mɔtɔ ga ngi kedi kɔrɔ le yayi rɔ ma sari kinza ndɔbɔ. ^{IV} Kina bo kënyi kilende zinni, bo iya te, 'Kpe nime gbī, arike to'dɔ ndɔbɔ mi nyaka ma 'dë yayi, ti mopi wa ma kɔ'bo gɔ kɔmɔye ngi ziye.' ^V Kina lijë kari ngi.

Kina mi zana kada 'deni bo ari ko'dɔ gbī tara. Mi kɔmɔ kada 'deni bo ari ko'dɔ gbī tara. ^{VI} Kina ko'ja ndi kada kedi 'deni kɔzɔ muyi tara tine, na bo kari ko'ja ya mɔtɔ ga gbī kedi gba kɔrɔ le rɔ ma sari mi gɔ bi 'ba ndögö yayi. Kina bo kënyi

kilende zinni, bo iya te, 'Eddi koroke kada kosö dōye bine rō ma sari kinza ndōbo mo gō wa'di?'

^{VII} Lijē iya te, 'Boto i'di ndōbo dē du te zize.'

Bo iya te, 'Laka, arike gbī to'do ndōbo mī nyaka ma.'

^{VIII} Kina odo kada kosö 'deni tine bo do nyaka tōnē ilende zi makungu abo, iya te, 'Ari kidēki bo ndōbo naga nime 'dē 'do kopi yamo 'bēnni zinni. Isaki di do ya ma ko'de di yī'bōwu naga nima ḡbō kōmō do ya ma ko'de dōgba naga nima.'

^{IX} Ya ma tōnē ga kisaki ndōbo ko'ja ndi kada kēdi 'deni muyi ne, inda'ba yamo kuluku kotokoto kpaki rō gōnni. ^X Kina odo ya ma ko'de dōgba tōnē ga kōmō 'deni tine, lijē omeri 'bēnni tēgē lijē ēdi kunzō yamo tōne rō ma kēnyē. Tine lijē pili rō gōnni inda'ba ga me kuluku kotokoto.

^{XI} Kina odo lijē kinda'ba yamo 'deni pili tine lijē ebe ḡgi tonjoro rōnni zi bo do nyaka tōnē.

^{XII} Lijē iya te, 'Ya ma ko'de 'jaa di yī'bōwu naga nime o'do 'bēnni ndōbo ḡge saa koto. Ne ze 'beze nime dupō rōze timo loyi do kada kata nime ebe kopi yamo 'bēnni gbī aa koriya ti 'beze.'

^{XIII} Bo do nyaka nima iya zi bo ma koto mōto di mī lōḡgō lijē yayi, iya te, 'Bo ḡba ma, uwō te. Mu'bōlu ye dē rō tu'bōlu. Kpe na kutike do lende nime koto tō 'do ko'doke ndōbo kada kosö do yamo kuluku koto. ^{XIV} Kina me 'deni, ogbake yamo 'be ga ma kinda'bake, karike liḡo. Ma na mo'doko 'do topi mo zi ya ma ko'de di yī'bōwu naga nima gbī kōzo 'beye. ^{XV} Mēdi ti kōzi kakpa 'do to'do wa ame mo'doko to'do mo ne ti yamo ma. Mī koḡmi ma nime mo'do ne na kēnyē miye?' "

^{XVI} Yēsu iya te, “Kina gbī tara, ame ga le'jete yī'bōwu ne ti kēdī 'deni dōgba. Kina ame ga le'jete dōgba ne ti kileki 'deni yī'bōwu.”

Yēsu Iya Gɔ Lende 'Ba Tinda'ba Bo
(MK 10:32-34; LK 18:31-34)

^{XVII} Kina ɔdɔ Yēsu ni kēdī kari 'deni Yerosalema tine, bo ogba bɔ kōsɔ gɔ bo ga yaga 'beri rɔ dōnnī. Kina bo koloma rɔ tiya mo zīnnī di gɔ kɔri yayi, ^{XVIII} bo iya te, “Uwōke te, dēdī darike nime mī Yerosalema kina ti kinda'ba kole 'ba bilaka lesi ki'di zi lōbu 'ba bɔ akumu ni ti bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kō'du ki'di ni. Kina lijē ti kɔdɔ karama ngī dɔ bo rɔ tōlē. ^{XIX} Kina lijē ti kogba bo ngī ki'di zi bɔ lōwō todɔ laɲa rɔ bo komba bo kina ti kutōtī bo ngī. Tine mī tō'dō dɔ mota bo ti kēnyī kɔdɔ 'deni ngī yaga di mī tōlē.”

Tileki Rɔ Bērī
(MK 10:35-45)

^{XX} 'Ja 'ba Zebedayo ēnyī kako ti kole riyō 'bēnī ga zi Yēsu. Kina lɔko kolɔdɔ ngī bērī koma'jo rōnī zi Yēsu. ^{XXI} Yēsu iya te, “Wa'di na kɔ'dɔkɔ?”

Lɔko iya te, “Rɔ ma laka ɔdɔ kari koloma 'deni rɔ bɔ dɔliɲɔ, i'di kole riyō ma naga nime ma kɔtɔ koloma dɔ dōrī yī kina mɔtɔ dɔ gali yī.”

^{XXII} Yēsu ileki dɔmo zīnnī, iya te, “Wa nima kititike ne ikalike dē. Ti kɔ'bɔke tuwē wa di mī kōsu 'ba gomɔ ame mēdī muwē wa di yīmo ne?”

Lijē iya te, “Dēdī dɔ'bɔ.”

^{XXIII} Yēsu iya te, “Rɔ ma laka ti kuwēke wa ngī di mī kōsu ma. Tine ti'di wa toloma dɔ dōrī ma ti dɔ gali ma nima ndɔbɔ ma na dē, 'bu ma na kēdī ki'di ya ame ga bo kileɲo 'deni ne koloma teyi.”

XXIV Kina ɔɔɔ bo kɔsɔ gɔ bo ma 'butɛ naga nima kuwɔ lende nime 'deni, lijɛ ɛnyɛ ngɛ rɔ 'dirɪ ti lɔndɔ riyɔ naga nima. XXV Kina Yɛsu kidɛki lijɛ ngɛ pili bi kɔɔ, kina bo kiya te, "Ikalike 'deni laka lɔbu ma 'ba bɔ lɔwɔ ni o'dɔ ga rɔnnɪ ngɛ rɔ ɲere rɔ a lɔbu dɔnnɪ. XXVI Ne ma 'beye inza tara. Bɔɔ ame ko'dɔkɔ gɔ bo kɛdɪ rɔ lɔbu di mɪ lɔngɔ ye ne, bo kileki rɔ bo yaga rɔ bɔ laja ziye. XXVII Kina ɔɔɔ bo ma kɔɔ di mɪ lɔngɔ ye ko'dɔkɔ 'dɔ bo na kɛdɪ rɔ bɔ dɔye, ma laka na 'dɔ bo kɛdɪ rɔ atoli ziye pili. XXVIII Kina 'dɔ kɛdɪ gbɪ kɔɔ tako nime kole 'ba bilaka lesi kako ne, bo ako dɛ 'dɔ bilaka koja laja zi bo, tine bo ako toja laja zi bilaka kina gbɪ 'dɔ ti'di didɪ bo 'dɔ tutɛ gɔ bilaka ma konzi timo di mɪ tɔlɛ."

*Bɔ Kɔmɔ Kɔlu 'Ba Yereko
(MK 10:46-52; LK 18:35-43)*

XXIX Kina ɔɔɔ Yɛsu ni kɛdɪ kɛnyɛ 'deni ti bɔ kɔsɔ gɔ bo ga di Yereko yayi tine, na tɪndɪ ma kinza kiya kɔsɔ ngɛ gɔnnɪ. XXX Tine bɔ kɔmɔ kɔlu ma riyɔ mɔɔ ga ame kɛdɪ koloma kpa kɔri yayi ne uwɔ 'deni Yɛsu na ma kɛdɪ kari ne. Kina lijɛ ki'di ngɛ tulɔrɪ rɔ ma kembe, kiya te, "Nere, kole 'ba Dawidi, i'di miyɛ kɛyɪ rɔze."

XXXI Tine tɪndɪ naga nima amo dɔnnɪ gɔ lijɛ kudumɔ yaga. Tine pele na lijɛ kulɔrɪ ngɛ rɔ ma kembe rɔ dɔ kitɛlɪ, kiya te, "Nere, kole 'ba Dawidi, i'di miyɛ kɛyɪ rɔze."

XXXII Kina Yɛsu kɔrɔ ngɛ kidɛki lijɛ, bo iya te, "O'dɔkɔke 'dɔ mo'dɔ wa'di ziye?"

XXXIII Lijɛ ileki dɔmo zi bo iya te, "Nere, do'dɔkɔ 'dɔ kiyɔɔ kɔmɔze yaga."

XXXIV Yësu onḡo lisa 'ba rönñi kina bo kosa kômönñi ḡḡi, kina kômönñi kopo ḡḡi yaga ko'ja bi. Kina lijë kösö ḡḡi ḡo bo.

XXI

Todo 'Ba Yësu Mi Yerosalema (MK 11:1-11; LK 19:28-40; YN 12:12-19)

^I Kina odo Yësu ni kômö 'deni ḡḡosi ḡḡila Yerosalema tine, na lijë kari ḡḡi Betepage ame ḡḡila döku 'ba Bilaya ne. Di yayi na Yësu koja ya ma riyö moto ga di mi löḡḡö bo kösö ḡo bo ga kari döḡba ^{II} ti ndose nime, iya te, “Arike mi liḡo nime 'dë döḡba kômoye ne, ti kari ko'jake akaca kosi domo 'deni bëri yayi ti kole mo ḡḡila mo. Kina 'do kopeke ko'deke kako zö bine. ^{III} Kina odo boto moto kiya a moto ziye gomo, iyake te, 'Nere na ko'doko lijë.’ Kina bo ti kola ḡḡi karike timo.”

^{IV} Wa nime o'do rönñi 'deni 'do këdi kozo lende ma tönë bo kumë lende kiya ne. ^V Ame kiya te, “Iya te zi bilaka 'ba Yerosalema, ‘Onḡoke te, bo döliḡo 'be na me 'dë këdi ro tako ziye. Bo abo le liya, bo ëki 'deni do akaca. Bo oloma 'deni do kole akaca.’ “

^{VI} Kina ya tönë ga Yësu koja ne kari ko'do wa ame bo kiya zinnñi ne ḡḡi. ^{VII} Lijë o'de akaca nima ti kole mo, lijë ko'ba böḡḡo 'bënni ga gomo. Kina Yësu këki ḡḡi koloma domo tari timo. ^{VIII} Tindi ma konzi o'ba böḡḡo kileḡo mi kori timo tine ya moto ga oga 'bënni ro 'jowu ko'ba teyi. ^{IX} Kina tindi ame ga kösö kebe ḡo Yësu ti ya ma döḡba mo ga pili ulöri kiya te, “Yë'e'di këdi ziyi kole 'ba

Dawidi. Yëyi kēdī dɔ bɔ ame kako ti möyī ɲere Bɔko'ba ne. Akilēlu kēdī zi Bɔko'ba mitoro.”

^X Kina ɔdɔ Yësu kēdī kɔdɔ 'deni mī Yerosalema tine, bilaka 'ba mī gawo yayi pili ënyī kozo timo, iya te, “Yë mo na ya?”

^{XI} Tine tīndī naga nima ileki dɔmo, iya te, “Ame na rɔ Yësu bɔ kumē lende di mī Nazareta 'ba Galilaya.”

Yësu ɔdɔ Mi Reki 'Ba Rö Löbu
(MK 11:15-19; LK 19:45-48; YN 2:13-22)

^{XII} Kina Yësu kɔdɔ ɲgī mī reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba, na bo kënyī ɲgī toga bilaka ame ga kēdī tugò wa yayi ne me yaga. Bo kitīɲī dɔ tarabiza 'ba bɔ kutē girīsī ni bēri, gbī ti gba'da 'ba bɔ kugò matukpuru ni. ^{XIII} Bo iya zīnnī, iya te, “Ugu 'deni mī buku 'ba Bɔko'ba iya te, ‘Rö löbu ma nime ti kīdēki rɔ rö 'ba mötu.’ Ne kina kebe kuyīke 'deni za rɔ bi 'ba bɔ 'bögö.”

^{XIV} Tine bɔ kɔmɔ kōlu ni ti bɔ ka'bo ni ako zi bo mī reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba yayi, kina bo kileɲo lijē ɲgī.

^{XV} Kina ɔdɔ löbu 'ba bɔ akumu ni ti bɔ kɔmɔ kiyandi ni ko'ja gɔ koto naga nima bo ko'dɔ ne 'deni tara tine, kina gbī ti ame kole titi kēdī kulōri 'deni timo di yayi, kiya te, “Yëë'dī kēdī zīyī kole 'ba Dawidi,” ne tine lende mo ënyē ɲgī minnī.

^{XVI} Kina lijē kënyī kititi bo, iya te, “Uwö wa nima lijē kēdī kiya ne ra?”

Yësu iya te, “Yëë, muwö ra. Ne lende nime kugu mī buku 'ba Bɔko'ba ne idēkīke dē su? Ame kiya te, ‘Nī Bɔko'ba i'di akilēlu ma laka 'deni kɔdɔ di kpa kole titi ni ti kole kuru ame ga gba dɔ mba ne.’ ”

XVII Kina Yësu kënyî ngî di ngila lijë yayi kari abo yaga di mi gawo nima. Bo ari Betaniya, bo kö'dô yayi.

Yësu Ulömu Ngëri Këlu
(MK 11:12-14, 20-24)

XVIII Di bi tileki abo kako mi gawo rɔ mi dɔŋbo tine, bo 'deni rɔ 'bö. **XIX** Kina bo ko'ja ngëri këlu dɔ kpa kori yayi. Kina bo kɔɔɔ ngî kari tɔŋɔ mo. Tine bo o'ja ɔtɔ dë dɔmo, nge rɔ mbili mo. Kina bo kilende zi ngëri nima, bo iya te, "Ni, inza kana a mɔtɔ kpe döyî bina." Kina ngî ngala te yɔ na ngëri tönë köle ngî.

XX Bo kösö gɔ bo ga o'ja lende nime kina lende mo kigayi lijë ngî. Lijë iya te, "Ngëri këlu nime ututu ngî ngala te totondo mo ga?"

XXI Bo ileki dɔmo zînnî, iya te, "Rɔ ma laka miya ziye, ɔdɔ ki'dike dɔye ngî rɔ ma laka gɔ lende ma kinza kiliköke dɔye dë, ti kɔ'bɔke ngî to'dɔ wa ame kebe ma ko'dɔ rönî zi ngëri këlu nime. ɔdɔ kiyake pele te zi dökü nime, 'Ni, ënyî ku'du røyî mi mini löbu.' Rɔ ma laka, ti ko'dɔ rönî ngî. **XXII** ɔdɔ ki'dike dɔye 'deni ngî gɔ lende ma, wa ame ga pili këddî kititike ti mötu ti ko'jake ngî."

Közi Kakpa 'Ba Yësu
(MK 11:27-33; LK 20:1-8)

XXIII Kina ɔdɔ Yësu kɔdɔ 'deni mi reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba këdî kiyandi kɔmɔ bilaka tine, na löbu 'ba bɔ akumu ni ti löbu 'ba bilaka ni kako ngî zi bo. Lijë kititi bo iya te, "Közi kakpa 'ba yë na me këddî ko'dɔ wa naga nime timo ne? Yë mo na ki'di közi kakpa nime ziyî?"

XXIV Bo iya te, “Ti mititi ye gbī ti akititi mōto kōto bine, ɔdo kilekike dōmo 'deni zō ti miya gō kōzī kakpa 'ba bōto nime mēdī mo'do wa naga nime timo ne 'jaa ziye.”

XXV Kina bo kititi lijē, bo iya te, “Kōzī kakpa 'ba todo mini 'ba bapatisi do bilaka nime Yowani koloma to'do mo ne ako di zi yē? Ako di zi Boko'ba ala di zi bilaka lesi?”

Kina lijē koloma ngī ro towasa mo ro gō rōnnī, lijē iya te, “ɔdo diyake te ako di zi Boko'ba, bo ti kiya te, ‘Ne i'dike dōye dē gō lende abo gō wa'di?’ XXVI Ne ɔdo diyake te ako di zi bilaka lesi, ele dē gbī. Ze ro tikere di zi tīndī konzi naga nime. Rōmōyī lijē pili omeri 'deni Yowani na ro bō kumē lende 'ba Boko'ba.” XXVII Kina lijē kileki ngī kiya zi Yēsu tēgē, “Dikali dē.”

Kina bo kileki zīnnī, bo iya te, “Ma gbī minza miya kōzī kakpa to nime mēdī mo'do wa naga nime timo ne ziye.”

Kole Ma Ko'do Ako'doko 'Ba 'Bu

XXVIII “Kina me omerike dōngala nime te. Bo mōto ēdī ti kole abo ga riyō. Kina bo kēnyī kari zi kole abo ma lōbu mo bo kiya te, ‘Kole ma, ari tōne to'do ndoɔ mī nyaka ze.’

XXIX Tine kole nima iya te, ‘Mo'doko ama dē.’ Ne di pōtō mo 'bōwu bo ari komeri do bo kina bo kēnyī ngī kari.

XXX Kina 'bu nnī tōnē kēnyī kari kiya lende nima gbī tara zi kole ma titi mo. Bo iya te, ‘Yēē, baba, mēdī mari.’ Tine bo ebe kari abo dē du te.

XXXI Ma komerike 'beye di mi löngö ya riyö naga nime kole ma yala na ko'do ako'doko 'ba 'bu nni?"

Löbu tönë ga iya te, "Kole ma dögba nima."

Yësu iya te, "Ro ma laka miya ziye, bo kireke awada ni ti 'ja bo ronyo ni na ti kodo dögba di ziye mi nere löbu 'ba Boko'ba. XXXII Römöyü Yowani bo bapatisi ako 'deni kileme kori ma laka ziye 'do kösöke gomo. Tine i'dike e'be döye dö yo go lende abo. Ne bo kireke awada ni ti 'ja bo ronyo ni i'di dönni 'deni gomo. Wa naga nime ko'jake pele tara otöke döye dö yo ki'dike döye go lende mo."

Döngala 'Ba Bo Ndöbo

(MK 12:1-12; LK 20:9-19)

XXXIII Yësu iya te, "Uwöke döngala moto to ma. Bo moto idiyë mowo kedü ko'do ro layi naga ngi ro nyaka. Kina bo kigaga reki kuru domo toko, bo ko'do bi 'ba tuzi layi mo yayi, bo kole kilanga 'ba toda mo, bo ki'di bo ndöbo to'do ndöbo yimo yayi, bo kënyü abo kari mi döyayi moto. XXXIV Kina odo kada 'ba tite'de mo kömö 'deni tine, bo oja bo laja abo ga kari 'do ko'de döngëri ma 'ba bo. XXXV Kina bo ndöbo tönë ga kinda'ba bo laja abo naga nima ngi komba ma koto, kupö moto kina ku'du ma koto ti döku. XXXVI Kina bo kënyü koja bo laja moto ga 'böwu konzi kiteli ma dögba tönë. Kina bo ndöbo naga nima ko'do lijë ngi gbi tara. XXXVII Ro nburunburu mo na bo koja kole abo ngi kari zinni, bo iya te, 'Ame kole ma na lijë edi koro.'

XXXVIII Tine odo bo ndöbo naga nima lijë ko'ja kole nima 'deni, lijë iya ro go rönni, iya te,

'Bo nime bo na kēdī koloma rɔ bo do nyaka nime kada mɔto di pötö 'bu bo. Ako dupöke bo yaga 'do nyaka nime kö'bö ngi nburu rɔ eze.' XXXIX Kina lijē kinda'ba bo ngi ku'du nbö yaga di mi nyaka nima na lijē kupö bo ngi.

XL Ma komerike 'beye ɔdo bo do nyaka kako wa'di na ti bo ko'do zi ya naga nima?"

XLI Lijē iya te, "Bo ēdī kote do bilaka dökī'di kēnyē naga nima ngi pili yaga. Kina bo ti kari ko'de bilaka mɔto ga 'jaa 'do kako ko'do ndobo yimo. Ya ame ga 'do kuti ti'di döngēri ma 'ba bo ko mi kada mo ne."

XLII Yēsu iya te, "İdēkike dē su di mi buku 'ba Boko'ba? Ame kiya te, 'Döku tönē bo ko'ba rö ni kilagi pa di rɔmo ne na kileki 'deni rɔ döku ma laka rɔ do kiteli mi gbondo 'ba rö. Ame wa ko'do 'ba Boko'ba na. Dotoke ngi rɔ goze.' "

XLIII-XLIV Kina Yēsu kileki gbī kiya zinnī, bo iya te, "Rɔ ma laka miya ziye, ti kogba n̄ere löbu 'ba Boko'ba yaga di ziye ki'di zi bilaka ma laka ame ga kuti to'do ako'doko mo ne."

XLV Kina ɔdo löbu 'ba bo akumu ni ti Parosi ni kuwö lende nime 'deni te tine, lijē ikali ngi Yēsu ēdī rɔ tiya lijē. XLVI Kina lijē ko'doko ngi tinda'ba bo, tine lijē ere tindi naga nima römöyi tindi naga nima pili iya Yēsu rɔ bo kumē lende 'ba Boko'ba.

XXII

Dɔngala 'Ba Karama 'Ba Gbe

(LK 14:15-24)

I Yēsu ebe ngi tilende zi bilaka naga nima rɔ dɔngala. II Bo iya te, "N̄ere löbu 'ba Boko'ba ēdī

kɔzɔ a nime te. Mī kada ma dɔ kɔtɔ mɔtɔ bɔ dɔliŋɔ mɔtɔ ɛdī 'deni ko'dɔ karama 'ba gbe 'ba kole abo. ^{III} Kina bo koja bɔ laja abo ga ŋgī kari tiya mo zi ŋba ame ga pili 'dɔ kako mī karama nima ne gɔ lijë kako. Tine lijë ilagi ɛ'bɛnnī ŋgī tako. ^{IV} Kina bo koja bɔ laja abo mɔtɔ ga 'böwu ti ndose nime, kiya te, 'Ari kiyake zi ŋba naga nima, milenɔ rɔma 'deni ndö. Mumu ŋgulö 'deni gbī ti muruku ma kɔnɔ naga. Wa pili ɛdī 'deni ndö, lijë kako ti mī karama nime.'

^V Tine ŋba mo naga nima onyɔ lende abo nima dɛ kɔtɔ te, lijë usɛ ɛ'bɛnnī za ti kɔri 'bɛnnī ga. Mɔtɔ ari abo za mī nyaka abo, mɔtɔ ari abo za mī ndɔbɔ abo, ^{VI} kina yɔ ya mɔtɔ mo ga inda'ba 'bɛnnī bɔ laja naga nima ŋgī komba kupö yaga. ^{VII} Kina kata ŋgī mī bɔ dɔliŋɔ bo koja bɔ kanya abo ga ŋgī kari kote dɔ bɔ kupö wa naga nima koŋma gawo mo yaga. ^{VIII} Kina bo kidɛkī bɔ laja abo ga ŋgī, bo kiya zīnnī, bo iya te, 'Wa 'ba karama 'ba gbe ma ɛdī 'deni ndö tine ŋba ma tönɛ ga kose ne ɔ'bo dɛ 'dɔ kɔdɔ yimo. ^{IX} Arike kpa dɔkoka kɔri 'dɔ kotɔtɔke ma konzi kako mī karama nime kɔzɔ ame ko'jake ne tara.'

^X Kina bɔ laja naga nima kari ŋgī dɔkoka kɔri kotɔtɔ bilaka ame ga pili lijë ko'ja ne, ma laka kpaki ti ma kɛnyɛ. Kina mī rö 'ba karama nima koso ŋgī lɔ ti ŋba.

^{XI} Kina ɔdɔ bɔ dɔliŋɔ kari 'deni tonɔŋɔ ŋba abo naga nima tine bo ari ko'ja bɔ mɔtɔ yayi rɔ ma sari kinza bɔŋɔ 'ba gbe rɔ bo. ^{XII} Kina bo kititi bɔ nima iya te, 'Bɔ pɔri ma, ako 'bɛyī di yala kɔdɔ bine kinza bɔŋɔ 'ba gbe røyī tara?'

Tine bo nima ileki domo de du te. ^{XIII} Kina bo dolinjo kiya ngi zi bo laja abo ga, iya te, 'Inda'bake bo kudoduke kosi bo ti ndi bo ku'duke bo yaga mi bi kolu 'do bo kari kudu kunyi kpa bo yayi.' "

^{XIV} Yesu iya te, "Ti kideki 'deni ngi nbanj tine ma ndo na nge ti kigeli di yimo."

Lende 'Ba Awada Kopi
(MK 12:13-17; LK 20:20-26)

^{XV} Parosi moto ga ari kususu kpenni 'do to'ba Yesu ti akititi moto ga. ^{XVI} Kina lijje koja bo kosogonni moto ga ti bilaka 'ba Erode ga ngi kari zi bo. Kina lijje kari kiya te, "Bo komo kiyandi, dikali ngi ni na ro bo kiya lende ma kodoro. Kina ni na ngi ro bo kiyandi kari 'ba lende 'ba Boko'ba nime ro ma kodoro zi bilaka, kugokpeyi de gbi zi boto. Romoyi di ziyi bilaka pili ro ma koriya. ^{XVII} Kina me iya te zize, tara ne edi ngi ro ma laka mi kari 'ba k'odu ki'di 'ba Boko'ba 'do topi awada zi bo dolinjo ma lobu 'ba Romo, ala tondo?"

^{XVIII} Tine Yesu ikali donjala 'benni nima 'deni molo, kina bo kiya te, "Kpe bo komo kandi naga nime, eddi kiyozoke ma go wa'di? ^{XIX} Ilemeke girisi 'ba topi awada nime te zo."

Kina lijje ko'de kine girisi mo ngi zi bo. ^{XX} Kina bo kititi lijje, iya te, "Kine ye mo ti moyi ye na me romo ne?"

^{XXI} Lijje iya te, "Kine ti moyi bo dolinjo 'ba Romo na."

Yesu iya te, "Kina me, wa ame ga ro 'ba bo dolinjo ne opike abo zi bo. Kina wa ame ga ro 'ba Boko'ba ne opike zi Boko'ba."

XXII Kina ɔɔɔ lijë kuwö 'deni tara tine lijë ɔɔɔ ñgî rɔ gönnî. Kina lijë kënyî ñgî kari di rɔ bo.

*Lende 'Ba Tɔɔɔ 'Ba Töku Di Mi Tölë
(MK 12:18-27; LK 20:27-40)*

XXIII Mi kada kɔɔɔ mo nima na Sadoke mɔɔɔ ga kako kiya zi Yësu tégë a mɔɔɔ rɔ tɔɔɔ 'ba töku di mi tölë inza. XXIV Kina lijë kititi bo, iya te, “Bɔ kɔmɔ kiyandi, Musa ugu lende iya te, ɔɔɔ bɔ mɔɔɔ kölë ñgî kinza köyö kole dë, bɔ löndö mo kɔɔɔ gɔ 'ja mo nima 'dɔ lijë köyö kole pötö bɔ ma kölë nima. XXV Ne ongɔ te, ya mɔɔɔ ga modɔmoriyö rɔ löndö kɔɔɔ oloma pa bine. Kole ma dɔgba mo ogbe 'ja kina bo kölë ñgî kola 'ja nima kinza köyö kole. Kina bo kola makuru'bë abo tönë ñgî zi löndö bo. XXVI Kina lende kɔɔɔ nime ko'dɔ rönî ñgî gbî tara zi löndö bo ma mi riyö mo ñbö kömô zi ma mi modɔmoriyö mo. XXVII Kina di pötö lijë nima pili na 'ja tönë kölë ñgî gbî. XXVIII Tine mi tɔɔɔ 'ba töku di mi tölë loko ti këdî rɔ 'ja 'ba yë? Ame ya naga nime pili modɔmoriyö kogbe loko 'deni ne ya?”

XXIX Yësu ileki dɔmɔ zinnî, iya te, “Kpe öluke lende 'deni sowa. Römöyî ikalike buku 'ba Boko'ba dë kina tigɔ abo 'ba Boko'ba ikalike dë gbî. XXX Mi kada ame ɔɔɔ töku ni kɔɔɔ 'deni di mi tölë lijë ogbe 'ja dë kpe kina 'ja gbî ogbe më'dë dë kpe. Lijë pili 'deni ñgî kɔɔɔ malayika 'ba mitorɔ. XXXI İdëkike lende nime Boko'ba kiya ziye gɔ lende 'ba tɔɔɔ 'ba töku ne dë du? Ame bo kiya te, XXXII ‘Ma na rɔ Boko'ba 'ba Abarayama, Boko'ba 'ba Yisika kina gbî rɔ

Boko'ba 'ba Yakoba.' Gɔ kö'du mo na dikali ngi lijë inza kpe rɔ tɔku Boko'ba ididi lijë 'deni."

XXXIII Kina ɔɔɔ tindi naga nima kuwö lende nime 'deni te tine lende 'ba akiyandi abo nima igayi lijë ngi.

Kö'du Ki'di Ma Rɔ Dɔ Kiteli
(MK 12:28-34; LK 10:25-28)

XXXIV Kina ɔɔɔ Parosi ni kuwö 'deni Yësu ka'da Sadoke naga nima tara tine, na lijë kotɔɔ rɔnni ngi. XXXV Kina bɔ ma kɔɔɔ di mi löngö lijë ame bo na rɔ bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di ne kari ngi tiyɔɔ Yësu ti akititi. XXXVI Bo iya te, "Bɔ kɔmɔ kiyandi, kö'du ki'di 'ba Boko'ba ma yala na kulöwö rɔ dɔ kiteli?"

XXXVII Yësu iya te, " 'ɔ'ɔ nɛre Boko'ba 'bi ti miyi pili ti tigo 'bi pili kina gbɛ ti meri 'ba döyi pili.' XXXVIII Ame na rɔ kö'du ki'di ame kulöwö rɔ dɔ kiteli ne. XXXIX Kina kö'du ki'di mɔɔɔ ma kulöwö ame rɔ ma mi riyö mo na me, 'ɔ'ɔ lepɛ yi mɔɔɔ kɔɔɔ ame kɔ'ɔ yida röyi ne tara.' XL Kö'du ki'di riyö naga nime na kö'du ki'di 'ba Musa ni pili ti akiyandi 'ba bɔ kumë lende ni kɔrɔ dɔmo."

Kurisitö Di Mi Kupö Dawidi
(MK 12:35-37; LK 20:41-44)

XLI Kina ɔɔɔ Parosi mɔɔɔ ga kotɔɔ rɔnni 'deni bi kɔɔɔ tine, Yësu ititi lijë, XLII iya te, "Ma di mi meri 'be Kurisitö ame Boko'ba kedɛ koja ne bo di mi kupö yë mo ga?"

Lijë iya te, "Bo di mi kupö Dawidi."

XLIII Yësu ënyi kileki zinni, iya te, "Ne ɔɔɔ kedɛ tara gɔ wa'di na Nyi Kɔɔɔ Laka ki'di Dawidi 'böwu kidëki bo rɔ nɛre abo? Römöyi Dawidi

iya te, ^{XLIV} ‘Nere Boko'ba iya zi n̄ere ma, iya te, “Oloma d̄o d̄ör̄i ma bine n̄bö mi'di yi ka'da b̄o ya 'b̄i ga.” ’ ^{XLV} Ne ɔd̄o Dawidi kebe k̄id̄eki bo 'deni 'böwu r̄o n̄ere abo tine bo ti kileki 'böwu r̄o kole zi Dawidi totondo mo ga?”

^{XLVI} B̄oto m̄oto ɔ'b̄o d̄e kpe tileki d̄o lende nime zi Ȳesu. Kina n̄ḡi di ḡomo pele b̄oto m̄oto ilaṅa r̄on̄i d̄e kpe tititi kpa Ȳesu.

XXIII

Kinza Kogbake Görö D̄o Parosi Ni D̄e (MK 12:38-39; LK 11:43, 46; 20:45-46)

^I Kina Ȳesu kilende zi t̄ind̄i naga nima gb̄i ti b̄o k̄ös̄o ḡo bo ga. ^{II} Bo iya te, “Parosi ni ti b̄o k̄om̄o kiyandi 'ba k̄o'du ki'di ni na 'deni r̄o b̄o d̄o k̄o'du ki'di 'ba Musa. ^{III} Kina laka 'd̄o kuw̄oke d̄önn̄i ti, k̄ös̄oke ḡo wa ame ga pili lij̄e k̄edi kiya ziye ne. Tine kinza kogbake görö 'ba wa ma lij̄e k̄edi ko'd̄o naga nima d̄e. R̄öm̄öȳi lij̄e o'd̄o wa ame ga lij̄e k̄edi kiyandi k̄om̄o bilaka timo ne d̄e k̄oto te.

^{IV} Lij̄e i'di ak̄ir̄ind̄i ame ga b̄oto k̄o'b̄o d̄e tombi mo ne d̄o bilaka. Pele tara 'd̄o lij̄e koja d̄okole k̄özinn̄i ma k̄oto ra pele n̄ge kok̄onyi tombi mo timo ne inza ȳo. ^V Lij̄e ö'b̄o to'd̄o wa pili n̄ge 'd̄o bilaka k̄on̄ḡo lij̄e ḡomo. On̄ḡo ma lij̄e ko'd̄o d̄ökul̄e 'b̄enn̄i ga ame lij̄e k̄edi kul̄öli r̄o makp̄oto titi ame lende 'ba m̄i buku 'ba Boko'ba na kugu ȳimo ne kud̄ö'b̄o te, gb̄i ti ma kud̄ödu k̄onyo mo ga. Kina on̄ḡo gb̄i bi nziya 'ba kpa b̄on̄ḡo 'b̄enn̄i ga ma kidakpa te. ^{VI} Ako'd̄oko 'b̄enn̄i m̄i kada 'ba karama r̄o tikiti r̄önn̄i n̄gila b̄o d̄o karama 'd̄o bilaka koro lij̄e. Kina gb̄i di m̄i r̄o 'ba mötu bi

ko'doko 'bënni ro kiti ma laka naga nima dogba ne. VII Kina odo lijë kedï kilingere kebe mi bi 'ba ndögö ako'doko 'bënni 'do bilaka pili kumötö lijë kozo bo ro koro, kidëki lijë ro bo komo kiyandi.

VIII Kinza ki'dike de bilaka kebe tidëki ye ro bo komo kiyandi romöyï kpe pili ro löndö, kina bo komo kiyandi 'be edi nge koto. IX Kina kinza kidëkike botö motö de di doyyayi bine ro baba. Romöyï eddike nge ti 'bu koto kpöki mitoro. X Kinza ki'dike botö kidëki ye de gbi ro löbu. Romöyï löbu 'be na nge koto kpöki ro Kurisitö ame Boko'ba kedï koja ne. XI Romöyï bo ame mbiri löbu di mi löngö ye ne bo na go kedï ro bo laja ziye. XII Kina bo ma kö'bö to'do ro bo ro wa löbu ti kileki 'deni berï, kina bo ma kileki ro bo berï ti kombi 'deni toro."

Parosi Ni Ti Bo Komo Kiyandi

(MK 12:40; LK 11:39-42)

XIII-XIV "Bu'bu ziye kpe bo komo kiyandi ni ti Parosi ni, kpe bo komo kandi naga nime. U'beke kpadöri 'ba doyyayi 'ba mitoro ka le ro ma sari di zi bilaka kinza ma kodoke de teyi yo. Kina me olake ya ma ko'doko tado teyi naga de kpe gbi yo 'do kodo.

XV Bu'bu ziye kpe bo komo kiyandi ni ti Parosi ni, kpe bo komo kandi naga nime. Ilakike kpaki kebe gönyï mini löbu kebe mi doyyayi pili toma bilaka koto nge ame 'do ki'di dönï go lende 'be. Kina odo ko'jake 'deni kina ki'dike bo ngi kila'ba mi lende kënyë ame ro do kiteli kebe 'beye ma 'do ku'du ye gomo mi pa'do 'ba Gehena ne.

XVI Bu'bu ziye kpe bo komo kölu kiterike tokoko lepï ye naga nime. Mi akiyandi 'be iyake

te ɔɔɔ bo mɔɔɔ kulömu rɔ bo ti rö löbu 'ba Bɔko'ba lömu nima o'dɔ ɔɔɔ dē. Ne ɔɔɔ bo kulömu rɔ bo ti yamo köbököbö 'ba mi rö löbu 'ba Bɔko'ba nima, lömu nima udödu bo 'deni. **XVII** Kpe bo kɔmɔ kölu rumö naga nime. Wa ma yala na kulöwö rɔ dɔ kiteli? Yamo köbököbö 'ba yimo ala rö löbu 'ba Bɔko'ba mo na ma ki'di yamo mo nima kēdi kulöwö rɔ ma koro? **XVIII** Kina gbī iyake te ɔɔɔ bo mo kulömu rɔ bo ti bi 'ba akumu lömu abo nima o'dɔ ɔɔɔ dē. Ne ɔɔɔ bo kulömu rɔ bo ti kpa közi ma ki'di dɔmo mo, lömu nima udödu bo 'deni. **XIX** Kpe bo kɔmɔ kölu naga nime, wa ma yala na kulöwö rɔ dɔ kiteli? Kpa közi ma ki'di dɔmo, ala bi 'ba akumu mo na ma ki'di kpa közi ki'di mo kēdi rɔ ma koro? **XX** Römöyī bo ame kulömu rɔ bo 'deni ti bi 'ba akumu, bo ulömu rɔ bo 'deni timo kpaki ti kpa közi ki'di ma dɔmo. **XXI** Kina gbī ɔɔɔ bo kulömu rɔ bo ti rö löbu 'ba Bɔko'ba, bo ulömu rɔ bo 'deni timo gbī ti Bɔko'ba ame bo na kēdi koloma yimo yayi ne. **XXII** Kina gbī ɔɔɔ bo mo kulömu rɔ bo ti mitorɔ bo ulömu rɔ bo 'deni ti kiti löbu 'ba Bɔko'ba gbī ti bo Bɔko'ba mo ma kēdi koloma dɔmo.

XXIII Bu'bu ziye kpe bo kɔmɔ kiyandi ni ti Parosi ni, kpe bo kɔmɔ kandi naga nime, dɔdoro ame ga pele wöti ne i'dike kapa ma 'butē mo gbī zi Bɔko'ba. Tine akiyandi ma dɔ kiteli di mi kö'du ki'di ame rɔ to'dɔ burē rɔ ma kodoro gbī ti mi koŋmi ti lende ko'dɔ laka ne na kolake za yaga. Wa naga nime na 'dɔ ko'doke ra pili kinza tola mɔɔɔ mo. **XXIV** Kpe bo kɔmɔ kölu kiterike tokoko lēpi ye naga nime. Kina ŋgī tara, ebeke toga koŋo na yaga di dɔ mini ziye tine gamele na kuwēke

kindiyoke timo.

XXV Bu'bu ziye kpe bo komo kiyandi ni ti Parosi ni, kpe bo komo kandi naga nime. Go kosu ti go kita'ba 'be ga na nge kurögöke ro ma kopö, tine yimo lo ti wa ame ga ko'deke ti közi kasi ti mi kututu 'be ga ne. **XXVI** Kpe Parosi komo kölu naga nime, mi kosu 'be ga na 'do kurögöke titi dogba kina gomo ti kedä ngi gbi ro ma kopö.

XXVII Bu'bu ziye bo komo kiyandi ni ti Parosi ni, kpe bo komo kandi naga nime. Kpe ngi kozo dogö ma ko'ba kanmi kele naga tara. Ame kinda ro ma kele di yaga tine yimo yayi lo ti kilinba töku ma kenme 'deni. **XXVIII** Kina gbi tara di roye yaga indake ro bilaka ma laka tine miye lo ti komo kandi ni ti lende kënyë.

XXIX Bu'bu ziye bo komo kiyandi ni ti Parosi ni, kpe bo komo kandi naga nime. Ilenoke dogö bo kumë lende 'ba Boko'ba kele ro do kiteli, kina kiyöruke raba 'ba ya ma ro bo lende laka naga ngi ro mbëmbë. **XXX** Kina gbi iyake te ma keddike ra ti 'bu ye löbu ga mi kada nima yayi dëne inza kodo'böke roye tinni to'do wa naga nime lijë ko'do ne. Ame lijë kupö bo kumë lende naga nime ne. **XXXI** Kina me kilemeke roye 'deni ro kole 'ba kole 'ba bo akupö tönë ga. **XXXII** Kina ti oteke koso e'be ame 'bu ye löbu ga kisaki bici mo 'deni molo ziye ne.

XXXIII Kpe kole 'ba murë naga nime, ro ma tondo mo na 'do komoke kinza ma kodo karama 'ba Gehena doye? **XXXIV** Ne kina me medä miya ziye, ti moja bo kumë lende ti bo kikali lende ti bo komo kiyandi moto ga kako ziye. Kina ti kupöke moto ga, kutötike moto ga gbi kina ti

kombake mɔto ga di mi rö 'ba mötu kuwitike nduwë rɔ ma kololo di mi gawo. ^{XXXV} Kina gɔ kö'du mo roma bɔ lende laka pili ti kileki dɔye, kisaki mɔlo di rɔ roma Abele bɔ lende laka ɳbö kömô mi roma Zakariya kole 'ba Barakiya ame kupöke mi löngö rö löbu 'ba Boko'ba ma ti bi 'ba akumu ne. ^{XXXVI} Rɔ ma laka miya ziye roma bɔ lende laka naga nime ti kileki dɔye kpe bilaka ma le'jete naga nime."

Ni Yerosalema
(LK 13:34-35)

^{XXXVII} "Bu'bu ziiyi ni Yerosalema, Yerosalema, ote dɔ bɔ kumë lende ni 'deni ku'du bɔ laja 'ba Boko'ba ma koja ziiyi naga ti döku. Ti mopi rɔma ɳgi ɳbö mi ndö göyi na 'jaa 'dɔ mokoko kole 'bi naga nima yi soromo ma kɔzɔ 'ba töru ame kokoko kole 'beni ga ne tara? Tine ö'bö tu'döŋi döyi mökö. ^{XXXVIII} Kina me ti kola rö 'bi 'deni ziiyi rɔ roba. ^{XXXIX} Rɔ ma laka miya ziiyi, inza ko'ja ma kpe ɳbö kiya te, 'Yeyi kedii dɔ bɔ ame kako ti möyi ɳere Boko'ba ne.' "

XXIV

Loma Ti Bi Koda
(MK 13:1-13; LK 21:5-19)

^I Kina ɔdɔ Yësu kɔdɔ 'deni yaga di mi reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba bo kedii kari 'deni tine, na bɔ kösö gɔ bo ga kebe ɳgi tubi gɔ rö ko'ba nima zi bo. ^{II} Tine bo iya te, "Oŋgɔke 'deni laka? Rɔ ma laka mëdi miya ziye, mi kada mo dayi döku ma kɔto inza kileke mi gɔ bi 'beni. Bɔ ya ti kitinji 'doyi bëri."

III Kina ɔɔo Yēsu kari 'deni ɔɔo dōku 'ba Bilaya tine na bɔ kōsō gɔ bo ga kako zi bo rɔ dōnni tititi bo. Lijē iya te, “Iyēti te zize, wa naga nime ti ko'do rōnni nyanya ga? Kina wa'di mo ga na ti ko'do rōnni ame 'do kēdi rɔ akileme 'ba tako 'bi ame rɔ nburunburu 'ba doliŋo ne?”

IV Yēsu ileki dōmo zinni, iya te, “Olomake ti bi koda kinza ki'dike bɔɔo ku'bōlu ye dē. V Rōmōyi ma konzi ti kako ti mōyi ma kiya te, ‘Ma na rɔ Kurisitō.’ Kina lijē ti ku'bōlu ma konzi mɔɔo ga ngi. VI Ti kuwōke birɔ ya di ngɔsi kina gbī ti lēbi mō ma di bi kɔwɔ. Tine kinza kereke dē rōmōyi wa naga nime pili ti ko'do rōnni titi, tine nburunburu 'ba doliŋo na dē gba. VII Rōmōyi bilaka ame ga rɔ kupō kɔɔo ne ti kēnyi 'deni to'do ya ti bilaka mɔɔo. Kina doliŋo ti kēnyi gbī to'do ya ti doliŋo mɔɔo. Kina sēyi ti kizikizi ti kēdi 'deni ngi mi gɔ bi pili. VIII Wa naga nime pili ti ko'do rōnni ngi tara rɔ tisaki 'ba gomɔ kɔɔo tisaki 'ba tɔ'ɔ 'ba kole.

IX Kina lijē ti kebe tinda'ba ye koto zi bɔ burē ni 'do kodo karama dōye kupō ye yaga. Laki pili ti ko'ji ye gɔ lende ma. X Kina ma konzi mɔɔo ga di miye ti koga kpenni goma kebe tususu lēpi nni ga ko'ji gbī. XI Kina bɔ kumē lende ɔɔo kindēndē ma konzi ti kēnyi ngi ku'bōlu ma konzi mɔɔo ga. XII Lende kēnye ti kita'ba 'deni kote gɔ bi kina ti akɔ'ɔ 'ba ya ma konzi kōlu ngi yaga. XIII Tine bɔ ame ki'di mi bo kēddi teyi nbō kōmō mi kada 'ba tote mo ti kōmɔ ngi di mi tōlē. XIV Kina laja laka 'ba nere lōbu 'ba Boko'ba nime ti kiyelē rōni 'deni ngi toko mi doliŋo nime, rōmōyi 'do bɔɔo

ga pili kuwö, kina 'jaa ti ɲburunburu 'ba doliɲo nime kömö.”

Kuruku Kënyë

(MK 13:14-23; LK 21:20-24)

XV “Kina ti ko'jake kuruku kënyë tönë Danyele bo kumë lende 'ba Boko'ba kiya kö'du mo ne 'deni. Bo ti kari korɔ mi rö löbu 'ba Boko'ba kirasi yaga. (Ame ugu zi bo kideki mo ga 'do kikali.) XVI Kina 'do ya ame ga mi Yudayi ne kirija ti kusu dönni mi doku. XVII Bo ame kedï yaga tindawo ro bo ne kinza do bo kilëyi dë kpe todo titi rö togba wa abo ga. XVIII Kinza bo ame kedï 'deni mi nyaka ne kileki dë kpe kari liɲo togba boɲɔ abo.

XIX Ti kedï ro gomo ma löbu mi kada mo nima zi 'ja ame ga ro ma komo ne. Kina ti kedï gbi ro gomo ma löbu zi 'ja ame ga ti kole gba kedï kulu mba ne. XX Tine ititike Boko'ba kinza bo ki'di kada 'ba riɲa 'be nime dë kedï mi kada 'ba bi këyi ame ro aliri ne. Kina kinza ki'di dë gbi kedï mi kada 'ba ro kindawo. XXI Römöyi gomo 'ba mi kada mo nima ti kedï ɲgi ro do kiteli di do gomo moto ga ame pele kedï ko'do rönni bine molo di bi tisaki mo ne tara ɲbö kömö mi kada nime tone. Kina a moto ma kozo ame te inza kpe nati. XXII Tine Boko'ba ileki go tö'do mo 'deni ɲge mbowa. Ma kinza tara, dëne boto inza komo. Tine Boko'ba ti kileki go tö'do mo 'deni ɲge tara go kö'du 'ba ya ame ga bo kigeli 'deni ne.

XXIII Kina odo boto kiya pele ziye, kiya te, 'Onɔo te, Kurisitö na me,' ala 'Kina me 'dë,' kinza ki'di döyi dë gomo koto te. XXIV Römöyi ya moto ga ti kebe 'deni tidewo rönni tégë lijë na ro Kurisitö.

Kina bo kumë lende do kindëndë mo to ga ti kënyï 'deni gbï, kina lijë ti ko'do go koto ma kinza kiya naga 'deni gbï ti wa ame ga kö'du mo ga kigayi bilaka ne, römöyï 'do tiyo zo tu'bölu ya ame ga pele ro ma Boko'ba kigeli 'deni ne timo. ^{XXV} Kina me uwöke laka mëdi miya ame 'deni ziye molo gba töti te.

^{XXVI} Kina 'do do bilaka këdi kiya pele te, 'Bo ëdi yï mökö 'dë yayi,' kinza karike e'be dë. Ala kiya te, 'Bo ëdi rö bine,' kinza ki'dike e'be doye dë gomo. ^{XXVII} Römöyï tako 'ba kole 'ba bilaka lesi ëdi kako kozo kpa toro kunyï ame köbö di yïbi ñbö kala do toro ne tara. ^{XXVIII} Bi ame ti töku teyi ranja ti kototo kpenni ñgi teyi."

*Tako 'Ba Kole 'Ba Bilaka Lesi
(MK 13:24-27; LK 21:25-28)*

^{XXIX} "Tine welo di pötö gomo 'ba mi kada mo naga nima na kada ti kuyï rönï ñgi ro ma kölu kina nyepe gbï anmi dë kpe. Kina ti kiyaya këlu ni 'deni kilayi bëri di mitoro. ^{XXX} Kina kinë akileme 'ba tako 'ba kole 'ba bilaka lesi ti kinda ñgi mitoro. Kina do kupö pili 'ba dolinjo nime ti ko'ja kinë kole 'ba bilaka lesi 'deni këdi kako ti poli 'ba mitoro mi tigo 'ba löbu do kiteli abo kina ti lijë kudu ñgi. ^{XXXI} Birö tototi ma kembe ti kudu. Kina bo ti koja malayika abo ga mi do kumu sowo 'ba dolinjo nime tutö'du ya ame ga bo kigeli 'deni ne. Kina lijë ti kutö'du ñgi di mi kapa dolinjo ma te ñbö kömö 'dë."

*Dongala 'Ba Ngëri Këlu
(MK 13:28-31; LK 21:29-33)*

XXXII “I'dike ngëri këlu kiyandi ye. Ɔɔɔ konɔɔ rɔ dɔngila mo ga këdi këyö soloro 'deni mbili mo këdi kunzi nima ikali ngi kpa dökikëri ɔwɔ dë kpe. XXXIII Kina gbï tara ɔɔɔ konɔɔke wa naga nime 'deni këdi ko'dɔ rönni nima ziye tikali mo ngi kada 'ba tako 'ba kole 'ba bilaka lesi ɔwɔ dë kpe.

XXXIV Rɔ ma laka mëdi miya ziye, wa naga nime ti ko'dɔ rönni gba kota bilaka ma le'jete naga nime kote dönni dë. XXXV Mitoro ni ti doliɔ ti kiteli tine lende ma inza kote röni du koto te.”

Kada Mo Bɔto Ikali Dë

(MK 13:32-37; LK 17:26-30, 34-36)

XXXVI “Tako 'ba kada mo nima bɔto ma koto ikali dë. Malayika 'ba mitoro pele ikali dë. Kina kole 'ba Boko'ba pele ikali dë gbï. Bo Boko'ba 'bu na nge kikali abo. XXXVII Tako 'ba kole 'ba bilaka lesi ti këdi ngi kɔzo wa ma ko'dɔ röni mi kada 'ba Nowa. XXXVIII Römöyï gba kinza mini koso kako dë dɔyayi, bilaka oloma 'deni rɔ tonyo kpënni tuwë wa gbï togbe rönni kala nbö kömö mi kada nima Nowa këki mi sorope ne. XXXIX Lijë ikali a mɔto ma këdi ko'dɔ röni dë nbö mini koso kudi lijë pili yaga. Kina ti këdi ngi gbï tara mi kada 'ba tako 'ba kole 'ba bilaka lesi.

XL Mi kada mo nima bilaka riyo ti këdi 'deni mi nyaka tine ti kogba mɔto kola ma koto. XLI Kina gbï tara 'ja riyo ti këdi 'deni dɔ toto, tine ti kogba mɔto kola ma koto.

XLII Kina ti olomake ti bi koda römöyï ikalike kada ame nere 'be këdi kako yïmo ne dë. XLIII Kina kɔzo ma kikalike, ma kiya te bɔ dɔ liɔ këdi kikali kada ame bɔ 'bögö këdi kako yïmo

ne ra, dëne bo inza kö'dö. Bo ti koloma rɔ ma konɔ bi ti bi koda kinza bɔ 'böɡö kodowe bi ra mi rö abo. ^{XLIV} Kina kpe gbï tara olomake ndö ti bi koda römöyï kole 'ba bilaka lesi ëdi kako mi kada ame komerike dë 'dɔ bo kako yïmo ne."

Bɔ Laja Ma Rɔ Bɔ Lende Kikali
(LK 12:41-48)

^{XLV} "Omerike lende 'ba bɔ laja ma laka rɔ bɔ lende kikali tɔ ma. Bo na rɔ bɔ ame bɔ dönni ki'di bo mbiri dɔ lëpi bo ga tonɔ gɔmo 'dɔ ti'di akonyo 'bënni zïnni mi saa ma laka mo. ^{XLVI} Ti këdi rɔ lonɔ ma löbu zi bɔ laja nima odo bɔ dönni kako ko'ja bo këdi to'dɔ mo tara. ^{XLVII} Rɔ ma laka miya ziye, bo ti ki'di bɔ laja nima ngï 'dɔ këdi mbiri dɔ wa 'ba mi linɔ abo ga pili. ^{XLVIII} Ne odo bɔ laja nima këdi rɔ bɔ laja ma kënyë bo ti kiya zi gbagba bo, bo kiya te, 'Aa, löbu ma ëdi kigabi yayi, bo inza kako ca.' ^{XLIX} Kina bo kebe ngï tomba bɔ laja lëpi bo naga nima, bo konyo kpa bo kari tuwë mo ti bɔ layi ni. ^L Kina löbu ti kömö ngï mi kada ame bo komeri dë 'dɔ löbu abo nima kömö yïmo ne. ^{LI} Kina löbu abo nima ti komba bo ngï ku'du bo mi löngö bɔ kɔmɔ kandi ni mi bi 'ba monɔ ni ti kpa kunyï."

XXV

Dɔngala 'Ba Yitöti 'Butë

^I Yësu iya te, "Mi kada mo nima nɛre löbu 'ba Boko'ba ti këdi kɔzɔ dɔngala 'ba yitöti 'butë mɔto ga tara, ame lijë kogba lamba 'bënni ga lijë kari turë dɔ 'jɔkɔ ne. ^{II} Tine ma muyi rɔ rumö, ma muyi mɔto ga na rɔ bɔ lende kikali. ^{III} Ya ma

rɔ rumö naga nime ogba lamba 'bënni ga tine ogba 'bu mɔto də teyi. ^{IV} Tine ya ma rɔ bɔ lende kikali mo ga ogba 'bu 'bënni ga teyi mi guru.

^V Kina ɔɔɔ 'jɔkɔ nima kigabi 'deni kômö də titi welo tine, lijë pili i'di ga tinano ngi, kina kö'dö ga ngi. ^{VI} Mi zana bi 'deni tine na birɔ kudu ngi, iya te, 'Jɔkɔ ömö 'deni. Ɔɔɔke turë dɔmo.'

^{VII} Kina yitöti 'butë tönë ga kënyi ngi tileŋo lamba 'bënni ga. ^{VIII} Kina ya ma rɔ rumö tönë ga kënyi kiya zi ya ma rɔ bɔ lende kikali naga nima, iya te, 'I'dike 'bu 'beye mɔto zize, römöyi lamba 'beze ga ëdi 'deni kölu.'

^{IX} Tine ya ma rɔ bɔ lende kikali naga nima ileki dɔmo, iya te, 'Ame ɔ'bɔ ze də kpaki tiye, ne laka arike zi bɔ ndögö 'dɔ kugöke zi gbagba ye.'

^X Kina yitöti ma rumö tönë ga kënyi ngi kari tugö 'bu. Tine di pötö lijë kari 'deni yɔ na 'jɔkɔ kômö ngi. Kina yitöti ma muyi tönë ga këdi 'bënni 'deni ndö ne kodɔ ngi kɔto ti bo mi karama 'ba gbe kina kurögö kpadöri ngi teyi.

^{XI} Mbowa 'deni tine na yitöti ma tönë ga kômö ngi kina lijë kidëki, iya te, 'Nere, nere, urögö kpadöri zize.'

^{XII} 'Jɔkɔ ileki dɔmo, iya te, 'Mikali ye də kɔto te.' "

^{XIII} Yësu ileki gɔmo, iya te, "Kina ti olomake ti bi koda römöyi kada 'ba tako 'ba nere 'be ikalike dë."

Dəŋgala 'Ba Bɔ Mɔri Mɔto

(LK 19:11-27)

^{XIV} "Mi kada mo nima nere löbu 'ba Boko'ba ti këdi kɔzɔ bɔ mɔri mɔto ame kënyi kari dɔ

lingere ne tara. Di mi tēnyī abo bo idēki bo laja abo ga kako zi bo. Kina bo kose go wa abo ga ngi pili zinni. **XV** Bo oza yamo me zinni ro gege kozo ame 'do lijē ko'bo tonjo go mo ne tara. Bo i'di 'ba bo moto kisi 'butē, 'ba bo moto kisi sowo kina 'ba bo moto kisi riyō. Kina bo kēnyī ngi kari do lingere abo nima.

XVI Kina bo ma tōnē kogba 'ba bo kisi 'butē ne koloma ngi to'do ndobo nduwē timo bo ki'di domo köyō teyi 'böwu kisi 'butē. **XVII** Kina bo ma kogba kisi sowo tōnē ko'do gbi tara, bo i'di domo köyō gbi teyi kisi sowo. **XVIII** Tine bo ma tōnē kogba 'ba bo kisi riyō ne, ari kole go ngi na bo kusu yamo 'ba nere abo nima koloma le te yimo yayi.

XIX Kina ko'ja go mo kigabi 'deni tara tine na bo dönni tōnē kileki ngi kako tititi go yamo tōnē ga di zinni. **XX** Kina bo laja ma tōnē kogba kisi 'butē ne kako ngi komo bo, kina bo ko'de kisi 'butē moto ngi gbi ki'di domo, iya te, 'Nere ma, i'di yamo tōnē zō kisi 'butē, onjo te kina me mi'di domo köyō 'deni teyi gbi kisi 'butē.'

XXI Nere abo iya te, 'Ele sowa, ni bo laja ndobo laka nime, oloma 'deni laka tonjo go wa mbowa nime, na laka ti mi'di yi kēddi ti közi kakpa tonjo go wa ma mbiri. Ako koloma koto tō bine mi lonjo ma nime.'

XXII Kina bo laja ma tōnē kogba kisi sowo ne kako ngi komo bo, iya te, 'Nere ma, i'di yamo tōnē zō kisi sowo, onjo te kina me mi'di domo köyō 'deni teyi gbi kisi sowo.'

XXIII Nere abo iya te, 'Ele sowa, ni bo laja ko'do ndobo laka nime, oloma 'deni laka tonjo go wa

ma mbowa nime, ne laka ti mi'di yi kedd̄i ti közi kakpa tonḡo ḡo wa ma mbiri. Ako koloma koto tö bine mi lonḡo ma nime.'

XXIV Kina bo laja ma tönē kogba kisi riyō ne kako ḡḡi komo bo, iya te, 'Nere ma, mikali yi ni ro bo mi kata, ḡo bi ame ga ni na dē pele kulī kupō teyi ne, umu amo ga ḡḡi ziyi. Wa ame ga ni na dē pele kubō yimo ne omomi ḡḡi ziyi. XXV Mere lende 'bi ga kina mari mole ḡo ḡḡi mikeki yamo 'bi tönē yimo. Kina me, e'bi na me ogba yayi.'

XXVI Tine nere abo ileki domo, iya te, 'Ni bo laja do kenyē bo tikēpi nime. Ikali ma mumu wa di ḡo bi ame ga ma na dē muli kupō mo ne? Kina ikali ma momomi wa ame ga ma na dē mubō ne? XXVII Ne ma kēdi tara oto yamo ma nime dē ḡo wa'di zi bo ndögō 'do bo kugō wa timo 'do mako mo'ja domo köyō 'deni mbowa teyi?' XXVIII Kina nere kilende ḡḡi zi bo laja abo ga, iya te, 'Ogbake yamo nima yaga di zi bo 'do ki'dike zi bo nime ti kisi 'butē riyō ne. XXIX Römöyi bo ame kēdi pele timo ro mbembē ti kogba gb̄i ki'di dorō'do domo 'do bo kēdi timo ro do kiteli. Ne bo ame kinza timo ma mbowa ame zi bo yayi ne ti kogba yaga. XXX Kina ogbake bo laja yawa nime ku'duke bo yaga mi bi kōlu bi 'ba mono ni ti kpa kunyi.' "

Tako 'Ba Kole 'Ba Bilaka Lesi

XXXI "Kina me miya ziye, odo kole 'ba bilaka lesi kēdi kako 'deni mi löbu abo ti malayika pili, bo ti koloma 'deni do kit̄i do kiteli abo. XXXII Kina ti kototo bilaka 'ba do kupō naga nime 'deni pili di mi do kumu sowo 'ba dolinḡo nime ko'de kako komo bo. Kina bo ti koza lijē 'deni di ro lep̄i

nni kozo bo koda wa ma kedii koza kamolo di ro banya tara. [XXXIII](#) Bo ti ki'di bo lende laka do dori bo tine bo ti ki'di ama ga do gali bo.

[XXXIV](#) Kina bo ti kilende zi lijee ame ga do dori bo ne, iya te, 'Akoke kpe ame 'bu ma Boko'ba ko'do yeyi 'deni doye ne. Ako kinda'bake dolinjo ame kilejo 'deni ziye molo di bi tisaki 'ba dolinjo nime ne. [XXXV](#) Romoyi ma ro 'bo kpe na ki'dike akonyo zo. Ma ti koda mini kpe na ki'dike zo muwe. Ma ro bo lowo kpe na kotake ma ro nba. [XXXVI](#) Ma ro ma sari ro go nbululu kpe na kusuke bonjo roma. Kina medii do roko'o kpe na kakoke tonjo goma, mi maboso kpe na kakoke tori ma.'

[XXXVII](#) Tine bo lende laka naga nima ti kenyi kititi bo, iya te, 'Wu nere, do'ja yi ro 'bo ala ti koda mini nyanya mo ga na di'di akonyo ziyi ala mini ziyi kuwe ya? [XXXVIII](#) Do'ja yi ro bo lowo nyanya mo ga na dota yi ro nba linjo ze, ala ro ma sari ro go nbululu na dusu bonjo royi ya? [XXXIX](#) Do'ja yi do roko'o nyanya mo ga ala mi maboso na dako tori yi ya?'

[XL](#) Tine nere ti kileki domo, iya te, 'Ro ma laka miya ziye, wa naga nime kolomake to'do mo pele zi londoo ma koto mato ame ga woti ro lisa ne ma na ko'doke 'deni zo.'

[XLI](#) Kina bo ti kenyi kilende zi ya ama ga do gali ne, iya te, 'Enyike karike yaga di roma, kpe ame kulomu ye 'deni tari mi pa'do ma nburunburu ame kilejo 'deni zi Satani ni ti malayika ma 'ba bo ga ne. [XLII](#) Romoyi medii pele ro 'bo i'dike oto de zo, ma ti koda mini i'dike de zo muwe. [XLIII](#) Ma ro bo lowo kina otake ma de yo ro nba, ma ro ma

sari rɔ ɡɔ ŋbululu usuke bɔŋɡɔ də rɔma. Ma dɔ rɔkɔ'ɔ kina gbī mī maboso orike ma də.'

XLIV Tine lijë ti kititi gbī, iya te, 'Wu ŋere, do'ja yi nyanya mo ga rɔ 'bö ala ti koda mini ala rɔ bɔ löwö ala rɔ ma sari rɔ ɡɔ ŋbululu ala dɔ rɔkɔ'ɔ ala mī maboso kina dokɔnyi yi də ya?'

XLV Kina ŋere ti kileki dɔmo, iya te, 'Rɔ ma laka miya ziye, wa naga nime o'dɔke də du zi löndö ma kɔtɔ mɔtɔ ga ame wötī rɔ lisa ne, ma na ma ko'dɔke də 'deni gbī zö.'

XLVI Kina lijë ti kari 'bännī ŋgī mī pa'do ma ŋburunburu, tine bɔ lende laka ni ti kari 'bännī ŋgī mī didī ma ŋburunburu."

XXVI

I Kina ɔdɔ Yësü kote tiyandi wa naga nime 'deni pili tine na bo kiya zi bɔ kösö ɡɔ bo ga, iya te, **II** "Kɔzɔ ma kikalike tö'dö 'ba karama 'ba Pasaka ola 'deni ŋge dɔ riyö. Kina ti ki'di kole 'ba bilaka lesi 'deni ŋgī közi ya mɔtɔ ga kutötī bo."

III Mī kada mo nima na löbu 'ba bɔ akumu ni ti löbu 'ba bilaka ni kɔtɔtɔ kpännī ŋgī liŋɔ 'ba Kayapa bɔ dɔ bɔ akumu. **IV** Kina lijë kususu kpännī ŋgī 'dɔ tinda'ba Yësü lowo kupö yaga. **V** Tine lijë iya te, "Kinza do'dɔke də mī kada 'ba karama nime kinza bilaka ko'dɔ ayayi."

*'Ja Mɔtɔ Inzanza 'Bu Dɔ Yësü
(MK 14:3-9; YN 12:1-8)*

VI Kina ɔdɔ Yësü kədī 'deni Betaniya mī liŋɔ 'ba bɔ mɔtɔ kidëki rɔ Simona Bɔ Mönyu tine, **VII** na 'ja mɔtɔ kako ŋgī ti kizaza ma kele 'ba 'bu ame

ndögö kitigö kulöwö naga. Kina loko kinzanza ngi do Yesu di kpa akonyo yayi. ^{VIII} Tine odo bo kosö go bo ga ko'ja tara lijë enyi ngi ro 'diri. Lijë iya te, "Irasi wa nime te go wa'di? ^{IX} 'Bu nime o'ja dëne 'do kugö ra mökö go ko'ja yamo timo ro mbembë 'do kokonyi bo lisa timo."

^X Tine Yesu ikali lende 'benni nima 'deni molo, kina bo kileki zinni, bo iya te, "Eddi konbenbeke 'ja nima go wa'di? Loko o'do wa ma kele ro mbembë 'deni zo. ^{XI} Römöyi bo lisa ni edi koloma nduwë tiye bine. Ne ma 'bama minza mö'bö tiye bine. ^{XII} Loko odo 'bu nime 'deni roma 'do kilejo roma ndö koda do tusu ma. ^{XIII} Ro ma laka medi miya ziye, go bi ame ga pili laja laka ma nime kedä kiyelë roni teyi mi dolijo nime ne, wa nime loko ko'do ne ti kiya 'deni nduwë tomeri goni timo."

Ti'di Közi Yesu

(MK 14:10-26; LK 22:3-23; YN 13:21-30)

^{XIV} Kina bo ma koto di mi löngö ya ma 'butë domoriyo tonë ga ame mo kidëki möyi mo ro Yuda Isikarita ne kënyi ngi kari zi löbu 'ba bo akumu ni. ^{XV} Bo iya te, "Wa'di ga na ti ki'dike zo odo mi'di közi Yesu ziye?"

Kina lijë kitetë girisi silinbi ngi 'butë mota ki'di zi bo. ^{XVI} Kina ngi mi saa mo nima na Yuda ki'di ngi toma kori ma laka ame 'do bo ki'di közi Yesu timo zinni ne.

Yida Ro Ti Roma Yesu

(MK 14:12-26; LK 22:7-23; YN 13:21-30; 1KT 11:23-25)

^{XVII} Kina mi kada ma dondende 'ba karama ma kedä konyo mangolo'bo mo kinza lanja gomo

nima na bo kōsō gō Yēsu ga kako zi bo kiya te, “O'dōkō 'dō dileŋo gō bi 'ba tonyo karama nime zīyī yala?”

XVIII Bo iya te, “Arike mī gawo yayi zi bo tōnē 'dō kiyake zi bo te, 'Bō kōmō kiyandī iya te, kada abo 'deni ŋoli bo ti ko'dō karama nime liŋo 'bī ti bo kōsō gō bo ga.’ ”

XIX Kina lijë kari ko'dō ŋgī kōzo lende ame bo kose gōmo zīnnī ne tara. Lijë ileŋo a 'ba karama ŋgī yayi.

XX Mī dōkōpiyari 'deni na Yēsu ni koloma ŋgī bēri kpa akonyo lijë ti bo kōsō gō bo ga ma 'butē dōmorīyō. **XXI** Kina odo lijë kēdī 'deni kpa akonyo tine na bo kiya te, “Rō ma laka mēdī miya ziye, bo ma kōto moto di mī lōŋgō ye nima bina na kēdī kari kususū ma.”

XXII Kina lijë ŋgī pili rō meri lijë kebe tititi bo me rō kōtōkōtō, iya te, “Ma mo na dē ŋgī oto ya, ŋere?”

XXIII Yēsu iya te, “Bō ame ŋgī kēdī kusu kōzī bo aa mī lebe kōto tō ne na ŋgī kēdī kususū ma.

XXIV Kole 'ba bilaka lesi ēdī kōlē ŋgī kōzo lende ma tōnē kugu mī buku 'ba Bōko'ba gō kō'du abo ne tara. Tine bu'bu zi bo ma kususū bo nima. Ma laka mo dēne 'dō kōyō bo dē ka ndenī.”

XXV Kina Yuda bo ma kari kususū bo mo tōnē kēnyī kititi iya te, “Ma na dē ŋgī oto ya, ŋere?”

Yēsu iya te, “Nī na kiya ē'bī tara.”

XXVI Kina odo lijë kēdī 'deni kpa akonyo yayi tine, na Yēsu kogba maŋolo'bo ŋgī kileki yēē'dī mo zi Bōko'ba na bo konye ŋgī ki'di zi bo kōsō gō bo ga. Bo iya te, “Me, ogba konyo. Ame na rō yida roma.”

XXVII Kina bo kogba kösu bo kileki yëë'di mo. Kina bo ki'di zinni, bo iya te, “Ro goye pili uwëke di yimo. XXVIII Römöyï ame na ro roma ma ame kulöwu 'deni go ma konzi tola mo go lende kënyë. Ame kina lömu 'ba Boko'ba koro 'deni domo ne. XXIX Minza muwë akuwë nime kpe, tine ti muwë ma la'ja 'jaa tiye mi kada mo di mi nere löbu 'ba 'bu ma.”

Yësu Iya Kpa Koga 'Ba Pitörö

(MK 14:27-31; LK 22:31-34; YN 13:36-38)

XXX Kina odo lijë koba ngala 'deni na lijë kari ngi do doku 'ba Bilaya. XXXI Kina Yësu kiya zinni, iya te, “Mi korondo nime tone eddi kirinake me di roma. Römöyï ugu 'deni molo mi buku 'ba Boko'ba iya te, ‘Ti mupö bo koda kamölö yaga, kina dotumu 'ba kamölö ti kita'ba ngi.’ XXXII Ne odo mënyï mado 'deni yaga di mi tolë ti mari dogba komoye mi Galilaya.”

XXXIII Pitörö ënyï kiya zi bo, iya te, “Ma 'bama minza mola göyï odo ya ma laki pili kola göyï pele.”

XXXIV Yësu ileki domo zi Pitörö, iya te, “Ro ma laka mëdi miya ziyi, mi korondo nime tone gba kinza gonjo kidapa dë, eddi koga kpëyï go lende ma nbo mi mota, kiya te ikali ma dë.”

XXXV Pitörö iya te, “Odo ko'doko pele tupö ma koto tiyi minza moga kpama.”

Kina bo kösö go Yësu moto mo naga nima kiya gbï pili tara.

Yësu Ititi Boko'ba Go Gomo Ma Këdi Kömö Zi Bo

(MK 14:32-42; LK 22:39-46)

XXXVI Kina Yësu kënyï kari ñgï tinnï mi gɔ bi moto kidëki rɔ Getesemane. Kina bo kiya zinnï, bo iya te, “Olomake tötï bine, mëdï mari mbowa dɔgba tilende zi Bɔko'ba.”

XXXVII Bo ogba Pïtörö ni ti kole riyö 'ba Zebedayo ga kari timo. Kina meri ki'di toso ñgï mi bo kumiki bo. XXXVIII Kina bo kiya ñgï zinnï, bo iya te, “Meri oso 'deni ñgï yimö kɔzɔ ëdi kupö ma. Olomake bine ti bi koda kɔtɔ tö.”

XXXIX Kina bo kari mbowa dɔgba na bo kolɔɔ bëri kutu'bö kɔmɔ bo bëri tilende zi Bɔko'ba. Bo iya te, “Baba, ɔɔ 'dɔ kɔ'bo ñgï to'dɔ mo tara, iyese kɔsu 'ba gomɔ nime yaga di kɔmɔ ma. Tine kinza ko'dɔ dë gɔ ako'dɔkɔ ma tine o'dɔ ñge gɔ ako'dɔkɔ 'bi.”

XL Kina ɔɔ bo kileki kako zi bo kösö gɔ bo tönë ga tine bo ako ko'ja lijë kö'dö 'deni. Kina bo kiya zi Pïtörö, bo iya te, “Kpe nime, gɔ wa'di na kɔ'bɔke dë toda bi tö pele ñge mi saa kɔtɔ ya? XLI Olomake ti bi koda ti mötu ko'dɔ kinza koto ye ra mi akivyɔzɔ. Rɔ ma laka mi o'dɔkɔ ñgï tine yida rɔ tigɔ mo inza.”

XLII Kina bo kari 'böwu 'deni rɔ mi riyö mo nati tilende zi Bɔko'ba. Bo iya te, “Baba, ɔɔ kiya te tiyese kɔsu nima yaga ko'dɔ rönï rɔ a ma kinza ne 'dɔ muwë ñgï titi du, i'di ako'dɔkɔ 'bi ko'dɔ rönï.”

XLIII Kina bo kileki 'böwu kako ko'ja bo kösö gɔ bo tönë ga këdï gbï bi tö'dö. Römöyï lijë ëdi 'deni ñgï kinano rɔ tinano. XLIV Kina bo kënyï 'böwu kari tilende zi Bɔko'ba 'deni rɔ mi mota mo nati, gbï tiya lende kɔtɔkɔtɔ tönë ga. XLV Kina bo kileki kako gbï zinnï, bo kiya te, “Ëddike gba

bi tö'dö tindawo rɔye? Saa mo ɔ'bo 'deni ame 'do ki'di kole 'ba bilaka lesi közi bo lende kënyë. XLVI Ënyike tɔɔ darike. Onɔoke te, bo ma kususu ma mo tönë bo ömö 'deni.”

Tinda'ba Yësu

(MK 14:43-50; LK 22:47-53; YN 18:3-12)

XLVII Kina ɔɔ Yësu kedi gba kilende te tine, na Yuda kömö ngi. Bo rɔ ma kɔɔ mɔɔ di mi löngö ya ma 'butë dömoriyö naga nima. Bo ako ti tindi 'ba bilaka ma konzi gɔ bo, ya mɔɔ ga 'benni ti mbele mɔɔ ga ti mɔɔ. Ya naga nima löbu 'ba bo akumu ni ti löbu 'ba bilaka na koja lijë. XLVIII Yuda bo iya döngala mo ga 'deni molo zinni te, “Bo ame ɔɔ konɔoke mari mome mbili mo nima bo na. Kina 'do kinda'bake bo ngi.”

XLIX Kina bo kako zi Yësu, bo kiya te, “Nere ma, mötö ziyi.” Kina bo kome mbili Yësu ngi.

L Yësu iya te, “Bo pɔri ma, ako titi gɔ wa'di?”

Kina lijë kako kinda'ba Yësu ngi nyowi. LI Kina bo mɔɔ ame kedi ti Yësu yayi ne kënyi ngi kɔɔ mbele abo koga ɔ bo laja mɔɔ 'ba bo ɔ bo akumu timo. Kina koke mbili mo ngi yaga. LII Tine Yësu iya te, “Ileki mbele 'bi gɔ bi mo. Römöyi lijë ame ga pili kinda'ba mbele ti köle ɔ mbele. LIII Omeri 'beyi iya te, ɔɔ mititi 'bu ma bo ti kokonyi ma de? ɔɔ mititi, bo edi koja tindi 'ba malayika ma konzi ngi kako welo zö. LIV Ne ɔɔ kedi 'deni tara 'böwu dene ti ko'do roni tondo kɔɔ lende ame kugu mi buku 'ba Boko'ba ame kiya te 'do ko'do roni te ne?”

LV Kina Yësu kilende zi tindi tönë ga, iya te, “Akoke ti mbele ni ti mɔɔ tinda'ba ma kɔɔ bo 'bögö tara ya? Me moloma tiyandi bilaka rɔ

kómɔ kada mi reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba ne inda'bake ma de di yayi go wa'di? ^{LVI} Ne ame o'do röni 'deni 'do kedí kozo lende ma töné bo kumé lende ni kugu mi buku 'ba Boko'ba ne."

Kina bo kósó go bo ga kita'ba e'benni ngi kirija kola bo.

Oto Yésu Liŋɔ 'Ba Kayapa

(MK 14:53-65; LK 22:54-55, 63-71; YN 18:13-14, 19-24)

^{LVII} Bo kinda'ba Yésu naga nima oto bo kari liŋɔ 'ba Kayapa bo do bo akumu. Go bi nima na bo kómɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di ni ti löbu 'ba bilaka ni kototo dönni 'deni teyi. ^{LVIII} Tine Pitörö ozi nduwé go Yésu rö ma kowo nbö bo kodo mi liŋɔ 'ba bo do bo akumu nima. Bo odo mi liŋɔ koloma ngila bo kanya naga nima yayi tongo nburunburu 'ba lende nima.

^{LIX} Kina löbu 'ba bo akumu ni ti turu naga nima pili kotonji rönni rö yayi ne koloma ngi toma lende beti motó ame 'do kodoro bici lende timo rö Yésu ne, 'do kupö bo gomo. ^{LX} Tine bo kodoro bici lende ma beti ma konzi motó ga ako pele lijé o'ja lende ma kodoro oto mo de du te. Kina rö nburunburu mo na ya ma riyö motó ga kako ^{LXI} kiya te, "Bo nime iya te, bo edi ko'bo tiyeyi rö löbu 'ba Boko'ba yaga kina bo ti ko'ba kileki teyi mi tö'do do mota."

^{LXII} Kina bo do bo akumu nima kényi kititi bo, iya te, "Inza ti do lende kileki motó go susu nime ya naga nime kedí ko'do röyi ne?"

^{LXIII} Tine Yésu uti abo de. Kina bo do bo akumu nima kileki kiya zi bo, iya te, "Ulömu röyi di kómɔ ma bine ti möyi Boko'ba bo do didi, kiya

zize ɔɔɔ ni na ŋɔi rɔ Kurisitö kole 'ba Boko'ba ame koja di mitoro ne.”

LXIV Yësu iya te, “Ni na kiya ë'bï tara. Ne rɔ ma laka mëdi miya ziye, ti ko'jake kole 'ba bilaka lesi 'deni koloma kada moto ɔɔ dörï Boko'ba tigo ɔɔ kiteli këdi kako bëri di mitoro ti poli.”

LXV Kina ɔɔɔ bo ɔɔ bo akumu nima kuwö lende nime te yo na bo kirica bonɔɔ ŋɔi yaga di rɔ bo, bo iya te, “Uwöke dölï abo nima 'deni? Do'doko a moto rɔ bo kodoro bëci lende rɔ bo dë kpe. Kpe nime pili uwöke dölï abo nima 'deni. **LXVI** Tine wa'di na komerike 'beye gomo?”

Lijë iya te, “Bo irasi lende 'deni, bo kölë ŋɔi yaga.” **LXVII** Kina lijë koto'bi woro ŋɔi komo bo kina komba bo ŋɔi. Ya ma kokoso bo naga nima ebe tiya mo tégë, **LXVIII** “Ni Kurisitö, umë te zize, yë na kokoso yi?”

Kpa Koga 'Ba Pitörö

(MK 14:66-72; LK 22:56-62; YN 18:15-18, 25-27)

LXIX Tine Pitörö ëdi gba mi liɔɔ yayi. Kina nyiti moto ame rɔ bo laja 'ba bo ɔɔ bo akumu ne kako kiya te, “O'ja ni gbï ti Yësu 'ba Galilaya 'di?”

LXX Tine Pitörö andi gomo di komo lijë pili, iya te, “Mikali e'be to nima këddi kiyake ne dë.”

LXXI Kina bo kënyï kari yaga kpa reki. Kina nyiti moto ame gbï rɔ bo laja yayi ne kako gbï ko'ja bo. Kina loko kiya zi ya ama ga yayi ne tégë, “Bo nime bo gbï ti Yësu 'ba Nazareta.”

LXXII Kina bo kileki domo gbï kandi gomo kiya te, “Mulömu roma, rɔ ma laka mikali bo nima dë.”

LXXIII Kina mbowa 'böwu na ya ma kēdi koro yayi naga nima kako zi bo, iya te, “Ro ma laka ni lēpī 'ba bō nima na gbī rōmöyī kpa nima kēddi kilende timo ne na kileme yi 'deni.”

LXXIV Tine Pitörö iya te, “Ece mitoro ne, mikali bō nima dē.”

Kina gongō kidapa ngi. LXXV Kina Pitörö komeri gō lende 'ba Yēsu tōnē ngi, ame bo kiya te, “Gba kinza gongō kidapa dē ti koga kpēyi gōma mi mota.” Kina bo kēnyi ngi kari kudu ro ma kēnyē.

XXVII

I Molo mi dōḡbō mo nima na löbu 'ba bō akumu ni ti löbu 'ba bilaka ni kususu kpēnni ngi ro Yēsu 'dō kupō yaga. II Kina lijē kudōdu bo ngi koto kari zi Pilato turu bō dōliḡō 'bēnni.

Tölē 'Ba Yuda (NDB 1:18-19)

III Kina odo Yuda bō susu tōnē kuwō 'deni kodo kpa Yēsu 'deni tupō mo tara tine, bo oto do bo ngi di mi lende kēnyē abo nima. Kina bo kari ngi ti girisi 'butē mota tōnē kileki zi löbu 'ba bō akumu ni ti löbu 'ba bilaka ni. IV Bo iya te, “Mo'do lende kēnyē 'deni sowa ti tususu bō kinza kirasi oto nime 'dō kupō yaga.”

Lijē iya te, “Ama ndobo ze na dē kpe, 'bēyi na 'deni yayi.”

V Kina Yuda kulī girisi nima ngi bēri mi rō löbu 'ba Boko'ba yayi. Kina bo kodo ngi kari kosi mugu bo yaga.

^{VI} Löbu 'ba bɔ akumu ni utö'du girisi nima, tine lijë iya te, “Girisi nime 'deni rɔ girisi 'ba roma. Inza kpe rɔ ma laka mi kori 'ba kö'du ki'di ze 'dɔ ti'di mo mi yamo 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba.”

^{VII} Kina ɔdɔ lijë kote lende mo 'deni kɔrɔ dɔmo tine, lijë ari kugö nyaka kënyë 'ba bɔ la'ba mɔtɔ ngi timo, 'dɔ kedi rɔ bi 'ba tusu bɔ löwö teyi.

^{VIII} Gɔ kö'du mo na 'dɔ kidëki nyaka nima rɔ nyaka 'ba roma nduwë nbö ko'ja kabate ne.

^{IX} Kina me o'dɔ rönï 'deni 'dɔ kedi kɔzɔ wa ma tönë Yeremaya bɔ kumë lende 'ba Bɔko'ba kiya ne tara, ame kiya te, “Lijë ogba girisi siliŋbi 'butë mota ko gɔ ndögö ame bilaka mo ga Yisarele ni kɔrɔ 'deni dɔmo 'dɔ kugö bo timo ne. ^X Kina lijë ki'di kugö nyaka 'ba bɔ la'ba ngi timo kɔzɔ ame ngi Bɔko'ba ki'di kö'du mo zö ne.”

Yësu ɔrɔ Kɔmɔ Pilato
(MK 15:2-5; LK 23:3-5; YN 18:33-38)

^{XI} Tine Yësu ɔrɔ 'deni kɔmɔ Pilato turu bɔ dɔliŋɔ yayi. Kina bo kënyï kititi Yësu, iya te, “Ni na rɔ ɲere bɔ dɔliŋɔ 'ba Yudayi?”

Yësu iya te, “Ni na kiya ë'bi tara.”

^{XII} Kina ɔdɔ löbu 'ba bɔ akumu ni ti löbu 'ba bilaka ni kebe pele tususu bo tine bo ileki dɔmo dë. ^{XIII} Kina Pilato kiya te, “Uwö lende naga nime kedi kususu yi timo ne dë?”

^{XIV} Tine Yësu ileki dɔ lende nima dë kɔtɔ te. Gɔ kö'du mo na lende mo kigayi Pilato ngi.

^{XV} Römöyï mi kada 'ba karama 'ba Pasaka pili turu bɔ dɔliŋɔ nima ö'bö nduwë tope bilaka kɔtɔ yaga di mi maboso rɔ bɔ ame bilaka kiteri 'dɔ koja ne. ^{XVI} Tine mi kada nima yayi bɔ maboso ma dɔ kilëbi mɔtɔ kidëki möyï mo rɔ

Yēsu Baraba ēdī mī maboso yayi. ^{XXVII} Kina ɔɔ tīndī kototo rōnnī 'deni yayi Pilato ititi lījē, iya te, “Bɔ ma yala na ko'dɔkɔke 'dɔ moja ziye? Yēsu Baraba, ala Yēsu ame kīdēkī rɔ Kurīsītō ne?” ^{XXVIII} Rōmōyī bo ikali rɔ ma laka lōbu 'ba Yudayi ni ombi minnī rɔ Yēsu na ma lījē ki'di kōzīmo zi bo ne.

^{XIX} Kina kota Pilato kēdī gba dɔ kitī 'ba burē yayi tine na 'ja abo koja laja ngī zi bo, iya te, “Kinza ko'dɔ a ma kɔtɔ mɔtɔ te dē zi bɔ kinza kirasi ɔtɔ nima, rōmōyī ti korɔndɔ ene nyī ɔɔɔɔɔɔɔɔ ma sowa gɔ kō'du abo.”

^{XX} Tine lōbu 'ba bɔ akumu ni ti lōbu 'ba bilaka ni ɔɔ ngī zi tīndī naga nima 'dɔ kititi Baraba na 'dɔ kope, tine 'dɔ kupō Yēsu yaga. ^{XXI} Pilato ēnyī kititi tīndī naga nima 'bōwu gbī, iya te, “Dī mī lōngō ya rīyō naga nime, bɔ ma yala na ko'dɔkɔke 'dɔ mope ziye?”

Lījē iya te, “Baraba.”

^{XXII} Pilato iya te, “Ne 'dɔ mo'dɔ wa'di zi Yēsu ame kīdēkī rɔ Kurīsītō ne ya?”

Lījē pili iya te, “Utōtī bo.”

^{XXIII} Tine Pilato ileki kititi, iya te, “Ne lende kēnyē wa'di na bo kirasi ya?”

Tine lījē ulōrī ngī rɔ ma kembe, iya te, “Utōtī bo.”

^{XXIV} Kina ɔɔ Pilato kɔɔɔɔ lende nima 'deni ngī dɔmo kinza tara tine, za 'dɔ ko'de ayayi, kina bo kogba mini ngī kurōgō kōzī bo timo di kɔmɔ tīndī naga nima. Bo iya te, “Kōzō rɔ ma kɔpɔ di mī roma bɔ nime. Omake e'be rɔye timo.”

^{XXV} Tīndī naga nima pili ileki dɔmo, iya te, “Roma bo kɔrɔ ka ngī dɔze gbī dɔ kole ze ga.”

XXVI Kina Pilato kope Baraba ngi zinni. Tine bo i'di komba Yesu ngi ti nyo'bo, bo ki'di zi bo kanya 'do kari kutoti.

Tögö Yësu

(MK 15:16-20; YN 19:2-3)

XXVII Kina bo kanya naga nima koto Yesu ngi kari mi liṅo 'ba turu bo doliṅo nima. Kina dotumu 'ba bo kanya kototo rönni ngi pili kuru do bo yayi. XXVIII Kina lijë kolo bongo 'ba ro bo ngi yaga lijë kolo bongo kasi 'ba nere ro bo. XXIX Kina lijë ko'do kono ngi kozo a 'ba do nere tara kutu'bo do bo. Kina lijë ki'di kuloru közi bo ma dori. Kina lijë kolodo beri komo bo togö bo ro laṅa, kiya te, "Mötö ziyi, bo doliṅo 'ba Yudayi."

XXX Lijë oto'bi woro ro bo lijë kogba kuloru nima komba do bo timo. XXXI Kina odo lijë kote togö bo 'deni ro laṅa tine, lijë olo bongo tonë ngi yaga di ro bo na lijë kileki kolo bongo ma molo 'ba bo tonë ngi ro bo. Kina lijë kari ngi ti bo tutoti bo.

Tutöti Yësu

(MK 15:21-32; LK 23:26-43; YN 19:17-27)

XXXII Di go kori na dönni kondoso ngi ti bo mato di Kurënë moyi mo ro Simona. Kina bo kanya naga nima kutori bo ngi tombi ngeri 'ba tari tutoti Yesu domo nima. XXXIII Kina lijë komo ngi go bi mato ame kidiki ro Golgota, 'jo 'ba lende mo tegë, "Kulöṅbö do." XXXIV Kina lijë ki'di layi mato kudölö yimo ti wowo 'ba ro kidiki ngi kpa Yesu. Tine odo bo kinene 'deni tara bo uwë de kpe. XXXV Kina lijë kutoti bo ngi, lijë koza bongo

abo ga rɔ ɔ rɔnni ti tu'du mo ti bɔdɔ. XXXVI Kina lijë koloma ŋgi yayi toda bo.

XXXVII Lijë i'di akugu ame rɔ susu 'ba rɔ bo ne bi dɔ bo dɔ ŋgëri tɔrɔ yayi, ame kugu 'deni, kiya te, “Yësu Nere Bɔ Dɔliŋɔ 'Ba Yudayi.” XXXVIII Ya mɔtɔ ga riyö rɔ bɔ akolo utötï gbï ŋgila bo yayi. Mɔtɔ dɔ dõri bo kina mɔtɔ dɔ gali bo.

XXXIX Bilaka ame ga pili kedi kudö kebe ɔ kori nima ne ombamba dönni zi bo kiti'ja bo, XL iya te, “Ni bɔ kiteri titikɔ rö löbu 'ba Boko'ba 'dɔ kubö kileki teyi mi tö'dö dɔ mota nime, ɔdɔ keddï ŋgi rɔ kole 'ba Boko'ba olo röyi këki bëri di dɔ ŋgëri nima.”

XLI Kina löbu 'ba bɔ akumu ni ti bɔ kɔmɔ kiyandi ni ti löbu 'ba bilaka ni koloma gbï tögö bo rɔ laŋa tara. XLII Lijë iya te, “Bo ɔmɔ ya ma laki tine bo ikali dë tɔmɔ gbagba bo. Bo na dë rɔ bɔ dɔliŋɔ 'ba Yisarele mo tönë? ɔdɔ bo këki 'deni bëri di dɔ ŋgëri nima ti di'di dɔze ŋgi pili ɔ lende abo. XLIII Bo i'di dɔ bo 'deni ɔ lende 'ba Boko'ba, bo kiya rɔ bo tégë bo kole 'ba Boko'ba na. Ne ti donɔke tɔne ɔdɔ Boko'ba ti kɔmɔ bo ya.”

XLIV Kina gbï tara bɔ akolo ame pele kutöti ŋgila bo yayi ne ënyi gbï kiti'ja bo kɔzɔ a nima tara.

Tölë 'Ba Yësu

(MK 15:33-41; LK 23:44-49; YN 19:28-30)

XLV Mi zana kada kodɔrɔ 'deni tine na mandölu kutu'bö dɔliŋɔ ŋgi kömö ŋbö ndi kada mota.

XLVI Kina ɔdɔ ndi kada kömö 'deni mota rɔ mi dɔkɔpiyari tine, na Yësu kapi ŋgi rɔ ma kembe, tégë, “Eli, eli, lama sabakatani.” Ame 'jɔ 'ba

lende mo tégë, “Boko'ba ma, Boko'ba ma, ola ma 'deni gɔ wa'di ga?”

XLVII Ya mɔto ga ame kēdi kɔɔ yayi ne uwö kö'du ko'do nima, na lijë kiya te, “Bo ëdi kideki Eliya.”

XLVIII Kina bo mɔto kirina ngi kogba lipo kusu mi layi ma ko'ba'ba, kogba kiraki do koloko ki'di kpa bo tégë 'do bo kunzulu. **XLIX** Tine ya mɔto ga iya te, “Oro te. Ti dongoke odo Eliya ti kako komo bo ya.”

L Kina Yesu kapi ngi gbi ro ma kembe kina bo kuloku ngi. **LI** Kina bongɔ ma koke mi ro lobu 'ba Boko'ba timo tone kotopa ngi di tɔro nbö komo beri. Doyayi iyaya roni kina doku ma konzi kitiko ngi. **LII** Dogo ni unye ronnii ngi ro gbongö kina toku bilaka ma konzi ame ga ro bo ki'di donni go lende 'ba Boko'ba ne kenyi kodo ngi kididi yaga. **LIII** Lije odo yaga di mi dogo 'benni ga. Kina odo Yesu kodo 'deni di mi tole tine na lijë kari ngi mi Yerosalema gawo koto laka tone, ame bilaka ma konzi ko'ja lijë 'deni di yayi.

LIV Tine odo bo do bo kanya naga nima ti bo kanya abo ga ame kēdi koda Yesu yayi ne ko'ja kizikizi nima 'deni tara ti wa ame ga pili ko'do roni ne tine, lende mo o'de tikere ngi zinni. Lije iya te, “Ro ma laka bo nime ngi ro kole 'ba Boko'ba.”

LV 'Ja ma konzi mɔto ga edi gbi yayi tongo Yesu di bi kowo. Lije nima na ro ame ga kosö go bo di Galilaya koloma toja laja zi bo ne. **LVI** 'Ja mɔto mo ga na ro Mariya Magadala ti Mariya ma 'ba

Yakoba ni ti Yesepa gb̄i ti 'ja m̄oto ame r̄o ma 'ba kole 'ba Zebedayo ga ne.

Tusu Ȳesu

(MK 15:42-47; LK 23:50-56; YN 19:38-42)

^{LVI} M̄i d̄ok̄opiyari 'deni na b̄o m̄ori m̄oto di Arimataya k̄om̄o nḡi. B̄o nima m̄oȳi bo r̄o Yesepa, bo gb̄i r̄o b̄o k̄os̄o ḡo Ȳesu. ^{LVIII} Kina bo kari nḡi zi Pilato tititi t̄oku Ȳesu. Kina Pilato ki'di k̄o'du mo nḡi 'd̄o ki'di t̄oku nima zi Yesepa kombi. ^{LIX} Kina bo kogba nḡi kolo m̄i b̄onḡo kaṅmi ame r̄o ma la'ja ne. ^{LX} Kina bo koto nḡi kari kusu m̄i t̄i'b̄or̄o 'ba tusu t̄oku abo ame bo koga 'deni r̄o ma la'ja ȳoki d̄oku ne. Kina bo kululu d̄oku ma l̄obu nḡi kpamo na bo kari abo nḡi.

^{LXI} Mariya Magadala ni ti Mariya m̄oto mo t̄on̄e ēd̄i ga koloma r̄o ma koriya ti kpa ti'b̄or̄o nima yayi.

^{LXII} Kina ɔd̄o k̄om̄o 'deni m̄i bi k̄ez̄e m̄oto ame r̄o kada 'ba r̄o kindawo ne tine l̄obu 'ba b̄o akumu ni ti Parosi ni ot̄oto r̄onn̄i nḡi zi Pilato. ^{LXIII} Lij̄e iya te, "N̄ere, domeri t̄on̄e bine b̄o b̄eti nima k̄ed̄i gba ti k̄om̄o bo, bo iya te, 'M̄i t̄o'd̄o d̄o mota ti m̄enȳi m̄o d̄o 'b̄owu di m̄i t̄ol̄e.' ^{LXIV} Kina me ma laka mo z̄iȳi 'd̄o ki'di k̄o'du mo ḡo koda bi laka di r̄o d̄oḡo nima ṅb̄o k̄om̄o di p̄ot̄o t̄o'd̄o d̄o mota, r̄om̄oȳi kinza b̄o k̄os̄o ḡo bo ga kari ku'b̄oḡo t̄oku bo ra yaga lij̄e kebe tiya mo zi bilaka t̄eḡe, 'Bo ɔd̄o 'deni di m̄i t̄ol̄e.' Kina ɔd̄o ko'd̄o r̄on̄i nḡi tara b̄eti ma di ȳi'b̄owu nime ēd̄i k̄enȳe nḡi kebe ma d̄ogba t̄on̄e."

LXV Pilato iya te, “Ogbake bɔ kanya kari ki'dike koda bi laka di rɔ dɔgɔ nima kɔzɔ ame kikalike tara.”

LXVI Kina lijɛ kari ŋɔi toda dɔgɔ nima laka gbɛ ti tora gɔ dɔku 'ba kpamo teyi. Kina lijɛ ki'di bɔ kanya ŋɔi gbɛ yayi toda bi.

XXVIII

Tɔdɔ 'Ba Yɛsu Di Mi Tɔlɛ
(MK 16:1-10; LK 24:1-12; YN 20:1-10)

^I Kina mɔlo mi kano bi 'ba tɔ'dɔ ma dɔndende 'ba di pɔtɔ kada 'ba rɔ kindawo nima na Mariya Magadala ni ti Mariya mɔtɔ mo nima kari ga ŋɔi tonɔgɔ kpa ti'bɔrɔ tɔnɛ. ^{II} Kina tɛgɛ me tondo te yɔ na kizikizi ma kinza kiya ki'di dɔni ŋɔi. Malayika 'ba Boko'ba ako bɛri di mitɔrɔ, kina kululu dɔku tɔnɛ kpa ti'bɔrɔ nima ne ŋɔi yaga bo koloma dɔmo. ^{III} Kinɛ bo ŋɔi rɔ ma kɔbɔ kɔzɔ tɔrɔ kunyi tara, kina bɔŋgɔ 'ba rɔ bo aŋmi ŋɔi kɔzɔ paro. ^{IV} Tikere abo i'di bɔ kanya bɔ kɛdi koda bi naga nima ŋɔi rɔmo ga kilɛ'di kila'ba bɛri kɔzɔ tɔku.

^V Tine malayika nima ilende zi 'ja naga nima, iya te, “Kinza kereke dɛ rɔmɔyi mikali ɛddike rɔ toma Yɛsu tɔnɛ kutɔti ne. ^{VI} Bo inza kpe bine, bo ɛnyi 'deni kɔdɔ yaga di mi tɔlɛ ko kɔzɔ ma tɔnɛ bo kiya 'deni mɔlo ne tara. Ako kɔŋgɔke gɔ bi ame ko'ba tɔku bo pa teyi ne. ^{VII} Kina arike welo kiyake zi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga, iyake te, bo ɛnyi 'deni kɔdɔ yaga di mi tɔlɛ. Kina me bo kɛdi kari 'deni tɔti dɔgba kɔmɔnni mi Galilaya, ti lijɛ kari ko'ja bo 'jaa yayi. Ame na rɔ wa ma 'dɔ miya ziye.”

VIII Kina lijë kënyî ngî di kpa ti'borö yayi ro rikamba gbî ti tikere. Tine lijë lo ti lonjo na lijë kirina ngî tiya mo zi bo kösö go bo ga. IX Kina tégè me tondo te yo na Yësu kondoso ngî tinnî di go kori yayi. Bo iya te, "Mötö ziye."

Kina lijë kako kinda'ba ndi bo na lijë kilëlu bo ngî. X Tine bo iya te, "Kinza kereke dë. Ari kiyake zi löndö ma ga 'do lijë kari Galilaya, kina lijë ti ko'ja ma ngî di yayi."

Tugö Komo Bo Kanya

XI Kina odo 'ja naga nima kari ë'bënni 'deni tine na bo kanya ma tönë ga këdi koda bi yayi ne moto ga kënyî ngî kari mi gawo kiyëti go wa naga nima pili ko'do rönî ne zi löbu 'ba bo akumu ni. XII Kina löbu 'ba bo akumu ni kototo rönni ngî ti löbu 'ba bilaka ni tususu kpënni. Lijë odo girisi ngî ro mbëmbë zi bo kanya naga nima XIII kina lijë kusus kpa bo kanya naga nima, iya te, "Arike, odo boto kititi ye iyake te, bo kösö go bo ga na kako ku'bögö töku bo ro mi korondo ko'ja tö'dö kinda'ba ye 'deni. XIV Kina odo kiya te lëbi mo kömö kozo a nime te mbili Pilato, ti diyëyi kpa lende nima ngî ko'do oto dë kpe ziye."

XV Kina bo kanya naga nima kogba girisi tönë ngî lijë kari ko'do kozo ame kiya 'deni zinni ne tara. Go kö'du mo na lende nime këdi gba nduwë kilëbi mi löngö Yudayi ko'ja kabate ne.

Yësu Ileme Ro Bo Zi Bo Köso Go Bo Ga
(MK 16:14-18; LK 24:36-49; YN 20:19-23; NDB 1:6-8)

XVI Kina bo kösö go Yësu ma 'butë dookoto naga nima kënyî ngî kari do döku tönë mi Galilaya

gɔ bi ma Yēsu kiya zīnnī tari teyi. ^{XVII} Kina ɔdɔ lijē ko'ja bo 'deni tine, lijē ilēlu bo ŋgī. Tine pele lende nima gba rɔ ma kilikō dɔ ya mɔtɔ ga. ^{XVIII} Kina Yēsu kese ŋgɔsi kiya te, “Boko'ba i'di kōzī kakpa pili 'ba mītɔrɔ ti 'ba dɔyayi 'deni zō. ^{XIX} Kina arike ti ki'dike dɔ kupō bilaka 'ba dɔliŋɔ nime pili kēdī rɔ bɔ kōsō gɔma. O'doke bapatisi dōnnī mī mōyī 'bu ma Boko'ba gbī ti kole ti Nyī Kɔtɔ Laka. ^{XX} Iyandike lijē tuwō dɔ wa ame ga pili mose gɔmo 'deni ziye ne. Kina ti mō'bō ŋgī tiye ŋbō mī kada ma ŋburuŋburu 'ba dɔliŋɔ.”

**Ndose Kɔɔ Laka, Buku 'ba Tisaki ni Tɔɔ
to Lömu La'ja 'Ba Yësu Kurisitö Nere Ze
Jur Modo: Ndose Kɔɔ Laka, Buku 'ba Tisaki ni Tɔɔ
to Lömu La'ja 'Ba Yësu Kurisitö Nere Ze New
Testament+**

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Jur Modo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

4cdbc69b-5207-55d8-8df2-e743cba8dc07